

Ail Gynllun Datblygu
Lleol Newydd Bwrdeistref
Sirol Caerffili 2020-2035

Cynllun Adneuo

Hydref 2026

This document is available in Welsh, and in other languages and formats on request.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg, ac mewn ieithoedd a fformatau eraill ar gais.

Contents

1	CYFLWYNIAD.....	6
	Cydymffurfiaeth Gyffredinol	6
	Cefndir	6
	Proses yr Ail Gynllun Datblygu Lleol Newydd	7
	Cynllun Adneuo	8
	Asesiadau Statudol	9
	Sylfaen Dystiolaeth	9
	Ymgysylltu â Rhanddeiliaid	9
2	Y CYD-DESTUN POLISI.....	10
	Y Cyd-destun Cenedlaethol.....	10
	Y Cyd-destun Rhanbarthol	16
	Cyd-destun Lleol.....	18
3	CYD-DESTUN BWRDEISTREF SIROL CAERFFILI.....	22
	Y Fwrdeistref Sirol	22
	Heriau a chyfleoedd.....	27
4	GWELEDIGAETH AC AMCANION	29
	Materion	29
	Gweledigaeth.....	30
	Yr Amcanion	31
5	Y STRATEGAETH DDATBLYGU.....	40
	Lefel y Twf	40
	Dosbarthiad Gofodol Twf	41
	Diagram Allweddol	42
6	FFRAMWAITH POLISI	43
7	DEWISIADAU STRATEGOL A GOFODOL	44
	Y Strategaeth	44
	<i>SP1: Y Strategaeth ar gyfer yr 2RLDP.....</i>	<i>44</i>
	Hierarchaeth Aneddiadau.....	44
	<i>SP2: Hierarchaeth Aneddiadau.....</i>	<i>44</i>
	Llesiant.....	46
	<i>SP3: Defnydd Tir a Llesiant Cymunedol</i>	<i>47</i>
	Caerffili sy'n barod am newid yn yr hinsawdd	47
	<i>SP4: Newid yn yr Hinsawdd</i>	<i>48</i>
	Dull sy'n seiliedig ar natur	49
	<i>SP5: Bioamrywiaeth, Gwytnwch Ecosystemau a Chynefin.....</i>	<i>49</i>

Creu Lleoedd.....	50
SP6: Egwyddorion Creu Lleoedd	51
PM1: Creu Lleoedd sydd wedi'u Dylunio'n Dda	53
PM2: Dylunio ac Amwynderau	56
PM3: Cyfyngiadau Lleol Cyffredinol	58
PO1: Rhwymedigaethau Cynllunio.....	60
PO2: Ardoll Seilwaith Cymunedol	61
8 LLEOEDD ACTIF A CHYMDEITHASOL.....	62
Tai	62
SP7: Gofyniad Tai	62
HO1: Dyraniadau Tai.....	65
HO2: Cyfleoedd Adfywio dan arweiniad Tai.....	67
SP8: Targed Tai Fforddiadwy.....	68
SP9: Darparu Tai Fforddiadwy	69
HO3: Safleoedd Eithriedig Tai Fforddiadwy	70
HO4: Tai Byw Bywyd Hŷn	71
HO5: Cymysgedd a Dwysedd Tai	72
HO6: Safleoedd Bach a Mewnlenni.....	73
HO7: Datblygiad gan Ddeiliaid Tai ac Rhandai Preswyl	74
Darpariaeth Sipsiwn a Theithwyr	75
HO8: Llety Sipsiwn a Theithwyr	75
HO9: Cyfyngiadau Lleoliad – Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr	76
Trafnidiaeth	77
SP10: Trafnidiaeth Gynaliadwy.....	78
TR1: Gwelliannau Teithio Llesol.....	79
TR2: Diogelu Llwybrau Gwella Trafnidiaeth Strategol.....	80
TR3: Diogelu Hen Reilffyrdd.....	80
TR4: Gorsafoedd Rheilffordd Newydd	81
TR5: Cyfleusterau Parcio a Theithio Newydd	81
TR6: Cyfnewidfa Caerffili.....	82
TR7: Hierarchaeth Ffyrdd.....	82
TR8: Diogelu Rheilffordd Chwarel Machen	83
Canolfannau Manwerthu a Masnachol	83
SP11: Hierarchaeth Canolfannau Manwerthu a Masnachol	84
RC1: Canolfannau Manwerthu a Masnachol.....	85
RC2: Datblygu mewn Canolfannau Manwerthu a Masnachol.....	85
RC3: Manwerthu y Tu Allan i'r Dref.....	86
RC4: Tref Caerffili 2035.....	87
Seilwaith Cymunedol a Chymdeithasol.....	88
CF1: Cyfleusterau Cymunedol a Chymdeithasol	88
CF2: Diogelu a Gwella Cyfleusterau Cymunedol a Chymdeithasol	89
Hamdden.....	89
LE1: Mannau Agored a Chyfleusterau Hamdden mewn Tai Newydd	90
LE2: Diogelu Mannau Agored	91

LE3: Diogelu Cyfleusterau Hamdden Ffurfiol.....	92
LE4: Diogelu parciau, gerddi a mannau agored ffurfiol cyhoeddus.....	93
LE5: Diogelu Parciau Gwledig.....	94
LE6: Hen Lofa Markham	95
9 LLEOEDD CYNHYRCHIOL A MENTRUS.....	96
Cyflogaeth	96
SP12: Rheoli Twf Cyflogaeth	96
EM1: Safleoedd Cyflogaeth a Ddyrannwyd.....	97
EM2: Safleoedd Cyflogaeth wedi'u Diogelu	98
EM3: Cyfyngiadau Dosbarthiadau Defnydd – Busnes a Diwydiant.....	100
EM4: Defnydd Amgen ar Safleoedd Cyflogaeth wedi'u Dyrannu/Diogelu.....	101
Twristiaeth a'r Economi Ymwelwyr	101
TM1: Rheoli Twf Twristiaeth.....	102
TM2: Datblygu Economi Twristiaeth ac Ymwelwyr	102
TM3: Diogelu Cyfleusterau Twristiaeth Presennol	103
TM4: Diogelu Asedau Twristiaeth Sylweddol.....	104
Seilwaith Digidol.....	104
DI1: Seilwaith Digidol	105
Ynni a Datgarboneiddio	105
EN1: Cynhyrchu Ynni Adnewyddadwy.....	108
EN2: Cynhyrchu Ynni Adnewyddadwy ar Safleoedd Mawr.....	109
Mwynau	109
MN1: Mwynau	109
MN2: Datblygiad Cynaliadwy Adnoddau Mwynol.....	110
MN3: Ardaloedd Diogelu	111
MN4: Datblygu mewn Ardaloedd Diogelu	111
MN5: Parthau Clustogi	112
MN6: Safleoedd Anweithredol.....	112
Rheoli Gwastraff.....	113
WM1: Rheoli Gwastraff Cynaliadwy.....	113
WM2: Cyfleusterau Rheoli Gwastraff – Safleoedd Cyflogaeth.....	114
WM3: Cyfleusterau Rheoli Gwastraff	115
10 LLEOEDD UNIGRYW A NATURIOL.....	116
Tirwedd.....	116
LS1: Ardaloedd Tirwedd Arbennig (ATA).....	117
LS2: Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol.....	118
LS3: Lletemau Gwyrdd.....	118
Natur a Bioamrywiaeth	119
NA1: Safleoedd Lleol ar gyfer Cadwraeth Natur	119
NA2: Datblygiad sy'n Effeithio ar Safleoedd Lleol ar gyfer Cadwraeth Natur....	119
NA3: Coed, Coetiroedd a Pherthi.....	120
Seilwaith Gwyrdd a Glas	121
GI1: Seilwaith Gwyrdd a Glas	121

Diogelu'r Amgylchedd	122
<i>EP1: Iechyd y Cyhoedd a Diogelu'r Amgylchedd</i>	122
<i>EP2: Ardaloedd Draenio Critigol</i>	123
<i>EP3: Awyr Dywyll a Goleuo Sensitif</i>	124
Datblygu yng Nghefn Gwlad Agored	124
<i>RU1: Trosi adeiladau yng nghefn gwlad</i>	125
<i>RU2: Ymestyn adeiladau yng nghefn gwlad</i>	126
<i>RU3: Anheddau newydd yng nghefn gwlad</i>	127
<i>RU4: Mentrau Gwledig ac Arallgyfeirio</i>	128
Yr Amgylchedd Hanesyddol	128
<i>HE1: Yr Amgylchedd Hanesyddol</i>	129
<i>HE2: Adfywio ac Ailddefnyddio a Arweinir gan Dreftadaeth</i>	131
<i>HE3: Cyfleoedd Adfywio a Arweinir gan Dreftadaeth</i>	132
<i>HE4: Diogelu a Gwellu Asedau Hanesyddol Dynodedig</i>	133
<i>HE5: Adeiladau o Ddiddordeb Lleol Arbennig</i>	134
<i>HE6: Galluogi Datblygiad</i>	135
<i>HE7: Olion Archeolegol Heb eu Dynodi</i>	136

1 CYFLWYNIAD

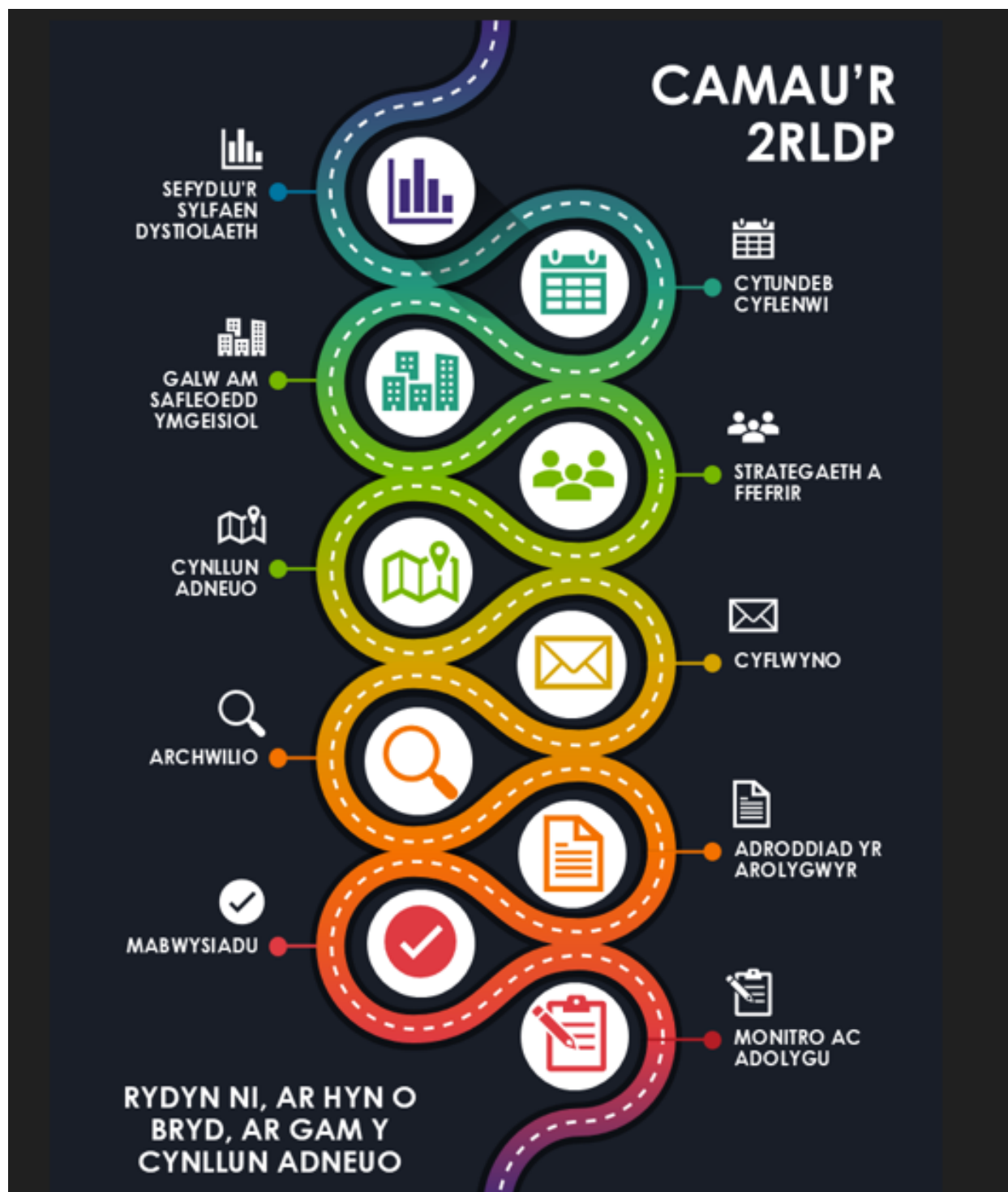
- 1.1 Mae Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Cynllunio Lleol yng Nghymru gynhyrchu Cynllun Datblygu Lleol i reoli tir a datblygu dros y tymor hir. Dylai'r Cynllun Datblygu Lleol nodi gweledigaeth gadarnhaol ar gyfer yr ardal ac adnabod ble a sut y dylai datblygiad ddigwydd yn y dyfodol.
- 1.2 Y cynllun datblygu yw'r gyfres o ddogfennau sy'n nodi'r polisïau hynny y penderfynir ar geisiadau am ganiatâd cynllunio yn eu herbyn. Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, mae hyn yn cynnwys Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (Cymru'r Dyfodol), sy'n cynnwys polisïau cynllunio ar lefel genedlaethol, yn ogystal â'r Cynllun Datblygu Lleol.
- 1.3 Ar ôl ei fabwysiadu, bydd gan y Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer De-ddwyrain Cymru statws cynllun datblygu ar gyfer yr ardaloedd awdurdod lleol hynny sy'n ddarostyngedig i'w gylch gorchwyl. Mae paratoi'r Cynllun Datblygu Strategol yn gyfrifoldeb i'r Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru. Unwaith y bydd wedi'i gyflawni bydd yn gosod strategaeth fireinio ar lefel ranbarthol a bydd yn cael ei ategu gan Gynllun Datblygu Lleol ar lefel leol.

Cydymffurfiaeth Gyffredinol

- 1.4 Mae Deddf Cynllunio (Cymru) (2015) yn amlinellu dull gweithredu a arweinir gan gynlluniau o ddatblygu yng Nghymru drwy'r tair haen a grybwyllir uchod. Mae Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Cymru yn amlinellu bod yn rhaid i Gynlluniau Datblygu Lleol gydymffurfio'n gyffredinol â Dyfodol Cymru a, pan fydd ar waith, Cynllun Datblygu Strategol De-ddwyrain Cymru. Felly, mae'r Ail Gynllun Datblygu Lleol Newydd 2020-2035 (2RLDP) wedi'i baratoi yn unol â'r ddeddfwriaeth gynllunio berthnasol, y polisi cynllunio cenedlaethol, a'r sefyllfa ranbarthol sy'n dod i'r amlwg. Nod yr 2RLDP yw cyflawni datblygiad cynaliadwy o fewn y Fwrdeistref Sirol trwy greu lleoedd strategol, gan wella lles cyffredinol cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Cefndir

- 1.5 Fe wnaeth Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili fabwysiadu ei Gynllun Datblygu Lleol cyntaf yn 2010, a oedd yn cwmpasu'r cyfnod 2006–2021. Er bod y cyfnod hwn bellach wedi dod i ben, bydd y cynllun mabwysiedig yn aros yn ei le nes bod y Cynllun Datblygu Lleol newydd yn cael ei fabwysiadu. Mae'r Cyngor yn paratoi'r 2RLDP, a fydd, pan gaiff ei fabwysiadu, yn disodli'r Cynllun Datblygu Lleol Mabwysiedig ac yn dod yn gynllun defnydd tir statudol y Cyngor.
- 1.6 Cyhoeddodd y Cyngor ei Gynllun Cyn-Adneuo 2RLDP (Strategaeth a Ffeirir Ddiwygiedig) ym mis Ionawr 2025. Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus chwe wythnos, penderfynodd y Cyngor barhau i baratoi'r cynllun ym mis Gorffennaf y flwyddyn honno. Bydd y Cynllun Adneuo 2RLDP yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref 2026 am gyfnod ymgynghori cyhoeddus chwe wythnos o hyd lle bydd rhanddeiliaid allweddol a'r cyhoedd yn gallu gwneud sylwadau mewn perthynas â pholisïau a chynigion y Cynllun Adneuo 2RLDP.

Cynllun Adneuo

- 1.7 Mae'r Cynllun Adneuo yn garreg filltir bwysig yn y broses o baratoi'r 2RLDP, ac mae'n adnabod y polisiâu manwl, y dyraniadau safleoedd a'r dynodiadau hynny y mae'r Cyngor o'r farn eu bod yn angenrheidiol ar gyfer gwireddu gweledigaeth, amcanion ac ymagwedd strategol y cynllun.
- 1.8 Dylai'r Cynllun Adneuo fod â phwynt clir, yn gryno ac yn berthnasol i'r materion allweddol y mae'n ceisio mynd i'r afael â nhw. Mae'n cynnwys y datganiad ysgrifenedig a'r map cynigion a chyfyngiadau, ac mae atodiad sy'n nodi rhagor o wybodaeth mewn perthynas â dyraniadau a dynodiadau safleoedd.
- 1.9 Mae'r **datganiad ysgrifenedig** yn cynnwys gweledigaeth ac amcanion y cynllun, y strategaeth gyffredinol, fframwaith polisi manwl a dyraniadau a dynodiadau safleoedd (gan gynnwys ardaloedd i'w diogelu). Mae'r strwythur llawn wedi'i nodi fel a ganlyn:

Cyflwyniad: Amlinellu'r cefndir a'r camau a gymerwyd i gyrraedd cam Adneuo'r cynllun.

Cyd-destun Polisi: Darparu cipolwg cynhwysfawr ar y ddeddfwriaeth gynllunio berthnasol a'r polisiâu cynllunio cenedlaethol, rhanbarthol a lleol y mae'r 2RLDP wedi'u hystyried wrth gael ei baratoi.

Cyd-destun Bwrdeistref Sirol Caerffili: Nodi lleoliad unigryw'r Fwrdeistref Sirol, gan ddarparu sylwebaeth ar y materion a'r heriau allweddol y mae'r 2RLDP yn ceisio mynd i'r afael â nhw, yn ogystal â chyfleoedd posibl.

Gweledigaeth ac Amcanion: Nodi'r weledigaeth arfaethedig ar gyfer y Fwrdeistref Sirol i'w gwireddu erbyn diwedd cyfnod y cynllun, gan gynnwys yr amcanion perthnasol sydd eu hangen i gyflawni hyn.

Strategaeth a Datblygu: Mae hyn yn cynnwys y Strategaeth ar gyfer y Fwrdeistref Sirol.

Fframwaith Polisi: Mae hyn yn sefydlu'r paramedrau y bydd cynigion datblygu yn cael eu hystyried yn eu herbyn.

- 1.10 Mae'r **map cynigion a chyfyngiadau** yn nodi sylw at leoliad y dyraniadau a'r dynodiadau datblygu a nodir gan y cynllun, a chyfyngiadau ehangach a gynhwysir mewn deddfwriaeth sy'n eistedd y tu allan i'r 2RLDP ac sy'n cael eu pennu gan fecanweithiau statudol eraill. Dylai datblygwyr ymgynghori â'r map cyn cyflwyno cynigion ar gyfer datblygu.
- 1.11 Mae'r **Atodiad** yn cynnwys:
- Rhagor o wybodaeth mewn perthynas â dyraniadau a dynodiadau safleoedd
 - Y Llwybr Tai sy'n nodi'r gyfradd ddisgwyliedig o ddarparu tai drwy gydol cyfnod y Cynllun.
 - Cynllun Cyflawni Seilwaith sy'n nodi'r hyn sydd ei angen i ategu datblygiad y safleoedd a ddyrannwyd.

- Mae'r Fframwaith Monitro yn nodi dangosyddion a thargedau polisi allweddol a fydd yn cael eu defnyddio i asesu effeithiolrwydd y 2RLDP. Bydd hyn yn darparu sail ar gyfer adroddiadau monitro blynyddol yr 2RLDP.
- Rhestr o'r holl ddogfennau'r sylfaen dystiolaeth
- Geirfa.

Asesiadau Statudol

Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig

- 1.12 Mae pob cam ffurfiol o'r 2RLDP, gan gynnwys y Cynllun Adneuo, yn ddarostyngedig i Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (ACI). Mae'r ACI yn broses asesu integredig sy'n ymgorffori gofynion Arfarniad Cynaliadwyedd (ACA), Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS), Asesiad Effaith Cydraddoldeb (AEC), Asesiad Effaith Iechyd (AEI), Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg (AEG), a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Pwrpas yr ACI yw llywio a dylanwadu ar y broses o lunio cynlluniau trwy werthuso i ba raddau y mae polisiâu a chynigion y 2RLDP yn cyfrannu at amcanion economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol ehangach.

Asesiad Rheoleiddio Cynefinoedd (ARhC)

- 1.13 Mae'n ofynnol i'r Cyngor ymgymryd ag Asesiad Rheoleiddio Cynefinoedd (ARhC) o'r 2RLDP er mwyn pennu effeithiau'r cynllun ar Safleoedd Ewropeaidd o gadwraeth a phwysigrwydd i natur. Diffinnir y rhain fel safleoedd RAMSAR (gwlyptiroedd o bwysigrwydd rhyngwladol), Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) ac Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA). Os yw'n berthnasol, dylai'r ARhC fanylu a oes angen Asesiad Priodol (AP) a sut y bydd yn cael ei gynnal. Mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig a'r Asesiad Rheoleiddio Cynefinoedd wedi cael eu paratoi i gefnogi'r 2RLDP ac mae modd eu cyrchu ar y Porth Ymgynghori o dan ddogfennau ategol.

Sylfaen Dystiolaeth

- 1.14 Mae'r Cynllun Adneuo 2RLDP wedi'i ategu gan sylfaen dystiolaeth gadarn o astudiaethau ac asesiadau manwl sydd wedi llywio'r strategaeth a'r polisiâu cynllunio manwl sydd wedi'u cynnwys yn y cynllun. Mae'r dogfennau hyn wedi'u rhestru yn yr atodiad ac maent ar gael ar y Porth Ymgynghori o dan ddogfennau ategol.

Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

- 1.15 Mae'r 2RLDP wedi cynnwys egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) o'r cychwyn cyntaf ac fe'i paratowyd yng nghyd-destun y Pum Ffordd o Weithio. Mae'r Cyngor wedi gweithio ar y cyd yn effeithiol gyda chyrff statudol eraill a rhanddeiliaid allweddol drwy gydol y broses i archwilio ac ystyried materion a heriau cymhleth sy'n effeithio ar y Fwrdeistref Sirol. Ym mhob cam ffurfiol o broses y cynllun cynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol cyn i benderfyniadau gael eu gwneud i symud ymlaen.

2 Y CYD-DESTUN POLISI

- 2.1 Paratowyd y Cynllun Adneuo 2RLDP yng nghyd-destun cyfres eang o bolisi a deddfwriaeth cynllunio genedlaethol, y mae angen i'r cynllun gydymffurfio â hi yn gyffredinol, yn ogystal â dogfennau polisi rhanbarthol a lleol cysylltiedig eraill. Mae prif elfennau'r cyd-destun hwn a sut maent yn berthnasol i'r cynllun wedi'u hamlinellu isod.

Y Cyd-destun Cenedlaethol

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

- 2.2 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (Deddf Llesiant) yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus wneud penderfyniadau yn unol â'r 'egwyddor datblygu gynaliadwy'. Mewn geiriau eraill mae'n rhaid iddynt 'weithredu mewn modd sy'n sicrhau y diwellir anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain'.

- 2.3 Mae gan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol saith nod llesiant:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau mwy cydlynol
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

- 2.4 Mae'n nodi pum ffordd o weithio i gyrff cyhoeddus:

- Ystyried y tymor hir;
- Helpu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu;
- Dilyn dull gweithredu integredig;
- Cymryd ymagwedd gydweithredol; ac
- Ystyried a chynnwys pobl o bob oed ac amrywiaeth.

- 2.5 Mae datblygu cynaliadwy wrth wraidd yr 2RLDP a'r broses Arfarnu Cynaliadwyedd Integredig (ISA) sy'n asesu'r polisiau, dyraniadau safle a'r dynodiadau a nodir ynddo. Mae'r pum ffordd o weithio yn parhau i lunio'r 2RLDP.

Deddfau Cynllunio (Cymru) 2015 a 2026

- 2.6 Nod Deddf Cynllunio (Cymru) (Deddf Cynllunio), a ddaeth i rym ym mis Gorffennaf 2015, oedd gwneud y system gynllunio yn decach ac yn fwy gwydn heb wanhau ei chefnogaeth i ddatblygiad cynaliadwy. Mae ganddi bum amcan allweddol ac mae'n cyflwyno sail gyfreithiol ar gyfer paratoi'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (FfDC) a'r Cynlluniau Datblygu Strategol (CDS).

- 2.7 Y Cynllun Datblygu Strategol yw'r fframwaith gofodol ar gyfer datblygiad mewn rhanbarth diffiniedig. Bydd Cydbwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru (CJC) yn paratoui'r Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer y rhanbarth, fodd bynnag, mae'r Cytundeb Cyflawni ar gyfer y Cynllun Datblygu Strategol yn ei gamau cynnar o hyd. Felly, bydd paratoui'r 2RLDP yn digwydd cyn gwaith ar y Cynllun Datblygu Strategol.
- 2.8 Mae Deddf Cynllunio (Cymru) 2026 yn cydgrynhai cyfraith cynllunio yng Nghymru yn un darn o ddeddfwriaeth a chafodd Gydsyniad Brenhinol ym mis Ebrill 2026. Disgwylir i'r is-ddeddfwriaeth isradd gael ei gosod gerbron y Senedd, ac mae disgwyl i'r Ddeddf gael ei chychwyn yn 2027.

Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

- 2.9 Nod Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 (Deddf yr Amgylchedd) oedd rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd fwy cynaliadwy. Mae Adran 6 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau cyhoeddus gynnal a gwella bioamrywiaeth a hyrwyddo gwytnwch ecosystemau.
- 2.10 Mae Deddf yr Amgylchedd hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Cyfoeth Naturiol Cymru gynhyrchu Datganiadau Ardal. Mae'r Datganiad Ardal ar gyfer De Ddwyrain Cymru yn cwmpasu Bwrdeistref Sirol Caerffili ac mae'n rhan o sylfaen dystiolaeth yr 2RLDP.

Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013

- 2.11 Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 (Deddf Teithio Llesol) yn hyrwyddo cerdded, defnyddio olwynion a beicio ar gyfer teithiau 'pwrpasol', fel y rhai i'r gwaith, i'r ysgol neu i apwyntiadau yn yr ysbyty. Ei nod yw lleihau'r defnydd o'r car trwy wneud teithio llesol yn hawdd, yn ddiogel ac yn gyfleus.
- 2.12 Mae'r Ddeddf Teithio Llesol yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol baratoi Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol sy'n dangos llwybrau a chyfleusterau. Bob blwyddyn, mae'n rhaid i awdurdodau lleol greu llwybrau a chyfleusterau newydd a gwella'r rhai presennol. Mae'r Map Rhwydwaith Teithio Llesol ar gyfer Bwrdeistref Sirol Caerffili yn rhan o sylfaen dystiolaeth yr 2RLDP.

Cymru sy'n Fwy Cyfartal - Dyletswydd Gymdeithasol-Economaidd Deddf Cydraddoldeb 2010 (2021)

- 2.13 Daeth y Ddyletswydd Gymdeithasol-Economaidd i rym yng Nghymru ar 31 Mawrth 2021. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus penodol, wrth wneud penderfyniadau strategol fel 'penderfynu blaenoriaethau a gosod amcanion', roi 'sylw dyledus' i leihau anghydraddoldeb cymdeithasol ac economaidd. Mae'r Ddyletswydd yn berthnasol i'r 2RLDP ac yn dod o fewn cwmpas yr Arfarnu Cynaliadwyedd Integredig.

Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023

2.14 Mae Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 yn atgyfnerthu ac yn moderneiddio cyfraith bresennol ar gyfer diogelu a rheoli amgylchedd hanesyddol Cymru, sy'n rhan bwysig o greu lleoedd. Mae'n darparu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer:

- Henebion Cofrestredig: Mae'n mynd i'r afael â chynnal atodlen henebion o bwysigrwydd cenedlaethol, y broses ar gyfer eu hychwanegu neu eu dileu, a rheoli gwaith iddynt.
- Ardaloedd Cadwraeth: Mae'n darparu ar gyfer gwarchod a gwella cymeriad ac ymddangosiad ardaloedd cadwraeth.
- Adeiladau Rhestredig: Mae'r Ddeddf yn darparu ar gyfer gofalu am adeiladau rhestredig ac am eu diogelu, er y bydd darpariaeth benodol ar gyfer adeiladau rhestredig sydd mewn cyflwr gwael yn dod i rym yn ddiweddarach.
- Cofnodion Amgylcheddol Hanesyddol: Mae'n ymwneud â rheoli cofnodion cynhwysfawr Cymru o safleoedd archeolegol a hanesyddol ac â'u hygyrchedd.

Cymru'r Dyfodol - Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (Llywodraeth Cymru, Chwefror 2021) (Cymru'r Dyfodol)

2.15 Mae Cymru'r Dyfodol yn nodi'r fframwaith gofodol 20 mlynedd ar gyfer defnydd tir yng Nghymru, ac mae'n gweithredu fel lefel genedlaethol y datblygiad. Mae Cymru'r Dyfodol yn clustnodi lleoedd penodol ar gyfer twf a seilwaith o bwysigrwydd cenedlaethol, yn darparu cyfeiriad ar gyfer Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol ac yn cefnogi penderfynu ar Ddatblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol.

2.16 Mae gan Gymru'r Dyfodol 11 canlyniad sy'n rhagweld Cymru yn 2040:

Cymru lle mae pobl yn byw

- ac yn gweithio mewn lleoedd cysylltiedig, cynhwysol ac iach
- mewn mannau gwledig bywiog gyda mynediad at gartrefi, swyddi a gwasanaethau
- mewn rhanbarthau penodol sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldeb iechyd ac economaidd-gymdeithasol trwy dwf cynaliadwy
- mewn lleoedd sydd â Chymraeg ffyniannus
- a gweithio mewn trefi a dinasoedd sy'n ffocws ac yn sbardun ar gyfer twf cynaliadwy
- mewn mannau lle mae ffyniant, arloesedd a diwylliant yn cael eu hyrwyddo
- mewn mannau lle mae teithio'n gynaliadwy
- mewn mannau ag isadeiledd digidol o safon fyd-eang
- mewn mannau sy'n rheoli eu hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ac yn lleihau llygredd
- mewn mannau ag ecosystemau bioamrywiol, gwydn a chysylltiedig
- mewn mannau sydd wedi'u datgarboneiddio ac sy'n wydn yn wyneb y newid yn yr hinsawdd.

- 2.17 Mae gan Gymru'r Dyfodol 18 o bolisiâu cenedlaethol a phedwar polisi rhanbarthol sy'n berthnasol i dde-ddwyrain Cymru yn unig. Er bod yn rhaid i'r 2RLDP fod yn gyson â holl bolisiâu Cymru'r Dyfodol, mae'r canlynol yn arbennig o berthnasol:

Polisi 1 - Lle bydd Cymru'n Tyfu

Yn diffinio Rhanbarth y De-ddwyrain fel ardal o dwf cenedlaethol, gan ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau yn y rhanbarth wneud darpariaeth ar gyfer lefel o dwf sy'n gymesur â'i statws fel ardal dwf genedlaethol. Caiff hyn ei ailddatgan ym Mholisi rhanbarthol 33 - Ardal Dwf Genedlaethol - Caerdydd, Casnewydd a'r Cymoedd, sy'n mynd i'r afael â'r gofynion datblygu yn y rhanbarth.

Polisi 2 - Llunio Twf ac Adfywio Trefol - Creu Lleodedd Strategol

Yn gosod y polisi cenedlaethol sy'n ei gwneud yn ofynnol i greu lleodedd fod wrth wraidd pob datblygiad.

Polisi 6 - Canol Trefi yn Gyntaf

Yn nodi dull 'Canol Trefi yn Gyntaf' o gyflawni datblygiad ar raddfa fawr, gan geisio sicrhau bod defnyddiau manwerthu, masnachol a chymunedol wedi'u lleoli yng nghanol trefi.

Polisi 7 - Darparu Cartrefi Fforddiadwy

Yn ailddatgan dyhead Llywodraeth Cymru i ddarparu lefelau sylweddol o dai fforddiadwy, gan gynnwys drwy'r system gynllunio.

Polisi 8 – Llifogydd

Yn cefnogi rheoli perygl llifogydd sy'n hwyluso twf economaidd a chenedlaethol cynaliadwy, yn hyrwyddo atebion sy'n seiliedig ar natur ac yn ceisio sicrhau'r manteision cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol mwyaf posibl o seilwaith rheoli perygl llifogydd.

Polisi 9 - Rhwydweithiau Ecolegol Gwydn a Seilwaith Gwyrdd

Yn gosod polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer cynnal a gwella bioamrywiaeth, hyrwyddo gwytnwch ecosystemau a seilwaith gwyrdd a'r pwyslais cynyddol ar Fudd Net ar gyfer Bioamrywiaeth.

Polisi 12 - Cysylltedd Rhanbarthol

Mae'n nodi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i wella a chynyddu trafnidiaeth gynaliadwy ac yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau yn yr ardal dwf genedlaethol gynllunio twf er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd sy'n deillio o fuddsoddiad mewn trafnidiaeth gyhoeddus. Yn ogystal, mae Polisi Rhanbarthol 36 – Metro'r De-ddwyrain yn darparu sail bolisi ranbarthol ar gyfer datblygu menter trafnidiaeth gyhoeddus Metro De-ddwyrain Cymru ac ar gyfer datblygiadau sy'n canolbwyntio ar y Metro.

Polisi 16 - Rhwydweithiau Gwresogi

Yn nodi tref Caerffili yn benodol fel lleoliad ar gyfer ystyried rhwydwaith gwresogi ardal.

Polisi 17 - Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel a Seilwaith Cysylltiedig
Rhoddir cefnogaeth gref i'r egwyddor o ddatblygu ynni adnewyddadwy a charbon isel.

Polisi 18 - Datblygiadau Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel o Arwyddocâd Cenedlaethol

Mae Ardaloedd sydd wedi'u hasesu ymlaen llaw ar gyfer Ynni Gwynt yn cael eu nodi. Mae'r ardaloedd hyn sydd wedi'u hasesu o ran effaith ar dirwedd ac effaith gyffredinol ac a ystyrir yn dderbyniol, mewn egwyddor, ar gyfer datblygu ynni adnewyddadwy.

Polisi 34 – Lleiniau Gwyrdd yn Ne Cymru

Mae Polisi 34 yn cyflwyno'r gofyniad am lain werdd yn Rhanbarth De-ddwyrain Cymru i'r gogledd o Gaerdydd a Chasnewydd a rhan ddwyreiniol y rhanbarth. Mae'r polisi yn ei gwneud yn ofynnol i'r llain werdd a'u ffiniau gael eu sefydlu drwy'r Cynllun Datblygu Strategol. Fodd bynnag, mae'r polisi hefyd yn cynnwys y gofyniad na ddylai awdurdodau lleol ganiatáu neu ddyrannu datblygiad mewn ardaloedd a ddangosir i'w hystyried ar gyfer lleiniau gwyrdd nes bod y Cynllun Datblygu Strategol yn cael ei fabwysiadu.

Polisi Cynllunio Cymru (PCC), Argraffiad 12 (2024)

2.18 Mae Argraffiad 12 o Bolisi Cynllunio Cymru (PCC) yn nodi polisi cynllunio cenedlaethol, fel y'i lluniwyd gan Lywodraeth Cymru ac wedi'i ategu gan egwyddorion cynaliadwyedd, ac mae'n gyson â nodau llesiant statudol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae PCC yn nodi rhagdybiaeth o blaid datblygiad cynaliadwy ac yn gweld dull a arweinir gan gynllun fel y ffordd orau o gyflawni datblygiad cynaliadwy. Mae Pennod 6 - Lleoedd Arbennig a Naturiol yn gosod dyletswydd ar awdurdodau cynllunio lleol i sicrhau bod datblygiad yn cyflawni Budd Net ar gyfer Bioamrywiaeth. Mae PCC yn cefnogi'r syniad o 'greu lleoedd', sy'n "ystyried y cyd-destun, y swyddogaeth a'r berthynas rhwng safle datblygu a'i amgylchoedd ehangach".

2.19 Ar lefel strategol, mae gan greu lleoedd bedair thema:

- Dewisiadau Strategol a Gofodol;
- Lleoedd Actif a Chymdeithasol;
- Lleoedd Cynhyrchiol a Mentrus;
- Lleoedd Unigryw a Naturiol;

2.20 Mae PCC yn ei wneud yn ofynnol i gynlluniau datblygu 'gynnwys strategaeth ofodol fydd yn para oes y cynllun gan lunio patrwm datblygu sy'n gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol'. Dylai targedau tai fod yn unol â rhagolygon cyflogaeth, a dylai datblygiadau newydd fod yn agos at seilwaith presennol neu lle mae cynlluniau i adeiladu seilwaith. Dylid lleihau'r angen i deithio a gwneud teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus yn fwy deniadol. Dylai cynlluniau datblygu fod yn 'brif gyfrwng i integreiddio cynllunio defnydd tir a thrafnidiaeth'.

2.21 Mae PCC yn esbonio sut i nodi a graddio safleoedd datblygu posibl. Er bod safleoedd a ddatblygwyd a/neu a danddefnyddiwyd gynt mewn aneddiadau

presennol yn cael eu ffafrio, gall safleoedd tir glas cynaliadwy mewn aneddiadau neu wrth ymyl aneddiadau hefyd fod yn dderbyniol. Yn y naill achos neu'r llall, 'dylid hyrwyddo cydbwysedd eang rhwng tai, cyfleusterau cymunedol, gwasanaethau a chyfleoedd cyflogaeth' i greu cymunedau gweithredol, cymdeithasol a chysylltiedig.

Nodiadau Cyngor Technegol (TANs)

- 2.22 Cefnogir PCC gan Nodiadau Cyngor Technegol (TANs) a Nodiadau Cyngor Technegol Mwynau (MTANs). Maent yn darparu eglurhad ychwanegol ar bolisïau cynllunio defnydd tir ar sail pwnc/mater a dylid eu hystyried wrth baratoi Cynlluniau Datblygu Lleol.

Adeiladu Lleuedd Gwell - Y System Gynllunio sy'n Cyflawni Dyfodol Gwydn a Disgleiriach: Creu lleuedd ac Adferiad ar ôl Covid -19 (LIC, Gorffennaf 2020)

- 2.23 Mae'r ddogfen hon yn nodi blaenoriaethau polisi cynllunio Llywodraeth Cymru o ran cynorthwyo ag adfer ar ôl y pandemig Covid-19. Mae'n nodi y dylai'r system gynllunio fod yn hollbwysig wrth ystyried materion amgylchedd adeiledig a naturiol sydd wedi deillio o'r pandemig. Mae'r ddogfen yn tynnu sylw at y polisïau a'r offer cynllunio allweddol a ddylai gael eu defnyddio gan bob sector yn adferiad amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd Cymru, gan gydnabod yr angen parhaus i gynllunwyr weithredu o fewn cyd-destun ehangach o flaenoriaethau a gweithredu ar bob graddfa. Dylai Cynlluniau Datblygu Lleol gofleidio'r agenda creu lleuedd a nodir yn PCC, gyda phob cynllun yn unigryw i ardal, gan nodi ei chymeriad, ei chryfderau a'i meysydd y mae angen eu gwella a chan nodi polisïau ar sut y bydd yr ardaloedd hyn yn cael eu gwella.
- 2.24 Mae'r ddogfen yn atgyfnerthu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i lleuedd gwell, creu lleuedd, canlyniadau o ansawdd a dylunio da, ac yn nodi meysydd polisi a ddylai fod yn ganolbwynt i ystyriaeth a gweithredu, i weithredu fel catalydd ar gyfer adfer. Mae'n nodi materion allweddol sy'n dod â meysydd polisi unigol at ei gilydd i sicrhau bod gweithredu yn fwyaf effeithiol. Mae'r 2RLDP yn offeryn allweddol ar gyfer mynd i'r afael â'r materion hyn a bydd yn chwarae rhan bwysig wrth gefnogi adferiad y fwrdeistref sirol ar ôl Covid. Yr 8 mater yw:

- Aros yn lleol: creu cymdogaethau;
- Teithio llesol: ymarfer corff ac ailddarganfod dulliau trafndiaeth;
- Adfywio canol ein trefi;
- Lleuedd digidol: llinell fywyd y cyfnod clo;
- Newid arferion gwaith: ein hangen am dir cyflogaeth yn y dyfodol;
- Ail-ddeffro sectorau twristiaeth a diwylliannol Cymru;
- Isadeiledd gwyrdd, iechyd a lles a gwytnwch ecolegol;
- Gwella ansawdd aer a thirluniau sain ar gyfer iechyd a lles gwell;

Ffyniant i Bawb: Cymru Carbon Isel (2019)

- 2.25 Mae'r ddogfen hon yn gosod y sylfeini i Gymru newid i fod yn genedl carbon isel. Er mwyn bodloni gofynion Deddf yr Amgylchedd, mae'n rhaid lleihau allyriadau nwyon

tŷ gwydr o 80% o leiaf cyn 2051. Bydd pum ffordd o weithio'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn llywio dull Cymru o ddatgarboneiddio.

- 2.26 Gall y system gynllunio helpu i 'ddatgarboneiddio' Cymru. Mae polisiâu creu lleoedd yn galw am amgylchedd adeiledig sy'n ddeniadol, sydd â gwasanaethau hawdd eu cyrraedd ac sy'n parchu ei amgylchoedd naturiol a hanesyddol. Mae meysydd polisi sydd â nodau tebyg yn cynnwys ynni adnewyddadwy, isadeiledd gwyrdd a thrafnidiaeth. Mae'n rhaid i bob Cynllun Datblygu Lleol gefnogi'r ymgyrch i ddatgarboneiddio.

Y Cyd-destun Rhanbarthol

Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd

- 2.27 Mae Cyngor Caerffili yn un o 10 awdurdod lleol yn ne-ddwyrain Cymru sy'n ffurfio Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae'r awdurdodau hyn yn gweithio gyda'i gilydd ar faterion rhanbarthol fel twf economaidd a thrafnidiaeth gynaliadwy. Dros yr 20 mlynedd nesaf bydd Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn helpu'r economi drwy wella cysylltiadau trafniadaeth, cynyddu sgiliau, helpu pobl i gael gwaith a chefnogi busnesau. Cytunwyd ar Gynllun Busnes Strategol pum mlynedd i drosoli'r buddion economaidd a chymdeithasol mwyaf posibl o'r fargen ym mis Mai 2018 gan bob un o'r 10 partner awdurdod lleol a Llywodraethau Cymru a San Steffan. Mae'r Cynllun Busnes yn nodi amcanion strategol rhanbarthol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd sef:
- Ffyniant a Chyfle - adeiladu gallu unigolion, aelwydydd, y sector cyhoeddus a busnesau i gwrdd â heriau a manteisio ar gyfle, gan greu economi fwy cynhyrchiol;
 - Cynhwysiant a Chydraddoldeb - economi fywiog a chynaliadwy sy'n cyfrannu at les ac ansawdd bywyd y bobl a'r cymunedau yn y rhanbarth nawr ac yn y dyfodol; a
 - Hunaniaeth, Diwylliant, Cymuned a Chynaliadwyedd - creu hunaniaeth glir ac enw da cryf fel Dinas-Ranbarth ar gyfer masnach, arloesedd ac ansawdd bywyd.
- 2.28 Mae Prifddinas-Ranbarth Caerdydd yn datblygu ystod o fecanweithiau cyllido i helpu i ddatblygu'r rhanbarth, gan geisio mynd i'r afael â materion seilwaith a dichonolrwydd. Mae'r mecanweithiau hyn yn cynnwys:
- Cronfa Buddsoddi Ehangach, sydd wedi'i rhannu'n is-gronfeydd wedi'u targedu at gategoriâu penodol;
 - Cronfa Her, gyda'r nod o ddod o hyd i atebion i heriau sy'n gysylltiedig â datgarboneiddio, gwella iechyd a lles, a thrawsnewid cymunedau;
 - Cronfa Safleoedd ac Adeiladau Strategol, i gefnogi Cynllun Diwydiannol ac Economaidd y rhanbarth, gan dargedu prosiectau allweddol i gyflawni amcanion y rhanbarthau;
 - Cronfa Buddsoddi Arloesi, i ddarparu cyfalaf twf i fusnesau arloesol mewn sectorau diwydiant allweddol.
 - Menter Cymoedd y Gogledd, i gynyddu ffyniant a chystadleurwydd ar draws 6 awdurdod lleol (Blaenau Gwent, Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Merthyr Tudful,

Rhondda Cynon Taf a Thorfaen) trwy ysgogi buddsoddiad y sector preifat i greu swyddi ac i roi hwb i werth ychwanegol gros (GVA).

Cydbwyllgorau Corfforedig

- 2.29 Mae Cyd-bwyllgorau Corfforaethol yn gyrrff corfforaethol sy'n dod ag awdurdodau lleol unigol ynghyd i sefydliadau llywodraethu strategol rhanbarthol. Daeth Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-ddwyrain Cymru i rym ym mis Ebrill 2024 ac mae'n cynnwys deg ardal awdurdod lleol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae'n gyfrifol am gynllunio datblygu strategol (paratoi'r Cynllun Datblygu Strategol), am gynllunio trafnidiaeth rhanbarthol (paratoi'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol - CTRh) ac am hyrwyddo lles economaidd yr ardal.

Metro De Cymru

- 2.30 Mae'r Metro yn rhwydwaith o lwybrau bysiau, rheilffyrdd a theithio llesol a fydd yn cyflymu ac yn symleiddio teithiau yn ne-ddwyrain Cymru a thu hwnt. Fel rhan bwysig o bolisi Llywodraeth Cymru, mae'n cael ei ariannu drwy Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae'n ofynnol yn unol â Chymru'r Dyfodol fod strategaethau twf Cynllun Datblygu Lleol yn manteisio i'r eithaf ar gyllid y Metro. Mae Llywodraeth Cymru, drwy Trafnidiaeth Cymru (TfW), yn rhedeg gwasanaethau rheilffordd y Metro yn y rhanbarth, ac mae awdurdodau lleol yn gyfrifol am wasanaethau bysiau ac am deithio llesol.
- 2.31 Mae Trafnidiaeth Cymru (TfW) yn parhau i wella'r rhwydwaith rheilffyrdd yn ne Cymru. Cafodd rheilffordd Cwm Rhymni ei thrydaneiddio'n llawn ym mis Rhagfyr 2025, mae trenau newydd ar waith yno ac ar reilffordd Cwm Ebwy a gwnaed gwelliannau i orsafoedd. Trwy'r prosiect Metro Plus, mae'n bosibl y bydd cyllid ar gael ar gyfer prosiectau tymor hwy, gan gynnwys rhai ym Mwrdeistref Sirol Caerffili.

Cydweithrediad Rhanbarthol

- 2.32 Ers 1996, mae 10 awdurdod lleol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd wedi gweithio gyda'i gilydd fel Grŵp Cynllunio Strategol De-ddwyrain Cymru (SEWSPG). Mae SEWSPG yn ystyried materion polisi lleol a rhanbarthol perthnasol ynghyd â Llywodraeth Cymru.
- 2.33 Mae proses y Cynllun Datblygu Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ystyried materion trawsffiniol. Gyda'i gilydd, mae awdurdodau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd wedi:
- Paratoi model dichonolrwydd datblygu ar gyfer asesiadau safle-benodol a lefel uchel (pob un o'r 10 awdurdod Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ac awdurdodau lleol yn Rhanbarthau Canolbarth a Gorllewin Cymru);
 - Comisiynu Astudiaeth Cyflogaeth Ranbarthol Fwy na Lleol (Caerffili, Blaenau Gwent, Sir Fynwy, Torfaen a Chasnewydd - gan edrych ar y farchnad gyflogaeth ranbarthol);

- Sicrhau system cronfa ddata ymgynghori ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol (Caerffili, Bro Morgannwg a Rhondda Cynon Taf);
- Comisiynu Asesiad Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel Rhanbarthol (Caerffili, Blaenau Gwent, Sir Fynwy, Casnewydd a Thorfaen);
- Comisiynu Asesiad Canlyniadau Llifogydd Strategol (pob un o'r 10 awdurdod Prifddinas-Ranbarth Caerdydd);
- Comisiynu Astudiaeth Ranbarthol ar Dwf a Mudo ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd (pob un o'r 10 awdurdod Prifddinas-Ranbarth);

2.34 Bydd cydweithio a chyswllt â'r awdurdodau lleol eraill yn parhau wrth i'r 2RLDP fynd rhagddo a lle ceir cyfleoedd i gomisiynu neu gydweithio ar y cyd ar faterion, bydd Cyngor Caerffili yn parhau i gyfrannu'n gadarnhaol tuag atynt.

Cynllun Llesiant Gwent

2.35 Ym mis Awst 2023, cyhoeddodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent (BGC Gwent) y Cynllun Llesiant ar gyfer Gwent, sydd â dau amcan llesiant:

- Creu Gwent fwy cyfiawn, teg a chynhwysol i bawb; a
- Gwent sy'n barod am newid yn yr hinsawdd, lle mae ein hamgylchedd yn cael ei werthfawrogi a'i warchod, er budd ein lles nawr ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Cyd-destun Lleol

2.36 Mae gan Gyngor Caerffili sawl strategaeth gorfforaethol sy'n berthnasol i'r 2RLDP:

Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026)

2.37 Mae'r Cynllun Corfforaethol yn nodi pum amcan llesiant ar gyfer y fwrdeistref sirol:

- WBO1 - Galluogi ein Plant i Lwyddo mewn Addysg
- WBO2 - Galluogi ein Preswylwyr i Ffynnu;
- WBO3 - Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu;
- WBO4 - Galluogi ein Heconomi i dyfu; a
- WBO5 - Galluogi ein Hamgylchedd i fod yn Wyrddach

Argyfwng Hinsawdd a'r Strategaeth Datgarboneiddio

2.38 Ym mis Mehefin 2019, datganodd y Cyngor Argyfwng Hinsawdd yn ffurfiol ac ymrwymodd i:

- Fod yn garbon niwtral erbyn 2030; a
- Datblygu strategaeth ddatgarboneiddio glir sy'n caniatáu i'r Cyngor gyrraedd y targed carbon niwtral.

2.39 Ym mis Tachwedd 2020, mabwysiadodd y Cyngor ei strategaeth datgarboneiddio yn ffurfiol, sef Lleihau, Cynhyrchu, Gwrthbwysu a Phrynu. Mae'r strategaeth yn nodi'r hierarchaeth ynni ganlynol:

- **LLEIHAU:** Lleihau'r defnydd o ynni yw'r cam cyntaf yn yr hierarchaeth ynni. Mae sawl ffordd y gall yr awdurdod leihau ei effaith ar yr amgylchedd ymhellach a lleihau'n benodol faint o allyriadau carbon y mae'n eu hallyrru.
- **CYNHYRCHU:** Bydd cynhyrchu ei drydan a'i wres "gwyrdd" ei hun ar y pwynt defnyddio yn lleihau allyriadau carbon y Cyngor ac yn dod â'r fantais ychwanegol o wrthbwysu'r galw am y grid a lleihau colledion system sy'n gysylltiedig â thrydan a gyflenwir gan y grid.
- **GWRTHBWYSO:** Er mwyn cyflawni carbon sero net, bydd angen i'r awdurdod wrthbwysu unrhyw allyriadau carbon. Mae nifer o ffyrdd y gall y Cyngor wneud hwn, gan gynnwys plannu coed, dad-ddofi tir a draenio cynaliadwy.
- **PRYNU:** Bydd y ffordd newydd o feddwl sy'n ofynnol i'r Cyngor gyflawni ei nod carbon sero net hefyd yn canolbwyntio ar sut mae'n prynu nwyddau a gwasanaethau. Mae carbon corfforedig yn gysylltiedig â phopeth y mae'r Cyngor yn ei brynu a bydd angen ystyried hyn yn y broses gaffael.

2.40 Mae dwy ddogfen yn cefnogi'r Strategaeth Datgarboneiddio:

- **CYNLLUN GWEITHREDU:** Mae gweithredu amcanion y Strategaeth Datgarboneiddio yn gofyn bod ystod eang o randdeiliaid yn bwrw ymlaen â myrdd o gamau gweithredu. Mae'r Cynllun Gweithredu yn nodi'r camau hyn yn fanylach ac yn canolbwyntio gweithgarwch o amgylch ardaloedd targed.
- **PROSPECTWS YNNI:** Mae'r Prospects Ynni yn nodi'r meysydd allweddol y bydd y Cyngor yn canolbwyntio arnynt a allai arwain at leihadau mawr mewn allyriadau carbon, gan dynnu sylw at brosiectau ynni allweddol y mae'r awdurdod yn ymchwilio iddynt.

Strategaeth Economaidd ac Adfywio Caerffili

2.41 Ym mis Ionawr 2025 mabwysiadodd y Cyngor Strategaeth Economaidd ac Adfywio Caerffili, sy'n disodli "Sylfaen ar gyfer Llwyddiant 2018-2023". Mae i'r strategaeth dair thema:

- **Pobl:** Mae'r thema hon yn targedu camau gweithredu sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r bobl sy'n byw, yn gweithio ac yn chwarae yn y fwrdeistref sirol;
- **Lle:** Mae'r thema hon yn targedu camau gweithredu sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r lleoedd yn y fwrdeistref sirol;
- **Ffyniant:** Mae'r thema hon yn targedu camau gweithredu sy'n ymwneud yn uniongyrchol â chreu cyfoeth a'r economi yn y fwrdeistref sirol;

2.42 Fel yr 2RLDP, nod Strategaeth Economaidd ac Adfywio Caerffili yw cynyddu gweithgarwch economaidd a ffyniant yn y fwrdeistref sirol.

Y Strategaeth Dai Agenda ar gyfer Newid 2021–2026 (Strategaeth Tai)

2.43 Mae'r Strategaeth Dai yn esbonio sut y bydd y Cyngor a'i bartneriaid yn cyflawni eu hamcanion tai. Mae gweledigaeth hirdymor y strategaeth yn cynnwys fforddiadwyedd, cyflenwi, ansawdd, rheolaeth, cynaliadwyedd, gwytnwch ac iechyd a lles.

Strategaeth Ansawdd Aer

- 2.44 Bydd y Cyngor yn cyhoeddi Strategaeth Ansawdd Aer sy'n diogelu iechyd y cyhoedd yn unol â deddfwriaeth genedlaethol. Bydd yn ceisio lleihau allyriadau traffig trwy hyrwyddo teithio llesol, integreiddio trafndiaeth gyhoeddus, rheoli'r galw am deithio ac ehangu rhwydweithiau gwefru cerbydau trydan.
- 2.45 Bydd y Cyngor yn parhau i fonitro ansawdd aer ar draws y fwrdeistref sirol, gan greu Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer lle bo angen. Bydd hefyd yn sicrhau bod gwaith adeiladu mawr yn cynnwys cynlluniau rheoli ar gyfer llwch ac allyriadau.

Siarter Creu Lleoedd

- 2.46 Bydd CBS Caerffili, ar ôl llofnodi Siarter Creu Lleoedd Cymru, yn cymhwyso egwyddorion creu lleoedd i bob math ar ddatblygiad. Mae'r Siarter, a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru a Chomisiwn Dylunio Cymru, yn nodi chwe egwyddor sy'n llywio creu lleoedd cynaliadwy o ansawdd uchel sy'n canolbwyntio ar y gymuned:

- Cynnwys cymunedau wrth lunio cynigion;
- Dewis lleoliadau cynaliadwy ar gyfer datblygiad newydd;
- Blaenoriaethu teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus;
- Hyrwyddo cymysgedd o ddefnyddiau tir;
- Creu mannau cyhoeddus cynhwysol, diogel sydd wedi'u diffinio'n dda;
- Parchu cymeriad a rhinweddau unigryw lleoedd sy'n bodoli eisoes.

Cynllun Ynni Ardal Leol

- 2.47 Nod Cynllun Ynni Ardal Leol Caerffili yw cyflawni allyriadau carbon 'Sero Net' erbyn 2050. Mae'n cyd-fynd â Strategaeth 2050 Sero Net y Cyngor, a fabwysiadwyd ym mis Mai 2025. Mae'r Cynllun Ynni Ardal Leol yn adnabod ffyrdd lleol o ddatgarboneiddio ynni a mapiau sy'n gofyn am newidiadau ar draws:

- Cynhyrchu ynni;
- Adeiladau domestig ac annomestig;
- Trafnidiaeth;
- Rhwydweithiau ynni.

- 2.48 Mae'r Cynllun Ynni Ardal Leol yn tynnu sylw at:

- Blaenoriaethau tymor byr, gan ailddatgan ymrwymadau presennol y cyngor a phartneriaid;
- Cydnabod y bydd angen ymyriadau, canolig a hirdymor mwy cymhleth i symud yn llawn i system ynni sero-net;
- Gweledigaeth ar gyfer system ynni leol yn y dyfodol sy'n cyd-fynd â nodau hinsawdd Llywodraeth Cymru.

Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd

- 2.48 Diweddarwyd Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd (SLRhPLI) y Cyngor yn 2024, ac mae'n nodi'r amcanion ar gyfer rheoli perygl llifogydd lleol a sut mae'r strategaeth yn cyfrannu at gyflawni nodau amgylcheddol ehangach.
- 2.49 Cyflwynodd y SLRhPLI 3 Ardal Ddraenio Critigol (ADdC), sef ardaloedd sydd â pherygl llifogydd sylweddol o ddŵr wyneb.

3 CYD-DESTUN BWRDEISTREF SIROL CAERFFILI

Y Fwrdeistref Sirol

- 3.1 Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi'i lleoli'n ganolog yn Ne-ddwyrain Cymru, ac mae'n rhan o Brifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae'n ffinio â nifer o ardaloedd awdurdodau lleol: Caerdydd, Casnewydd, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful, Torfaen a Blaenau Gwent o fewn ei ranbarth ei hun; a Powys a Pharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn uniongyrchol i'r gogledd.
- 3.2 Gydag arwynebedd o tua 28,000 hectar, nodweddir y Fwrdeistref Sirol gan y tair prif gwm afon sy'n ffurfio ei daearyddiaeth, sef Rhymni, Sirhywi ac Ebwy. Mae bron i 80% o'r Fwrdeistref Sirol yn gefn gwlad, gan gynnig ardaloedd helaeth o dirwedd agored, mynyddoedd, coetir a pharciau gwledig eang a llwybrau beicio a cherdded ardderchog.
- 3.3 Mae sawl tref yn darparu cyfleusterau a gwasanaethau ar lefel leol, yn ogystal â phentrefi llai ac aneddiadau preswyl. Mae gan y Fwrdeistref Sirol gysylltiadau cryf, yn enwedig yn nhermau economaidd, â dinasoedd Caerdydd a Chasnewydd, sy'n ategu'r sylfaen economaidd leol a arweinir gan weithgynhyrchu.

Strwythur Anheddiad

- 3.4 Yn fras, mae'r Fwrdeistref Sirol yn cynnwys pum ardal: Blaenau'r Cymoedd i'r gogledd, ardaloedd ehangach Ystrad Mynach a Choed Duon sy'n ffurfio coridor canol y cymoedd, a Chaerffili a Chwm Sirhywi Isaf a Chwm Ebwy Isaf i'r de.

- 3.5 O fewn yr ardaloedd hyn, mae hierarchaeth anheddiad yn diffinio pum haen wahanol o anheddiad. At ddibenion y 2RLDP, mae rhai aneddiadau wedi'u grwpio gyda'i gilydd lle ceir tystiolaeth o gysylltiad swyddogaethol cynaliadwy rhyngddynt.
- 3.6 O fewn yr Aneddiadau Haen 1, mae Prif Ganol Trefi a Chanol Trefi Lleol wedi'u nodi. Dyma'r canolfannau manwerthu a masnachol sy'n cynnwys y lefel uchaf o siopau, gwasanaethau a chyfleusterau.
- 3.7 Manylir ar y strwythur setliad ymhellach ym Mholisi SP2 Hierarchaeth Setliadau, Polisi SP11 Hierarchaeth Canolfannau Manwerthu a Masnachol a phapur tystiolaeth EB2: Dadansoddiad Aneddiadau Cynaliadwy.

Blaenau'r Cymoedd

- 3.8 Yr aneddiadau yn ardal Blaenau'r Cymoedd yw:

Aneddiadau Haen 1:	Bargod a Gilfach, sy'n cynnwys Prif Ganol Tref Bargod Rhymni, sy'n cynnwys Canol Tref Lleol Rhymni
Aneddiadau Haen 2:	Pontlotyn; Tredegar Newydd; Aberbargod.
Aneddiadau Haen 3:	Abertyswg; Markham.
Aneddiadau Haen 4:	Llechryd; Princetown; Fochriw; Deri; Llwynceilyn ; Argoed.

- 3.9 Mae Bargod a Gilfach yn ffurfio'r anheddiad mwyaf ar gyfer gogledd y Fwrdeistref Sirol ac mae ganddo'r rôl fel ei phrif leoliad manwerthu, masnachol a gwasanaeth. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, cafwyd datblygiadau cadarnhaol ar ôl cwblhau Ffordd yr Angel sydd wedi gwella hygyrchedd, datblygiad Morrison a Lowry Plaza ac adleoli Llyfrgell Bargod i hen Gapel Hanbury. Fodd bynnag, erys heriau ar ffurf cyfraddau swyddi masnachol uchel, yn enwedig ym mhen gogleddol canol y dref yn agos at y prif hwb trafndiaeth, sy'n cynnwys y gorsafoedd bysiau a rheilffyrdd.
- 3.10 Mae presenoldeb yr hwb trafndiaeth hwn, ynghyd â'r gwelliannau arfaethedig i'r rhwydwaith fel rhan o gynigion y Metro, yn darparu cyfle gwych i Fargod amrywio ei rôl bresennol a chynyddu presenoldeb defnyddiau eraill, megis swyddfeydd a datblygiadau preswyl, yn ogystal â chydgrynhoi ei gynnig manwerthu.
- 3.11 Wedi'i leoli yng ngogledd y Fwrdeistref Sirol, mae gan Rymni lefel gymedrol o wasanaethau a chyfleusterau, nifer o gyfleoedd cyflogaeth, yn ogystal â gorsaf reilffordd. Mae mewn lleoliad ffafriol ger Ffordd Blaenau'r Cymoedd yr A465, gyda chysylltedd ardderchog ag awdurdodau cyfagos, yn ogystal â Gorllewin Cymru a Chanolbarth Lloegr.

Ystrad Mynach

- 3.12 Yr aneddiadau o fewn ardal Ystrad Mynach yw:

Aneddiadau Haen 1:	Ystrad Mynach (gan gynnwys Penallta a Thredomen), sy'n cynnwys Prif Ganol Tref Ystrad Mynach Nelson, sy'n cynnwys Canol Tref Lleol Nelson
Aneddiadau Haen 2:	Cefn Hengoed a Hengoed

Aneddiadau Haen 3:	Glan-y-nant a Thir-y-berth; Penpedairheol a Glyngaer; Gelligaer a Phen-y-bryn.
Aneddiadau Haen 4:	Dim.

- 3.13 Ystrad Mynach, gan gynnwys Penallta a Thredomen, yw'r anheddiad mwyaf yn rhan orllewinol Coridor y Cymoedd Canol ac mae'n ganolfan weinyddol i'r Fwrdeistref Sirol, gan gynnwys pencadlys y Cyngor, Ysbyty Ystrad Fawr a champws lleol Coleg y Cymoedd. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, datblygwyd y Ganolfan Rhagoriaeth Chwaraeon, ac mae canol y dref yn perfformio'n dda o ran nifer ac ystod yr unedau masnachol sydd ar waith, y nifer isel o swyddi masnachol gwag, a'r lefel uchel o ymwelwyr o'i gymharu â chanolfannau eraill.
- 3.14 O ran cyflogaeth, mae campws Parc Tredomen yn darparu gofod swyddfa ac mae mewn lleoliad da mewn perthynas â chyswllt ffordd dwyrain-gorllewin yr A472 (ac yn ei dro, yr A470) a gorsaf reilffordd Ystrad Mynach. Bydd y 2RLDP yn ceisio annog cynigion sy'n gwneud y gorau o fanteision cymdeithasol ac economaidd y cyfleusterau hyn, lle bo hynny'n briodol.
- 3.15 Mae Nelson yn cynnwys lefel gymedrol o wasanaethau a chyfleusterau a nifer o gyfleoedd cyflogaeth, yn ogystal â gorsaf fysiau. Mae mewn lleoliad da o ran yr A470, gyda mynediad hawdd i'r M4.

Coed Duon Fwyaf

- 3.16 Yr aneddiadau o fewn yr Ardal Coed Duon Fwyaf yw:

Aneddiadau Haen 1:	Coed Duon (gan gynnwys Cefn Fforest a Phontllan-fraith), sy'n cynnwys Prif Ganol Tref Coed Duon
Aneddiadau Haen 2:	Maes-y-cwmwr; Oakdale a Chroespenmaen.
Aneddiadau Haen 3:	Pengam a Threlyn.
Aneddiadau Haen 4:	Dim.

- 3.17 Coed Duon, gan gynnwys cymunedau Cefn Fforest a Phontllan-fraith, yw'r anheddiad mwyaf yn rhan ddwyreiniol Coridor y Cymoedd Canol. Er nad oes gan Goed Duon orsaf reilffordd, mae ei orsaf fysiau yn gwasanaethu fel y ganolfan drafnidiaeth leol ac yn darparu gwasanaethau lleol ac isranbarthol i Gaerdydd a Chasnewydd.
- 3.18 Mae ei ganol tref yn un o'r ddau a ddefnyddir fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol, ynghyd â Chaerffili, fel yr adlewyrchir gan raddfa ac ystod y ddarpariaeth fasnachol, er bod mannau lle y ceir gofod llawr gwag.
- 3.19 Mae Ffordd Fenter Sirhywi wedi gwella trafnidiaeth ar y ffyrdd mewn perthynas â'r cynnig cyflogaeth ym Mharc Busnes Oakdale, sy'n bwysig yn strategol. Er bod Oakdale a Chroespenmaen yn gymunedau gwahanol, cânt eu trin fel anheddiad cydlynol at ddibenion yr 2RLDP. Rhagwelir y bydd Metro De Cymru yn darparu cyfleoedd ychwanegol ar gyfer integreiddio trafnidiaeth gyhoeddus a'r gallu i gynyddu cysylltedd â'r ardal yn lleol ac yn isranbarthol.

Cwm Sirhywi Isaf a Chwm Ebwy Isaf

3.20 Yr aneddiadau o fewn y Cwm Sirhywi Isaf a Chwm Ebwy Isaf yw:

Aneddiadau Haen 1:	Rhisga a Phont-y-meistr, sy'n cynnwys Prif Ganol Tref Rhisga Trecelyn, sy'n cynnwys Canol Tref Lleol Trecelyn
Aneddiadau Haen 2:	Crosskeys a Phont-y-waun.
Aneddiadau Haen 3:	Crymlyn; Abercarn a Chwmcarn; Cefn-y-pant; Cwmfelin-fach; Wattsville.
Aneddiadau Haen 4:	Trinant; Hafodyrynys; Wyllie; Ynys-ddu; Brynawel.

- 3.21 Er bod Rhisga a Phont-y-meistr yn gymunedau gwahanol, at ddibenion y 2RLDP, maent yn cael eu trin fel un Anheddiad Haen 1 cydlynol yn ardal Cwm Sirhywi Isaf a Chwm Ebwy Isaf, ac mae ei ystod o gyfleusterau masnachol a chymunedol yn adlewyrchu hyn. Mae'n elwa ar gysylltedd trafnidiaeth da gyda Chasnewydd a Chaerdydd o ran rheilffyrdd, yn ogystal ag ar y ffordd ar hyd yr A467 a'r M4 gerllaw.
- 3.22 Yn hanesyddol, mae perygl llifogydd ynghylch tir sy'n agos at Afon Ebwy wedi bod yn rhwystr mawr i ddatblygu. Er bod hyn yn wir o hyd, bydd y 2RLDP yn ceisio annog a darparu ar gyfer cynigion sy'n cefnogi rôl a swyddogaeth Rhisga-Pontymister, lle y bo'n briodol.
- 3.23 Mae Trecelyn yn cynnwys lefel uchel o wasanaethau a chyfleusterau, a nifer o gyfleoedd cyflogaeth yn ogystal â gorsaf reilffordd.

Basn Caerffili

3.24 Yr aneddiadau o fewn Basn Caerffili yw:

Aneddiadau Haen 1:	Caerffili, sy'n cynnwys Prif Ganol Tref Caerffili, Bedwas a Thretomos, sy'n cynnwys Canol Tref Lleol Bedwas
Aneddiadau Haen 2:	Llanbradach.
Aneddiadau Haen 3:	Abertridwr; Graig-y-rhaca; Machen.
Aneddiadau Haen 4:	Senghenydd; Porset; Rhydri; Tŷ'n-y-coed-cae.

- 3.25 Caerffili yw anheddiad mwyaf y Fwrdeistref Sirol a hi yw'r anheddiad Haen 1 ar gyfer de'r Fwrdeistref Sirol, yn enwedig ardal Basn Caerffili. Mae buddsoddiad yn mynd rhagddo drwy raglen adfywio Caerffili 2035, a fydd yn darparu nifer o gynlluniau cydgysylltiedig gan gynnwys ailddatblygu cyfnewidfa drafnidiaeth, datblygiad preswyl a masnachol yng nghanol y dre; megis marchnad Ffos Caerffili, sydd eisoes yn weithredol, ailddatblygu Pentrebane Street ar gyfer datblygiad defnydd cymysg, ynghyd â chynlluniau sydd wedi'u cynllunio i wneud y gorau o fuddion sy'n gysylltiedig â thwristiaid oherwydd presenoldeb Castell Caerffili.
- 3.26 Mae Caerffili wedi'i diffinio fel canolfan isranbarthol ac mae'n elfen bwysig o'r Ardal Dwf Genedlaethol a nodir yng Nghymru'r Dyfodol. Er bod materion sensitifwydd, gan gynnwys y gofyniad i ddynodi ardal o lain las i'r de-ddwyrain o'r dref, mae ei

statws o fewn y 2RLDP, a'r polisïau a'r cynigion a nodir ynddo, yn adlewyrchu ei rôl isranbarthol.

- 3.27 Mae cymunedau Bedwas a Thretomos yn gwasanaethu fel anheddiad Haen 1 yn yr ardal, sy'n cynnwys lefel uchel o wasanaethau a chyfleusterau a nifer o gyfleoedd cyflogaeth yn ogystal â gwasanaethau bws rheolaidd.

Poblogaeth

- 3.28 Gyda bron i 177,000 o breswylwyr parhaol (amcangyfrif canol-2024), Caerffili yw'r pumed awdurdod lleol mwyaf poblog yng Nghymru. Er 2011, fodd bynnag, cafwyd gostyngiad bach yn ei phoblogaeth yn nhermau absoliwt ac yn ei phoblogaeth oedran gweithio, gydag oedran ychydig dros 61% o'r boblogaeth rhwng 16 a 64 oed yn 2024.

Economi

- 3.29 Er bod y boblogaeth oedran gweithio wedi gostwng, roedd canran uwch o bobl yn economaidd weithgar yn 2025 (76.9%) nag yn 2021 (75%) a 2011 (70.2%). Lleihaodd canran y preswylwyr sy'n ddi-waith rhwng 2011 a 2025 (o 10.5% i 4.1%), ond yn ystod yr un cyfnod cododd canran y preswylwyr sydd wedi ymddeol (o 14.2% i 21.8%).
- 3.30 Er bod cyfradd preswylwyr y Fwrdeistref Sirol sydd â chymwysterau islaw'r cyfartaledd cenedlaethol, cynyddodd nifer y bobl a gyflogir yn lleol rhwng 2011 a 2025. Mae hyn yn adlewyrchu mynychder parhaus y sector gweithgynhyrchu yn y Fwrdeistref Sirol ond hefyd rhywfaint o wytnwch yn y sylfaen economaidd. Fodd bynnag, mae cymudo allan yn parhau i fod yn ffactor pwysig. Er ei bod yn ymddangos nad yw nifer y busnesau wedi tyfu ers 2011, mae eu trosiant cyfunol wedi cynyddu o £3,459 miliwn yn 2011 a £4,768 miliwn yn 2021 i £5,428 miliwn yn 2025.

Tai

- 3.31 Ers mabwysiadu'r Cynllun Datblygu Lleol ym mis Tachwedd 2010 bu diffyg parhaus yng nghyfradd datblygu tai. Erbyn 2025 dim ond 76% o gyfanswm gofyniad tai'r Cynllun Datblygu Lleol (6,549 o 8,625 uned) ac ychydig dros 40% o'r targed tai fforddiadwy oedd wedi'i gyrraedd. Yn gyffredin â thueddiadau cyffredinol, mae tai yn y Fwrdeistref Sirol wedi dod yn llai fforddiadwy, ac mae prisiau tai cyfartalog wedi codi i ychydig dros bedair blynedd o enillion cyfartalog yn 2025.

Trafnidiaeth

- 3.32 Mae rhwydwaith trafnidiaeth Bwrdeistref Sirol Caerffili yn cynnwys llwybrau teithio llesol, nifer o orsafoedd bysiau (Coed Duon, Caerffili, Bargod a Nelson) a rheilffyrdd Cwm Rhymni a Chwm Ebwy. Mae gan y fwrdeistref sirol fynediad trafnidiaeth da drwy'r A465 yn y gogledd a thraffordd yr M4 a'r A470 yn y de a'r gorllewin yn y drefn honno, ac mae coridor yr A472 yn cysylltu coridor Canol y Cymoedd ar draws sawl ardal awdurdod lleol.

Amgylchedd naturiol

- 3.33 Mae nodweddion pwysig yr amgylchedd naturiol yn cynnwys nifer o safleoedd sy'n destun dynodiadau statudol, gan gynnwys Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), Gwarchodfeydd Natur Leol (LNR) ac un Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA). Mae nifer o barciau gwledig, Ardaloedd Tirwedd Arbennig a Thirweddau Lleol Gweledol Pwysig wedi'u dynodi oherwydd eu gwerth tirweddol, ynghyd â Safleoedd o Bwysigrwydd er Cadwraeth Natur sydd wedi'u dynodi oherwydd eu gwerth naturiol.

Yr Amgylchedd Hanesyddol

- 3.34 Mae'r amgylchedd hanesyddol yn cynnwys ardaloedd cadwraeth, adeiladau rhestredig, henebion cofrestredig, parciau a gerddi hanesyddol, a nifer o adeiladau ag arwyddocâd lleol.

Economi ymwelwyr

- 3.35 Mae'r Fwrdeistref Sirol yn cynnwys amrywiaeth o atyniadau i ymwelwyr yn ei phrif drefi ac mewn mannau eraill, gan gynnwys Castell Caerffili, Sefydliad y Glowyr yn y Coed Duon, Rhodfa Coedwig Cwmcarn a'r parciau gwledig, ac mae gan bob un ohonynt ei gymeriad unigryw ei hun a'i gyfleusterau cysylltiedig. Cynhelir rhaglen o ddigwyddiadau gan gynnwys gwyliau bwyd a diod a ffeiriau gwanwyn a Nadolig ym mhob un o'r pum prif dref yn flynyddol, gan ategu cynnig masnachol a diwylliannol y lleoliadau hyn a denu busnesau ac ymwelwyr o fewn y Fwrdeistref Sirol a thu hwnt.
- 3.36 Yn ogystal, mae cyfle i elwa o leoliad y Fwrdeistref Sirol ar ymyl ddeheuol Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Heriau a chyfleoedd

- 3.37 Mae'r Fwrdeistref Sirol yn wynebu rhai heriau cymdeithasol ac economaidd parhaus. Mae gan rai ardaloedd, yn enwedig y rhai yn y gogledd, trigolion â lefelau isel o gyflawniad academaidd a galwedigaethol ac maent yn dioddef o afiechyd hirdymor parhaus ac anweithgarwch economaidd. Mae cyfradd y datblygiadau sy'n gysylltiedig â thai a chyflogaeth wedi marweiddio dros oes y Cynllun Datblygu Lleol mabwysiedig ac, er nad yw'n benodol i Fwrdeistref Sirol Caerffili o bell ffordd, mae gan ganol trefi presennol amodau heriol oherwydd newid mewn tueddiadau manwerthu a masnachol ac maent yn wynebu'r angen i arallgyfeirio. Mae hyn i gyd wedi'i osod yn erbyn cefndir newid rhagamcanol mewn strwythurau demograffig, gyda lleihad tebygol yn y boblogaeth oedran gweithio o'i gymharu â chyfran y bobl mewn grwpiau oedran hŷn, pwysau ariannol parhaus ar wasanaethau cyhoeddus a mater dirfodol newid yn yr hinsawdd.
- 3.38 Fodd bynnag, y mae nifer o gyfleoedd yn bodoli. Mae sylfaen economaidd y Fwrdeistref Sirol wedi profi ei hun i fod yn wydn dros amser, ac mae'r sector gweithgynhyrchu yn benodol yn parhau i ddod yma. Er bod lefelau cymudo allan yn parhau i fod yn uchel, mae hyn yn dangos natur gydgyssylltiedig y rhanbarth ehangach ac yn dangos gallu'r Fwrdeistref Sirol i fanteisio ar dwf ac ar fuddsoddiad rhanbarthol. Mae gan Brifddinas-Ranbarth Caerdydd a Metro De Cymru y potensial i weithredu fel catalyddion o ran gwella cysylltiadau trafnidiaeth gynaliadwy ymhellach yn lleol ac yn rhanbarthol, tra gall yr Ardal Dwf Genedlaethol gynorthwyo i ddarparu'r cyd-destun polisi cyhoeddus ar gyfer datblygu lleoliad a graddfa gynaliadwy sy'n fuddiol yn economaidd ac yn gymdeithasol.

4 GWELEDIGAETH AC AMCANION

- 4.1 Bydd yr 2RLDP yn mynd i'r afael â'r materion defnydd tir allweddol sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol a'i chymunedau. Yn gynnar yn 2025 cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y Cynllun Cyn Adneuo. Nododd y cynllun hwnnw gyfres o 36 o faterion cenedlaethol, rhanbarthol, amgylcheddol, economaidd, cymdeithasol a diwylliannol i'w hystyried; 15 nod a 25 amcan, yn ogystal â'r weledigaeth gyffredinol.
- 4.2 Ers hynny mae'r rhain wedi'u datblygu a'u mireinio i adlewyrchu strategaethau rhanbarthol a lleol ac i ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Materion

- 4.3 Nodwyd y materion allweddol canlynol, a bydd y rhain, yn eu tro, yn dylanwadu ar weledigaeth y cynllun:
- 4.4 **Newid yn yr hinsawdd** – datganwyd 'argyfwng hinsawdd' gan y Senedd a'r Cyngor. O ganlyniad, mae'n rhaid i'r 2RLDP flaenoriaethu addasu a lliniaru newid yn yr hinsawdd a sicrhau bod cynigion a gyflwynir yn gallu gwrthsefyll ei effaith.
- 4.5 **Tai** – mae'n rhaid i'r cynllun wneud darpariaeth ar gyfer lefel o ddatblygiad tai sy'n ddigonol i sicrhau parhad poblogaeth sy'n economaidd gynaliadwy drwy gydol cyfnod y cynllun a thu hwnt. Bydd hyn yn cynnwys tai o amrywiaeth o fathau a deiliadaethau, gan gynnwys tai fforddiadwy a thai sy'n addas ar gyfer byw bywyd hŷn, mewn lleoliadau cynaliadwy.
- 4.6 **Iechyd a lles meddyliol a chorfforol** – mae'r Fwrdeistref Sirol yn parhau i ddangos lefel gymharol uchel o salwch hirdymor, ac mae anghydraddoldebau iechyd sylweddol yn parhau i fodoli. Dylai'r 2RLDP geisio gweithredu, i'r graddau y gall wneud hynny, fesurau sy'n cyfrannu at fynd i'r afael â hyn, mewn termau defnydd tir, a dylai gefnogi sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r gymuned o ran cyflawni eu blaenoriaethau.
- 4.7 **Creu Lleodd** – mae'r Fwrdeistref Sirol yn cynnwys amrywiaeth o fathau ar aneddiadau a mannau a thirweddau rhyngddynt, y mae pob un ohonynt yn cyfrannu at gynaliadwyedd yr ardal leol a'r rhanbarth ehangach y mae'n rhan ohono. Mae'n rhaid i'r cynllun ganiatáu datblygu cymunedau hyblyg, hygrych a rhyng-gysylltiedig, gyda phob un yn cynnig ystod briodol a chynaliadwy o gyfleusterau a gwasanaethau, ynghyd â'r seilwaith ategol angenrheidiol.
- 4.8 **Diwylliant a threftadaeth** – mae gan y Fwrdeistref Sirol amrywiaeth o asedau diwylliannol a hanesyddol, y mae gan y system gynllunio gryn ddylanwad arnynt. Dylid annog ailddefnyddio asedau hanesyddol yn addas, lle bo hynny'n briodol. Lle bo'n berthnasol, dylid ystyried cynigion yng nghyd-destun yr amgylchedd hanesyddol a'i leoliad, a'r angen i feithrin a hyrwyddo datblygu a defnyddio'r Gymraeg.
- 4.9 **Teithio llesol a chynaliadwy** – yng nghyd-destun menter Metro De Ddwyrain Cymru, bydd y syniad o hyrwyddo ffurfiau cynaliadwy o ryng-gysylltedd rhwng aneddiadau ac oddi mewn iddynt o'r pwys mwyaf o ran creu cymunedau sy'n gydlynol yn gymdeithasol, yn economaidd ddichonol ac yn amgylcheddol gyfrifol.

- 4.10 **Twf economaidd** – er ei fod yn dangos rhywfaint o amrywiaeth, nodweddir economi leol y Fwrdeistref Sirol gan weithlu symudol daearyddol sy'n gallu manteisio ar gyfleoedd mewn mannau eraill yn y rhanbarth – a mynychder parhaus gweithgynhyrchu. Bydd y 2RLDP yn ceisio darparu ystod a chwantwm digonol o dir cyflogaeth er mwyn diwallu angen lleol, sicrhau bod canol trefi'r Fwrdeistref Sirol yn gallu gwneud y gorau o'u gallu i addasu i dirluniau manwerthu sy'n newid, ac yn hyrwyddo integreiddio defnyddiau tir cyflenwol sy'n canolbwyntio ar yr economi lle bo hynny'n briodol.
- 4.11 **Amgylchedd naturiol** – mae gan y Fwrdeistref Sirol ystod o gynefinoedd â blaenoriaeth, ardaloedd o dirwedd o ansawdd uchel a mannau agored eraill, ac mae'r angen i sicrhau eu bod yn parhau i gael eu diogelu a hyrwyddo newidiadau cadarnhaol o ran bioamrywiaeth ac ansawdd amgylcheddol y tu hwnt i amheuaeth. Serch hynny, mae'n rhaid cydbwyso hyn â'r angen i gefnogi datblygiad cynaliadwy'r amgylchedd adeiledig a'r seilwaith cysylltiedig a thrwy barhau i ddiogelu adnoddau cyfanredol ac ennill a gweithio mwynau, a gwneud newidiadau cadarnhaol o ran datgarboneiddio h.y. cynlluniau ynni adnewyddadwy sydd wedi'u lleoli'n briodol.

Gweledigaeth

- 4.12 Mae'r weledigaeth ar gyfer yr 2RLDP yn edrych ymlaen at ddiwedd cyfnod y cynllun (2035) ac yn rhagweld sut y bydd y polisiau, y dyraniadau safle a'r dynodiadau a nodir yn y cynllun yn cyfrannu at gymdeithas fwy cadarnhaol yn nhermau cymdeithasol, amgylcheddol, economaidd a diwylliannol. Mae'n sefydlu'r cyfeiriad cyffredinol a fynegir ymhellach yn yr amcanion mwy penodol sy'n dilyn ac yn ffurfio'r cysylltiad rhwng y strategaeth twf gofodol a'r polisiau strategol.

Bydd y 2RLDP yn cyflawni datblygiad deniadol a chynaliadwy sy'n cyfrannu'n gadarnhaol at lesiant y rhai sy'n byw ac yn gweithio yn y Fwrdeistref Sirol ac yn ymweld â hi, a hefyd yn gwella eu llesiant. Erbyn 2035, bydd y Strategaeth Ddatblygu wedi:

- **Manteisio ar ei leoliad strategol yng nghanol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd er mwyn sicrhau datblygiad economi leol ffyniannus, gan fanteisio ar gryfderau presennol sylfaen weithgynhyrchu'r Fwrdeistref Sirol i greu sylfaen economaidd gytbwys ac amrywiol, gan ddarparu ar gyfer cyflogaeth o ansawdd uchel a gweithlu medrus a hyblyg;**
- **Manteisio i'r eithaf ar y cyfle a gynigir gan Metro De Cymru, gan gynyddu hygyrchedd rhwng, ac o fewn, aneddiadau trwy amrywiaeth o opsiynau trafnidiaeth gynaliadwy, gan gynnwys teithio llesol, a gwella cysylltedd rhwng y Fwrdeistref Sirol a'r rhanbarth ehangach;**
- **Galluogi arallgyfeirio canol trefi'r Fwrdeistref Sirol i adlewyrchu newidiadau mewn ymddygiad manwerthu, gan ddarparu ar gyfer ystod o ddefnyddiau cyflenwol yn y lleoliadau hyn a gwella eu prif rolau fel canolfannau gweithgaredd masnachol a chymunedol;**
- **Creu, cynnal a chadw a gwell, a seilwaith glas a gwyrdd ar draws y Fwrdeistref Sirol drwy ei ymgorffori yn nyluniad datblygu a hyrwyddo diogelu a gwella ardaloedd pwysig ar gyfer cadwraeth natur ac iechyd a lles pobl;**

- **Diogelu amgylcheddau naturiol a hanesyddol y Fwrdeistref Sirol, gan sicrhau y caniateir i fioamrywiaeth ffynnu a bod tirwedd ac asedau diwylliannol a'u lleoliadau yn cael eu diogelu;**
- **Darparu cwantwm priodol o dai fforddiadwy a thai marchnad o ystod o fathau a daliadau mewn lleoliadau cynaliadwy;**
- **Cydnabod cymeriad amrywiol ac unigryw trefi a phentrefi'r Fwrdeistref Sirol, gan roi egwyddorion creu lleoedd wrth wraidd dylunio ac annog cyfoeth ac amrywiaeth ddiwylliannol;**
- **Gwella'r rhwydwaith strategol o gyfleusterau adloniant, hamdden, addysg a chymunedol er mwyn adeiladu cymunedau gwydn, cydlynol ac ennyn gwell ansawdd bywyd; a**
- **Cryfhau gwydnwch y Fwrdeistref Sirol i effaith newid yn yr hinsawdd trwy addasu, lliniaru a dylunio, a gweithredu cynhyrchu ynni adnewyddadwy mewn lleoliadau priodol.**

Yr Amcanion

- 4.13 Mae pob un o'r materion a gyflwynir uchod wedi'u trosi'n nifer o amcanion penodol, sy'n adlewyrchu dyheadau cyfunol polisïau, dyraniadau safleoedd a dynodiadau'r 2RLDP ac y bwriedir iddynt, gyda'i gilydd, wireddu'r weledigaeth a nodir uchod. Mae'r amcanion hyn nid yn unig yn adlewyrchu polisi cynllunio cenedlaethol, ond hefyd ddyheadau'r Cyngor a rhanddeiliaid allweddol.
- 4.14 Mae'r amcanion wedi'u rhestru, ynghyd â'u perthynas â'r Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy, saith nod llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, amcanion llesiant y Cyngor a pholisïau'r 2RLDP.

Amcan 1 - Newid yn yr Hinsawdd
- i Sicrhau bod cynigion datblygu yn mynd i'r afael yn llawn ag addasu a lliniaru newid yn yr hinsawdd ac yn cynnwys mesurau sy'n unol â'r hierarchaeth ynni; - ii Sicrhau bod cynigion datblygu yn cyfrannu at gyflawni targedau di-garbon Llywodraeth Cymru a rhoi sylw i 'argyfwng hinsawdd' y Cyngor drwy hyrwyddo datblygiad cynhyrchu ynni adnewyddadwy mewn lleoliadau priodol; - iii Ceisio hyrwyddo datblygiad sy'n cadw at egwyddorion datgarboneiddio drwy fesurau dylunio priodol; - iv Sicrhau bod cynigion datblygu yn cael eu tanategu gan egwyddorion economi gylchol, atal gwastraff trwy ystyried dewisiadau dylunio a thrin safleoedd a gwneud darpariaeth ar gyfer cyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy sy'n adlewyrchu trefn flaenoriaeth yr hierarchaeth gwastraff.
<i>Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:</i> • Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau • Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy • Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol
<i>Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:</i> • Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang • Cymru gydnerth
<i>Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):</i> • WB05: Galluogi ein Hamgylchedd i fod yn Wyrddach
<i>Polisiâu 2RLDP:</i> SP1, SP2, SP4, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4, TM2, EN1-EN2, NA3, HE1-3

Amcan 2 - Tai
- i Darparu ar gyfer cyflenwi cyflenwad tai sy'n ddigonol i ddarparu ar gyfer lefelau cynaliadwy o dwf yn y boblogaeth, yn unol â statws y Fwrdeistref Sirol o fewn Ardal Dwf Genedlaethol Cymru'r Dyfodol; - ii Sicrhau bod ystod ddigonol a phriodol o safleoedd tai ar gael ar draws y Fwrdeistref Sirol yn y lleoliadau mwyaf cynaliadwy i fodloni gofynion tai pob rhan o'r boblogaeth. Mae hyn yn cynnwys cartrefi sy'n fforddiadwy ac yn addasadwy i bobl o bob oedran.
<i>Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:</i> • Creu a Chynnal Cymunedau • Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau • Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy • Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol • Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach
<i>Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:</i> • Cymru gydnerth • Cymru lewyrchus • Cymru iachach • Cymru sy'n fwy cyfartal • Cymru o gymunedau cydlynus
<i>Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):</i> • WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu • WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu
<i>Polisiâu 2RLDP:</i> SP1, SP2, SP4, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4, HE1-3

Amcan 3 - Iechyd a Llesiant Meddygol a Chorfforol

- i. Rheoli, cadw a gwella ansawdd mannau gwyrdd a thirweddau naturiol gwerthfawr a'u diogelu rhag ffurfiau amhriodol o ddatblygiad, a sicrhau bod y Fwrdeistref Sirol yn cael ei gwasanaethu'n dda gan fannau agored cyhoeddus hygyrch;
- ii. Hyrwyddo hygyrchedd i bawb drwy flaenoriaethu cerdded a beicio (teithio llesol), a thrwy hynny leihau llygredd aer;
- iii. Galluogi darparu ystod eang o gyfleusterau cymunedol, sydd wedi'u lleoli'n briodol ac yn hawdd eu cyrraedd, ac sy'n cyfrannu at wella iechyd a lles;
- iv. Galluogi cynigion datblygu sy'n hyrwyddo cyfleoedd cyflogaeth, hyfforddiant ac adfywio lleol sy'n cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd.

Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:

- Creu a Chynnal Cymunedau
- Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau
- Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy
- Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol
- Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach

Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

- Cymru gydnerth
- Cymru lewyrchus
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus

Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):

- WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu
- WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu

Polisiâu 2RLDP:

SP1, SP2, SP3, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4, NA3, CF1-2, LE1-5

Amcan 4 - Creu Lleoedd
i Sicrhau bod pob cynnig datblygu newydd yn cyfrannu at greu ymdeimlad o le drwy'r lleoliad priodol o ddefnyddiau sy'n wahanol, ond yn gyflenwol, a thrwy hynny ddiogelu a gwella cymeriad cymunedol, diogelwch, hygyrchedd, cydraddoldeb a hyrwyddo egwyddorion dylunio da; ii Annog ailddefnyddio a/neu adfer tir llwyd a thir halogedig priodol ac atal achosion o halogi ac esgeuluso pellach.
<i>Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:</i> • Creu a Chynnal Cymunedau • Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy • Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau • Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol • Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach
<i>Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:</i> • Cymru gydnerth • Cymru lewyrchus • Cymru iachach • Cymru sy'n fwy cyfartal • Cymru o gymunedau cydlynus
<i>Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):</i> • WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu • WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu
<i>Polisiau 2RLDP:</i> SP1, SP2, SP3, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4, NA3, CF1-2, LE1-5, HE1-3

Amcan 5 - Diwylliant a Threftadaeth

- i Sicrhau bod cynigion datblygu yn gwarchod ac yn gwella amgylchedd adeiledig hanesyddol y Fwrdeistref Sirol, yn annog ailddefnyddio addasol, yn ymateb yn briodol i'r cyd-destun lleol unigryw ac yn cyflawni safonau dylunio uchel;
- ii Cynnal a gwella cyfleusterau diwylliannol y Fwrdeistref Sirol, a lle bo hynny'n briodol, sicrhau cyfleoedd i gyfoethogi diwylliannol o fewn datblygiadau newydd, gan gynnwys hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg, y parth cyhoeddus a thrwy ddarparu mannau cymunedol ac adeiladau amlbwrpas.

Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:

- Creu a Chynnal Cymunedau
- Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy
- Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau
- Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol
- Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach

Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

- Cymru gydnerth
- Cymru lewyrchus
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus

Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):

- WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu
- WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu

Polisiau 2RLDP:

SP3, SP6, PM1, SP11, RC1-RC4, CF1-2, LE1-5, TM1-4, HE1-3

Amcan 6 - Teithio Llesol a Chynaliadwy

- i Sicrhau bod lleoliad datblygiad newydd yn hwyluso mynediad hawdd at drafnidiaeth gynaliadwy a theithio llesol a bod y datblygiad arfaethedig yn cyd-fynd â rôl a swyddogaeth aneddiadau yn unol â'r hierarchaeth aneddiadau;
- ii Lleihau'r angen i deithio drwy hyrwyddo cymysgedd o ddyraniadau defnydd tir cyflenwol mewn lleoliadau cynaliadwy;
- iii Hyrwyddo datblygiad system drafnidiaeth gyhoeddus integredig a chynaliadwy yng nghyd-destun Metro De-ddwyrain Cymru a sicrhau bod datblygiad newydd mawr yn cael ei gyfeirio at leoliadau sy'n hawdd eu cyrraedd trwy gerdded a beicio.

Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:

- Creu a Chynnal Cymunedau
- Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy
- Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau
- Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol
- Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach

Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):

- WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu
- WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu
- WB05: Galluogi ein Hamgylchedd i fod yn Wyrddach

Polisiau 2RLDP:

SP1, SP2, SP3, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4

Amcan 7 - Twf Economaidd

- i Manteisio ar safle'r Fwrdeistref Sirol o fewn Ardal Dwf Genedlaethol Cymru'r Dyfodol, gan gefnogi adfywio a buddsoddi cydgysylltiedig i wella llesiant, cynyddu ffyniant a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb cymdeithasol;
- ii Darparu a diogelu portffolio amrywiol o dir cyflogaeth ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau yn y lleoliadau mwyaf priodol, gan sicrhau bod swyddi a thai yn cyd-fynd â gwasanaethau a seilwaith trafnidiaeth gynaliadwy;
- iii Hyrwyddo rôl canol trefi'r Fwrdeistref Sirol fel y lleoliadau mwyaf cynaliadwy i fyw ac i weithio ynddynt, i ymweld â nhw ac i gynnal busnes ynddynt, gan sicrhau eu bod yn hygyrch drwy ddulliau trafnidiaeth cynaliadwy;
- iv Galluogi datblygu sector twristiaeth cynaliadwy ac economi ymwelwyr, gan gydnabod ei gyfraniad at les economaidd y Fwrdeistref Sirol.

Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:

- Creu a Chynnal Cymunedau
- Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy
- Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau
- Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol
- Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach

Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

- Cymru gydnherth
- Cymru lewyrchus
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):

- WB02: Galluogi ein Trigolion i Ffynnu
- WB03: Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu
- WB04: Galluogi ein Heconomi i Dyfu
- WB05: Galluogi ein Hamgylchedd i fod yn Wyrddach

Polisiau 2RLDP:

SP1, SP2, SP3, SP6, PM1, PM3, HO5, SP10, TR1, TR3, TR4, TR5, TR6, SP11, RC1-RC4, HE1-3

Amcan 8 – Amgylchedd Naturiol
- i Diogelu ansawdd, cysylltedd a gwytnwch rhwydwaith seilwaith gwyrdd a glas y Fwrdeistref Sirol trwy nodi asedau seilwaith a bioamrywiaeth werdd a glas newydd, a diogelu a gwella asedau seilwaith a bioamrywiaeth werdd a glas presennol; - ii Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i ddarparu budd bioamrywiaeth net drwy gynllun a dyluniad priodol; - iii Sicrhau rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol, gan gynnwys parhau i ddiogelu adnoddau cyfanredol ac ennill a gweithio mwynau mewn lleoliadau priodol, lle ceir cynigion addas ar gyfer adfer ac ôl-ofal safleoedd.
<i>Amcanion Creu Lleoedd Cynaliadwy Cenedlaethol:</i> • Creu a Chynnal Cymunedau • Tyfu ein heconomi mewn ffordd gynaliadwy • Gwneud y Defnydd Gorau o Adnoddau • Gwneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar effaith amgylcheddol • Hwyluso Amgylcheddau Hygyrch ac Iach
<i>Nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:</i> • Cymru gydnherth • Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang
<i>Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol Bwrdeistref Sirol Caerffili 2023–2028 (Diwygiwyd 2026):</i> • WB05: Galluogi ein Hamgylchedd i fod yn Wyrddach
<i>Polisiâu 2RLDP:</i> SP1, SP2, SP4, SP5, SP6, PM1, PM3, MN1-6, NA1, NA2, NA3, GI1, EP1, EP3

5 Y STRATEGAETH DDATBLYGU

5.1 Mae'r Cynllun Adneuo yn nodi'r Strategaeth Ddatblygu (y Strategaeth) i hwyluso twf cynaliadwy yn y Fwrdeistref Sirol hyd at 2035. Mae wedi cael ei lywio gan sylfaen dystiolaeth gynhwysfawr a chadarn, ac mae'n ymateb i ystod o heriau allweddol a nodwyd drwy gydol y broses o baratoi'r cynllun. Mae'n ystyried sut y bydd y Fwrdeistref Sirol yn tyfu, ac yn fras lle y bydd y twf hwn yn cael ei ddosbarthu i gyflwyno'r Weledigaeth a'r Amcanion a nodwyd yn gynharach.

5.2 Datblygwyd y Strategaeth gan roi sylw llawn i:

- Y cyd-destun cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.
- Ymgysylltiad a chyfranogiad rhanddeiliaid ar y Weledigaeth, Materion ac Amcanion, Opsiynau Strategaeth Ofodol ac Opsiynau Twf.
- Y materion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol allweddol sy'n berthnasol i Fwrdeistref Sirol Caerffili.
- Amrywiaeth o senarios twf poblogaeth, cartref, annedd a chyflogaeth.
- Dadansoddiad Aneddiadau Cynaliadwy.
- Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (LHMA).

Lefel y Twf

5.3 Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi'i lleoli ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd sydd, drwy ei Fargen Ddinesig, â dyheadau uchelgeisiol o ran twf economaidd a swyddi. Yn ogystal, mae hefyd wedi'i lleoli o fewn yr Ardal Dwf Genedlaethol a nodir yn Cymru'r Dyfodol, sy'n ceisio sicrhau lefel gymesur o dwf yn yr ardal hon. Rhan sylfaenol o unrhyw strategaeth sy'n ceisio bodloni'r gofynion hyn yw poblogaeth sy'n ategu lefel briodol o dwf.

- Mae'r 2RLDP yn darparu ar gyfer 6,165 o gartrefi dros gyfnod y cynllun, ynghyd â lwfans hyblygrwydd, gan gynnwys 1,906 o gartrefi fforddiadwy. Mae'r senario twf hwn yn cefnogi cynnydd rhagamcanol yn y boblogaeth gyffredinol ac, yn hollbwysig, y boblogaeth oedran gweithio, sy'n hanfodol ar gyfer cynnal twf economaidd, denu buddsoddiad, a chyrraedd targedau cyflogaeth rhanbarthol.
- Mae'r 2RLDP yn dyrannu 40.3 Hectar o dir cyflogaeth ar draws ystod o safleoedd. Mae'n darparu'r fframwaith polisi i gefnogi twf swyddi, ynghyd â pholisïau sydd wedi'u cynllunio i hwyluso twf cynaliadwy ar draws sectorau sylfaenol allweddol, megis manwerthu, hamdden a thwristiaeth.

5.4 Ceir rhagor o fanylion yn EB5: Opsiynau Twf Tai a Chyflogaeth.

Dosbarthiad Gofodol Twf

- 5.5 Er mwyn galluogi bywydau egniol ac iach, dylai pobl allu cerdded yn hawdd i gyfleusterau lleol a thrafnidiaeth gyhoeddus. Mae 'cymdogaethau cerddadwy' yn elfen graidd o bolisi cynllunio cenedlaethol ar gyfer defnydd tir, gyda'r nod o greu cymunedau iach a chynaliadwy a chefnogi hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy Llywodraeth Cymru. O dan PCC a Chanllawiau'r Ddeddf Teithio Llesol, nodweddir cymdogaethau cerddadwy gan ystod gynhwysfawr o gyfleusterau ar gyfer anghenion bob dydd sydd wedi'u lleoli o fewn taith gerdded gyfforddus o hyd at 20 munud o'r ardaloedd preswyl.
- 5.6 Mae'r Strategaeth yn ceisio lleoli datblygiadau yn y lleoliadau mwyaf cynaliadwy. Er mwyn llywio dosbarthiad gofodol twf, mae'r 2RLDP yn nodi dwy elfen allweddol ar gyfer lleoliad y datblygiad. Mae'r ddwy elfen wedi deillio o bolisiau a geir yng Nghymru'r Dyfodol.

Ffocws Canol Trefi yn Gyntaf

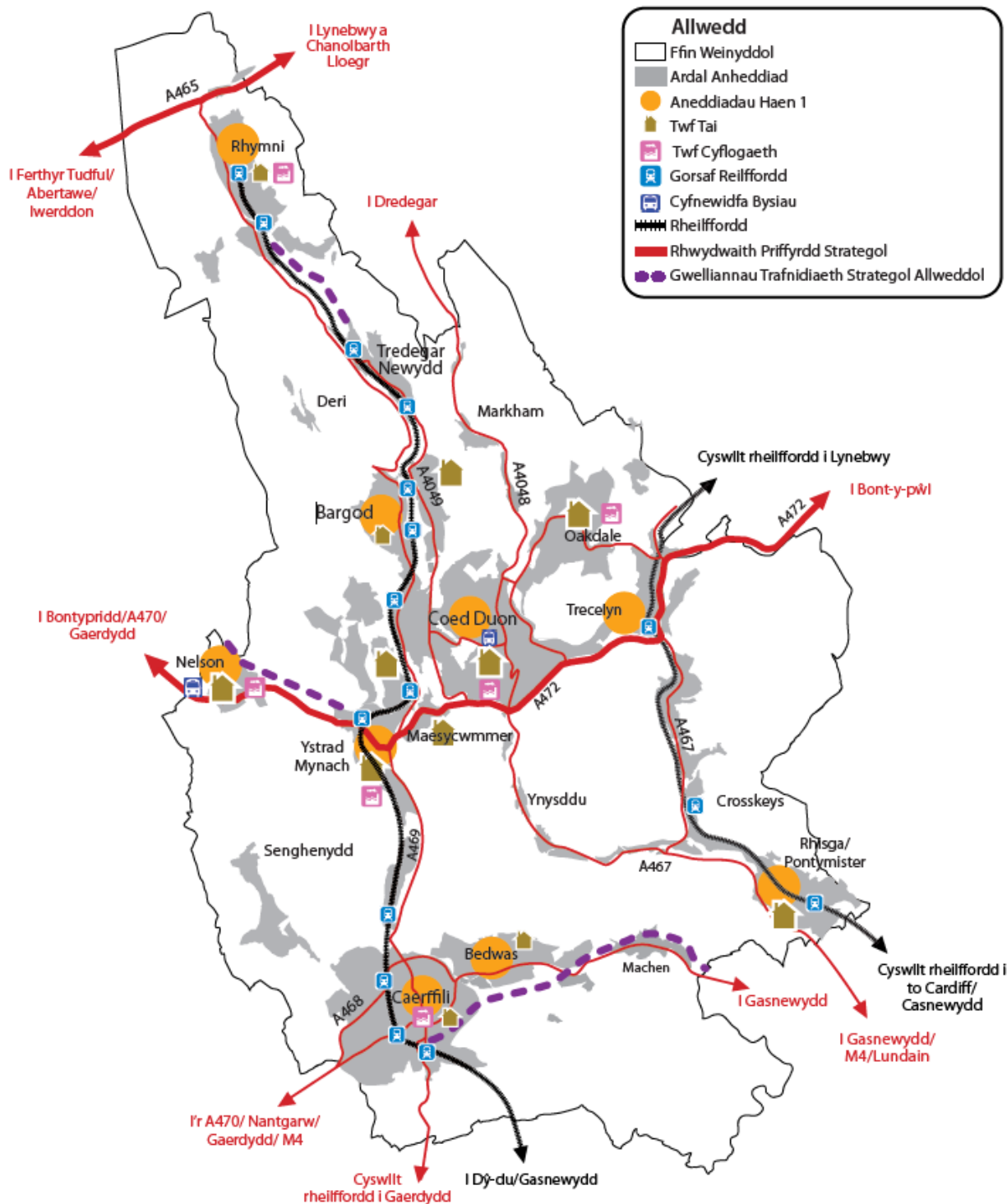
- 5.7 Mae'r elfen hon o'r strategaeth yn adlewyrchu Polisi Cymru'r Dyfodol 6 - Canol Trefi yn Gyntaf, sy'n blaenoriaethu iechyd a bywiogrwydd canol trefi ac yn eu hyrwyddo fel y ffocws ar gyfer gweithgarwch masnachol, yn ogystal â defnydd tir cyflenwol sy'n canolbwyntio ar y gymuned. Mae Polisi 6 Cymru'r Dyfodol, 'Canol Trefi yn Gyntaf', ynn ei gwneud yn ofynnol i gyfleusterau masnachol, manwerthu, addysg, iechyd, hamdden a gwasanaethau cyhoeddus newydd sylweddol gael eu lleoli yng nghanol trefi.
- 5.8 Mae lleoli datblygiad preswyl newydd o fewn Aneddiadau Haen 1, sy'n cynnwys Prif Ganol Trefi a Chanol Trefi Lleol, yn caniatáu i drigolion y dyfodol gerdded, beicio a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus i gael mynediad hawdd i'r gwasanaethau a'r cyfleusterau niferus ynddynt.
- 5.9 Er y bydd y 2RLDP yn ceisio lleoli datblygiadau o fewn Aneddiadau Haen 1 a Haen 2, er mwyn darparu ar gyfer twf, bydd angen i'r 2RLDP hefyd ystyried aneddiadau eraill sydd wedi'u lleoli'n gynaliadwy.

Ffocws Buddsoddi Metro

- 5.10 Yn deillio o Bolisiau 12 a 36 Cymru'r Dyfodol, mae'r elfen hon yn ceisio manteisio i'r eithaf ar y buddion sy'n deillio o'r buddsoddiad sylweddol ym Metro De-ddwyrain Cymru. Er bod lleihau'r angen i deithio yn amcan polisi allweddol y 2RLDP, cydnabyddir y bydd angen i bobl deithio ar gyfer gwaith, gwasanaethau a hamdden. Mae clystyru tai, swyddi a gwasanaethau o fewn pellter cerdded a beicio hawdd o orsafoedd rheilffordd, gorsafoedd bysiau a chyfnewidfeydd, yn hyrwyddo cymdogaethau cerddadwy ac yn hwyluso teithiau sy'n cael eu gwneud trwy ddulliau eraill heblaw am mewn ceir preifat.
- 5.11 Bydd canolbwyntio datblygiadau newydd o fewn ac o amgylch Aneddiadau Haen 1 a Haen 2, ac o amgylch gorsafoedd rheilffordd, gorsafoedd bysiau a chyfnewidfeydd yn cyfrannu at y nod cyffredinol o leihau'r angen i deithio a chynyddu newid moddol i gerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus, sy'n nodau sylfaenol Cymru'r Dyfodol.

Diagram Allweddol

5.12 Mae'r Diagram Allweddol yn dangos maint Bwrdeistref Sirol Caerffili ac ardal y 2RLDP, a'r cydberthynas ag awdurdodau lleol cyfagos. Mae'n nodi'r Aneddiadau Haen 1 sy'n cynnwys Prif Ganol Trefi a Chanol Trefi Lleol, yn ogystal â gorsafoedd rheilffordd a chyfnewidfeydd bysiau, ac yn dangos yr ardaloedd ar gyfer twf.

6 FFRAMWAITH POLISI

- 6.1 Mae'r adran hon yn amlinellu fframwaith polisi Cynllun Adneuo'r 2RLDP, sy'n cynnwys Polisiâu Strategol a Pholisiâu Rheoli Datblygu.
- 6.2 Cyhoeddwyd y Polisiâu Strategol, y cyfeiriwyd atynt fel PS, fel rhan o Gynllun Cyn Adneuo'r 2RLDP ond cawsant eu mireinio mewn ymateb i adborth gan y cyhoedd a chan randdeiliaid. Mae'r polisiâu hyn yn ceisio cyflawni'r strategaeth a gwireddu Gweledigaeth ac Amcanion y 2RLDP.
- 6.3 Mae'r Polisiâu Rheoli Datblygu, sydd â chyfeiriadau thematig at y rhain, yn fanylach ac yn anelu at arwain cynigion datblygu tuag at ganlyniadau economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cadarnhaol, gan leihau effeithiau negyddol ar yr un pryd. Maent yn cynnwys polisiâu sy'n dyrannu tir at ddefnydd penodol, ac mae'r dyraniadau hyn yn cael eu nodi ar Fap Cynigion yr 2RLDP, yn ogystal â pholisiâu i ddiogelu tir.
- 6.4 Mae'r polisiâu wedi'u trefnu'n fras ym mhedair thema Polisi Cynllunio Cymru:
- Dewisiadau Strategol a Gofodol – Strategaeth, Llesiant, Argyfyngau Hinsawdd a Natur, Creu Lleoedd
 - Lleoedd Actif a Chymdeithasol – Tai, Trafnidiaeth, Canolfannau Manwerthu a Masnachol, Cyfleusterau Cymunedol, Hamdden a Hamdden
 - Lleoedd Cynhyrchiol a Mentrus – Cyflogaeth, Twristiaeth ac Economi Ymwelwyr, Seilwaith Digidol, Ynni a Datgarboneiddio, Mwynau a Gwastraff
 - Lleoedd Unigryw a Naturiol – Tirwedd, Natur a Bioamrywiaeth, Seilwaith Gwyrdd a Glas, Datblygu mewn Cefn Gwlad Agored, Amgylchedd Hanesyddol
- 6.5 Mae'r polisiâu yn gysylltiedig â'i gilydd a dylid eu hystyried ar y cyd i ddeall cyfeiriad yr 2RLDP yn llawn.

7 DEWISIADAU STRATEGOL A GOFODOL

Y Strategaeth

SP1: Y Strategaeth ar gyfer yr 2RLDP

Er mwyn cyflawni'r Strategaeth Ddatblygu ar gyfer Bwrdeistref Sirol Caerffili rhwng 2020 a 2035, bydd y 2RLDP yn darparu ar gyfer:

- 7,151 o gartrefi newydd i fodloni gofyniad tai o 6,165 (yn seiliedig ar hyblygrwydd o 16%) gan gynnwys 1,906 o gartrefi fforddiadwy.
- 40.3 hectar o dir gyflogaeth at ddefnydd Dosbarth B.

Bydd dosbarthiad gofodol y twf hwn yn yr aneddiadau mwyaf cynaliadwy, fel y nodir ym Mholisi SP2, wedi'i alinio â:

- Ffocws Canol Trefi yn Gyntaf
- Ffocws Buddsoddi Metro

- 7.1 Mae'r polisi hwn yn nodi'r twf mewn tai a chyflogaeth y mae'r 2RLDP yn ceisio ei gyflawni erbyn diwedd cyfnod y cynllun, fel nodir yn y Strategaeth Ddatblygu.
- 7.2 Mae'r Strategaeth yn adlewyrchu sefyllfa'r Fwrdeistref Sirol o fewn yr Ardal Dwf Genedlaethol fel y'i nodwyd gan Gymru'r Dyfodol. Rhagwelir y bydd lefel y datblygiad arfaethedig yn cynyddu'r boblogaeth gyffredinol a'r boblogaeth o oedran gweithio, gan helpu i gynnal twf economaidd a denu buddsoddiad. Mae'r cynllun hefyd yn hyrwyddo twf cynaliadwy mewn sectorau allweddol fel **manwerthu, hamdden, a thwristiaeth**, gan helpu i gryfhau'r economi leol a chefnogi dyheadau twf rhanbarthol ehangach.

Hierarchaeth Aneddiadau

- 7.3 Mae'r 2RLDP yn diffinio hierarchaeth o aneddiadau sy'n cyd-fynd â'r Strategaeth ac sy'n ystyried cynaliadwyedd, lleoliad ac addasrwydd i ddarparu ar gyfer twf.

SP2: Hierarchaeth Aneddiadau

Nodir yr hierarchaeth aneddiadau ganlynol ar gyfer Bwrdeistref Sirol Caerffili.

Aneddiadau Haen 1

Rhymni; Bargod a Gilfach; Ystrad Mynach (gan gynnwys Penallta a Thredomen); Nelson; Coed Duon (gan gynnwys Cefn Fforest a Phontllan-fraith); Trecelyn; Rhisga a Phont-y-meistr; Caerffili; Bedwas a Thretomos.
Aneddiadau Haen 2 Pontlotyn; Tredegar Newydd; Aberbargod; Cefn Hengoed a Hengoed; Maes-y-cwmwr; Oakdale a Chroespenmaen; Crosskeys a Phont-y-waun; Llanbradach.
Aneddiadau Haen 3 Abertyswg; Markham; Glan-y-nant a Thir-y-berth; Penpedairheol a Glyngaer; Gelligaer a Phen-y-bryn; Pengam a Threlyn; Crymlyn; Abercarn a Chwmcarn; Cefn-y-pant; Cwmfelin-fach; Wattsville; Abertridwr; Graig-y-rhaca; Machen.
Aneddiadau Haen 4 Llechryd; Princetown; Fochriw; Deri; Llwyncelyn; Argoed; Trinant; Hafodyrynys; Wyllie; Ynys-ddu; Brynawel; Senghenydd; Porset; Rhydri; Tŷ'n-y-coed-cae.
Aneddiadau Haen 5 Pob anheddiad arall y tu allan i ffiniau aneddiadau diffiniedig.
Twf a datblygiad newydd yn y Fwrdeistref Sirol fydd: • Wedi'i dargedu tuag at Aneddiadau Haen 1 a 2 yn y lle cyntaf; • Tuag at yr Aneddiadau Haen 3. Gall Aneddiadau Haen 4 a 5 ddarparu ar gyfer datblygiadau mewnlenwi a datblygiadau gorffen rhesymegol yn unig pan fydd yn gyson â rôl a swyddogaeth yr anheddiad.

7.4 Mae'r hierarchaeth wedi'i llywio gan asesiad o gysylltedd, ac argaeledd cyflogaeth a gwasanaethau a chyfleusterau eraill fel y manylir yn EB2: Dadansoddiad Aneddiadau Cynaliadwy.

7.5 Mae'r dadansoddiad yn nodi'r fethodoleg a ddefnyddir i asesu cynaliadwyedd pob anheddiad gan ystyried cysylltedd a hygyrchedd, ac argaeledd cyflogaeth a gwasanaethau a chyfleusterau eraill. Mae'n cydnabod bod gan rai aneddiadau berthynas ddaearyddol a swyddogaethol agos ac mae'r rhain wedi'u grwpio gyda'i gilydd. Diffinnir yr hierarchaeth aneddiadau fel a ganlyn:

Aneddiadau Haen 1 - aneddiadau sy'n dangos y lefel uchaf o wasanaethau, chyfleusterau a chyfleoedd cyflogaeth ac sydd â'r lefel uchaf o drafnidiaeth gynaliadwy. Mae'r rhain yn cynnwys Prif Ganol Trefi a Chanol Trefi Lleol fel y'u diffinnir ym Mholisi SP11.

Aneddiadau Haen 2 - lefel gymedrol o wasanaethau a chyfleusterau a/neu gyfleoedd cyflogaeth sylweddol, ac sy'n hygyrch drwy drafnidiaeth gynaliadwy.

Aneddiadau Haen 3 - lefel is o wasanaethau a chyfleusterau, ac nid ydynt wedi'u lleoli cystal o ran hygyrchedd i aneddiadau haen uwch a gorsafoedd rheilffordd a bysiau.

Aneddiadau Haen 4 - lefel isel o wasanaethau a chyfleusterau ac nid ydynt mewn lleoliadau cynaliadwy o ran hygyrchedd i'r aneddiadau lefel uwch a'r gorsafoedd rheilffyrdd a bysiau. Mae'r aneddiadau hyn ond yn addas ar gyfer darparu ar gyfer datblygiadau mewnlenwi ar raddfa fach a thalgrynnu rhesymegol.

Aneddiadau Haen 5 - pob anheddiad arall sydd wedi'i leoli y tu allan i ffiniau aneddiadau diffiniedig.

- 7.6 Er mwyn hyrwyddo cymunedau cynaliadwy a gwydn, mae Polisi SP2 yn ceisio canolbwyntio twf i'r Aneddiadau Haen 1 a Haen 2 yn y lle cyntaf, ac yna Aneddiadau Haen 3, lle mae datblygiad mewn lleoliad da ar gyfer cyflogaeth, gwasanaethau a chyfleusterau ac yn hygyrch trwy drafnidiaeth gynaliadwy, gan leihau'r angen am deithio, lleihau dibyniaeth ar geir preifat, a chynyddu'r nifer o bobl sy'n cerdded, beicio a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus.
- 7.7 Gall Aneddiadau Haen 4 a Haen 5 ddarparu ar gyfer datblygiadau mewnlenwi a datblygiadau gorffen rhesymegol yn unig pan fydd yn gyson â rôl a swyddogaeth yr anheddiad.

Llesiant

- 7.8 Mae penderfyniadau cynllunio yn dylanwadu'n uniongyrchol ar ganlyniadau iechyd, cydlyniant cymdeithasol, ac ansawdd bywyd. Gall datblygu sydd wedi'i leoli'n wael neu sydd wedi'i ddylunio'n wael waethgu anghydraddoldebau iechyd, cynyddu dibyniaeth ar geir, a chyfyngu ar fynediad at wasanaethau hanfodol. I'r gwrthwyneb, gall datblygiad sydd wedi'i gynllunio'n dda greu cymunedau cynhwysol, gwydn sy'n cefnogi ffyrdd o fyw actif ac yn lleihau costau cymdeithasol ac economaidd hirdymor.

SP3: Defnydd Tir a Llesiant Cymunedol

Mae'n rhaid i gynigion datblygu ddangos sut maent yn cyfrannu'n gadarnhaol at lesiant cymunedau heddiw ac yn y dyfodol ym Mwrdeistref Sirol Caerffili drwy hyrwyddo:

- A Iechyd ac ansawdd bywyd;**
- B Cynhwysiant Cymdeithasol a Chydlyniant;**
- C Lles economaidd;**
- D Cynaliadwyedd Amgylcheddol;**
- E Hunaniaeth Ddiwylliannol a Chymunedol;**

Dylai'r holl gynigion datblygu mawr gyd-fynd ag Asesiad o'r Effaith ar Iechyd sy'n nodi ac yn mynd i'r afael ag effeithiau tebygol y datblygiad arfaethedig ar iechyd.

Dylai cwmpas a manylion yr AEI fod yn gymesur â natur a graddfa'r datblygiad a gynigir.

- 7.9 Mae'r polisi hwn yn cydweddu â dyletswyddau statudol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n ei wneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus weithredu mewn ffyrdd sy'n bodloni anghenion presennol heb beryglu cenedlaethau'r dyfodol. Mae hefyd yn adlewyrchu blaenoriaethau cynllunio cenedlaethol a nodir yn PCC a Cymru'r Dyfodol, sy'n rhoi creu lleoedd a llesiant wrth wraidd datblygu cynaliadwy. Mae'r fframweithiau hyn yn pwysleisio integreiddio tai, trafnidiaeth, seilwaith gwyrdd, a chyfleusterau cymdeithasol i greu lleoedd cysylltiedig, iach.
- 7.10 Mae tystiolaeth yn dangos bod agosrwydd at fannau gwyrdd, llwybrau teithio llesol a chyfleusterau cymunedol yn gwella iechyd corfforol a meddyliol, yn lleihau anghydraddoldebau, ac yn meithrin rhyngweithio cymdeithasol. Felly mae cynllunio defnydd tir yn offeryn hanfodol ar gyfer mynd i'r afael â phenderfynyddion iechyd a hyrwyddo cydraddoldeb. Trwy ymgorffori egwyddorion fel hygyrchedd, cynhwysiant ac integreiddio seilwaith gwyrdd, mae'r polisi'n sicrhau bod datblygu'n cyfrannu'n gadarnhaol at les cymunedol.

Caerffili sy'n barod am newid yn yr hinsawdd

- 7.11 Mae Bwrdeistref Sirol Caerffili yn wynebu pwysau hinsawdd cynyddol, ac mae Cymru eisoes yn profi gaeafau gwlypach, hafau poethach a sychach, a digwyddiadau tywydd eithafol yn amlach, tueddiadau y rhagwelir y byddant yn dwysáu yn y degawdau nesaf. Mae'r newidiadau hyn yn peri risgiau uniongyrchol i gartrefi, seilwaith, iechyd y cyhoedd a systemau naturiol ar draws Cymoedd De Cymru, gan wneud gwytnwch yn yr hinsawdd yn elfen hanfodol o greu lleoedd cynaliadwy.

- 7.12 Felly, mae'n rhaid i Gaerffili sy'n barod am y newid yn yr hinsawdd integreiddio addasiad rhagweithiol i bob agwedd ar gynllunio, gan sicrhau bod datblygiad yn lleihau'r perygl o lifogydd, o effeithiau gwres, sychder a dirywiad ecolegol wrth gryfhau gwytnwch cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol hirdymor y Fwrdeistref Sirol. Mae'r canllawiau cenedlaethol yn tanlinellu'r angen am addasu sy'n seiliedig ar le, gan bwysleisio atebion sy'n seiliedig ar natur, seilwaith gwydn, a pharodrwydd ar lefel gymunedol fel sylfaen i ddiogelu lles ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Gan adeiladu ar y cyfeiriad hwn, mae'r 2RLDP yn nodi strategaeth sy'n galluogi Caerffili i ragweld effeithiau hinsawdd, i ymateb yn effeithiol, ac i fanteisio ar gyfleoedd ar gyfer bwrdeistref wyrddach, iachach a mwy gwydn.

SP4: Newid yn yr Hinsawdd

Mae'n rhaid i gynigion datblygu wneud cyfraniad cadarnhaol a chymesur tuag at fynd i'r afael ag achosion newid yn yr hinsawdd, ac addasu iddo, drwy ddangos bod dyluniad y datblygiad wedi ystyried yr angen i:

- A Gwneud y mwyaf o effeithlonrwydd adnoddau a defnyddio technegau adeiladu cynaliadwy gan ddefnyddio deunyddiau lleol;**
- B Hyrwyddo gofynion ynni carbon isel/sero;**
- C Lleihau defnydd o ynni a hyrwyddo effeithlonrwydd ynni;**
- D Manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd ar gyfer technoleg ynni adnewyddadwy ac ail-bweru lle bo hynny'n berthnasol;**
- E Gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd ar gyfer cydleoeli datblygiadau a hyrwyddo trafnidiaeth gynaliadwy, yn unol â'r hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy;**
- F Bod yn wydn i effeithiau newid yn yr hinsawdd o ran dylunio, a lliniaru ar eu cyfer;**
- G Hyrwyddo datgarboneiddio;**
- H Osgoi cynyddu'r risg o lifogydd a lliniaru unrhyw risgiau llifogydd gweddilliol;**
- I Gwneud y mwyaf o effeithlonrwydd dŵr a lleihau effeithiau andwyol ar ansawdd adnoddau dŵr;**
- J Hyrwyddo gwytnwch trwy wneud y mwyaf o'r cyfleoedd ar gyfer gwella seilwaith gwyrdd fel rhan o ddyluniad y datblygiad.**

- 7.13 Mae newid yn yr hinsawdd yn fater byd-eang gyda gofynion cyfreithiol i awdurdodau cynllunio fynd i'r afael â lliniaru ac addasu, gyda chefnogaeth deddfwriaeth genedlaethol a thargedau lleihau carbon i gyflawni sero net erbyn 2050.
- 7.14 Mae'r 2RLDP yn ymateb trwy ymgorffori ystyriaethau newid yn yr hinsawdd trwy gydol ei bolisiâu, gan hyrwyddo datblygiad carbon isel, ynni-effeithlon sy'n gallu gwrthsefyll effeithiau'r hinsawdd. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â datganiad y Cyngor o Argyfwng Hinsawdd ac ymrwymiad i ddod yn awdurdod sero net erbyn 2030, gan

sicrhau bod gweithredu yn yr hinsawdd yn ystyriaeth graidd ar draws pob datblygiad yn y fwrdeistref sirol.

Dull sy'n seiliedig ar natur

- 7.15 Yn 2021, datganodd Llywodraeth Cymru argyfwng natur, gan gydnabod dirywiad sylweddol mewn bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau yng Nghymru. O dan Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) mae dyletswydd ar y Cyngor i gynnal a gwella bioamrywiaeth. Felly, mae'r 2RLDP yn cydnabod pwysigrwydd gwella bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau drwyddi draw, gan gymryd ymagwedd sy'n seiliedig ar natur tuag at ddatblygu sy'n osgoi achosi niwed yn y lle cyntaf, wrth geisio gwella a chysylltu nodweddion pwysig presennol.

SP5: Bioamrywiaeth, Gwytnwch Ecosystemau a Chynefin

Lle'n berthnasol, rhaid i gynigion datblygu gynnal a gwella bioamrywiaeth a dangos budd bioamrywiaeth net, wrth gyfrannu tuag at wella gwytnwch ecosystemau a chysylltedd cynefinoedd.

- 7.16 Bydd y dull gweithredu cam wrth gam yn cael ei gymhwyso i bob cynnig datblygu perthnasol yn unol â pholisi cynllunio cenedlaethol. Bydd cynigion datblygu'n cael eu hasesu'n seiliedig ar eu lleoliad, eu graddfa a'u heffaith bosibl, a bydd gofynion lliniaru yn gymesur â lefel y datblygiad arfaethedig. Pan fo angen mesurau lliniaru neu wneud iawn ond lle nad yw hynny'n bosibl, mae caniatâd cynllunio yn debygol o gael ei wrthod.
- 7.17 Rhaid cadw nodweddion o werth presennol ar y safle lle bynnag y bo modd. Dylid dilyn cyfleoedd i wella neu greu asedau ecolegol newydd trwy ganllawiau arfer gorau gyda phwyslais arbennig ar fframwaith DECCA a nodir o fewn PCC. Dylai cynigion datblygu ystyried amrywiaeth pob ecosystem, eu helaeth, eu cyflwr, eu cysylltiadau a'u gallu i addasu wrth geisio gwella gwytnwch ecosystemau. Mae'r ymagwedd hon yn hanfodol ar gyfer symud, gwasgaru, hyfywedd hirdymor a goroesiad rhywogaethau gwarchodedig a rhywogaethau sy'n cael blaenoriaeth.
- 7.18 Rhaid i ddatblygwyr gymryd ymagwedd sy'n seiliedig ar natur o'r cychwyn cyntaf wrth ystyried dyluniad yr holl ddatblygiadau mawr ac ymgynghori ag Asesiad Seilwaith Gwyrdd a Glas y Cyngor a Mapiau Rhwydwaith Natur. Bydd disgwyl i'r holl ddatblygiadau mawr gael eu cynllunio yn unol ag egwyddorion creu lleoedd ac integreiddio nodweddion naturiol newydd a phresennol lle bynnag y bo modd. Dylid cynllunio datblygiadau i ystyried digwyddiadau tywydd eithafol o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd. Dylid gosod datblygiadau sy'n cynnwys anheddau preswyl yn ôl o gyrsiau dŵr i ganiatáu ar gyfer achosion o law eithafol a llifogydd.
- 7.19 Bydd cynnal a chadw a rheoli nodweddion naturiol newydd yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses gynllunio gan ei bod yn ystyriaeth hanfodol o ddyletswydd Adran 6 y Cyngor. Pan fo angen cynllun rheoli, dylai nodi'n glir y mesurau rheoli uniongyrchol a hirdymor ar gyfer y safle, ynghyd â threfniadau ar gyfer monitro yn y dyfodol a'r mecanweithiau cyllido a nodwyd i gyflawni amcanion y cynllun. Dylai'r cynllun rheoli hefyd nodi'r amserlenni arfaethedig ar gyfer cyflawni budd net ar gyfer

bioamrywiaeth, gan wneud yn siŵr bod hyn yn cael ei sicrhau ar y cyfle ymarferol cynharaf sy'n cyflenwi dyfodol cynaliadwy i ardal y safle.

Creu Lleoedd

- 7.20 Mae creu lleoedd yng Nghymru yn darparu'r weledigaeth gyffredinol ar gyfer creu lleoedd cynaliadwy, iach ac unigryw, ac mae polisiâu rheoli datblygu yn gweithredu fel yr offer ymarferol i gyflawni'r weledigaeth honno. Mae gan gynllunio rôl hanfodol wrth lunio Bwrdeistref Sirol Caerffili fel lle, gan sicrhau bod datblygiad newydd yn cefnogi cymunedau cryf, cydlynol ac yn creu amgylcheddau cysylltiedig, unigryw, iach a chynaliadwy lle gall pobl fyw, gweithio a ffynnu am genedlaethau i ddod.
- 7.21 Mae lleoedd wedi'u cynllunio'n dda sy'n canolbwyntio ar bobl yn cefnogi cynaliadwyedd, iechyd a lles a gallant feithrin balchder lleol, twristiaeth a thwf economaidd. Mae dyluniad gwael, ar y llaw arall, yn aml yn tanseilio cymunedau a gall arwain at ddirywiad cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol. Mae dylunio'n dda yn cryfhau blaenoriaethau ehangach a dyletswyddau statudol y Cyngor, o ddiogelu a gwella cymeriad unigryw ein trefi, ein pentrefi a'n cymoedd, i annog buddsoddiad newydd, mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd, gwella diogelwch cymunedol a mynd i'r afael â materion fel diogelwch ar y ffyrdd ac allgau cymdeithasol. Ar raddfa lai ond yr un mor bwysig, mae dylunio da hefyd yn golygu atebion ymarferol i sicrhau bod lleoedd yn gweithio'n dda o ddydd i ddydd.

SP6: Egwyddorion Creu Lleoedd

Lle bo hynny'n berthnasol i natur, graddfa a lleoliad y datblygiad, mae'n rhaid i bob cynnig datblygu wella lles cyffredinol trwy ddiogelu a gwella agweddau economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol y Fwrdeistref Sirol a chyfrannu at yr egwyddorion creu lleoedd strategol canlynol:

- A** Creu cymysgedd cyfoethog o ddefnydd cydnaws;
- B** Darparu amrywiaeth o fathau o dai a deiliadaethau;
- C** Adeiladu lleoedd ar raddfa y gellir cerdded atynt, gyda chartrefi, cyfleusterau lleol a thrafnidiaeth gyhoeddus o fewn pellter cerdded i'w gilydd;
- D** Cynyddu dwysedd y boblogaeth, ceisio dwysedd datblygu o 50 annedd yr hectar mewn ardaloedd trefol a dwysedd uwch yng nghanol trefi ac yn agos at ganolfannau trafndiaeth;
- E** Datblygu ar ddwyseddau trefol sy'n cefnogi darparu a gwella trafndiaeth gyhoeddus a chyfleusterau lleol;
- F** Sefydlu rhwydwaith treiddgar o strydoedd, gyda hierarchaeth sy'n llywio natur datblygu;
- G** Hyrwyddo dull sy'n seiliedig ar ddatblygu lleiniau, bydd hyn yn darparu cyfleoedd ar gyfer datblygu lleiniau bach, gan gynnwys ar gyfer adeiladwyr pwrpasol a hunanadeiladwyr; ac
- H** Integreiddio seilwaith gwyrdd a glas newydd a phresennol, wedi'i lywio gan Asesiad Seilwaith Gwyrdd yr awdurdod cynllunio.

- 7.22 Mae'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a PCC 12 yn gofyn am ddatblygu cynaliadwy trwy ddulliau creu lleoedd strategol. Mae'r 2RLDP yn gosod creu lleoedd wrth wraidd ei weledigaeth a'i bolisiau gan gydnabod bod dyluniad da yn mynd y tu hwnt i olwg i wella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol.
- 7.23 Mae'r 2RLDP yn hyrwyddo lleoedd sydd wedi'u cynllunio'n dda, yn gysylltiedig ac yn swyddogaethol sy'n cefnogi sut mae pobl yn byw, yn gweithio ac yn rhyngweithio â'u hamgylchedd. Mae creu lleoedd cynaliadwy yn sail i bob polisi 2RLDP ac yn cyd-fynd â Chymru'r Dyfodol trwy annog cymdogaethau cryno, o fewn pellter cerdded, gyda defnydd cymysg, trafndiaeth gyhoeddus a seilwaith gwyrdd.
- 7.24 Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i Siarter Creu Lleoedd Cymru sy'n amlinellu'r chwe egwyddor creu lleoedd canlynol sy'n cwmparu'r ystod o ystyriaethau sy'n cyfrannu at sefydlu a chynnal lleoedd da:
- pobl a chymunedau,
 - symud,
 - parth cenedlaethol,

- lleoliad,
- cymysgedd o ddefnyddiau, a
- hunaniaeth.

7.25 Dan arweiniad yr egwyddorion hyn, nod y polisi hwn yw sicrhau datblygiad integredig o ansawdd uchel sy'n gwella aneddiadau, cefn gwlad a llesiant cymunedol.

PM1: Creu Lleuedd sydd wedi'u Dylunio'n Dda

Lle y bo'n berthnasol o ystyried eu natur, eu maint a'u lleoliad, dim ond os ydynt yn dangos safon uchel o ddylunio ac yn amlygu sut y maent yn cyflawni'r canlynol y caniateir cynigion datblygu:

- A Parchu Cyd-destun Lleol trwy:**
 - i Ymateb yn gadarnhaol i'r safle a'i amgylchoedd, gan integreiddio ag ymylon aneddiadau, golygfeydd, tirweddau a threftadaeth;
 - ii Cyfrannu at natur unigryw a threflun lleol, gyda graddfa, dwysedd, uchder a deunyddiau sy'n briodol i gymeriad yr ardal; a
 - iii Cefnogi arloesedd lle mae'n atgyfnerthu hunaniaeth.
- B Ffurfio Gwedd a Symudiad Adeiledig trwy:**
 - i Blaenoriaethu cerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus trwy gynlluniau cryno, athraidd, darllenadwy;
 - ii Creu ffurf adeiledig gydlynol gyda hierarchaeth stryd glir, strwythur tirwedd, canolbwyntiau a blaenau gweithredol, a
 - iii Darparu strydoedd a mannau o ansawdd uchel sy'n annog rhyngweithio, iechyd a lles, ac yn integreiddio seilwaith gwyrdd a glas.
- C Darparu Defnyddiau Cymysg ac Integredig trwy:**
 - i Sicrhau mynediad at wasanaethau, cyfleusterau a mannau cyhoeddus lleol;
 - ii Darparu mathau a daliadau tai amrywiol, gan gynnwys cartrefi fforddiadwy nad ydynt yn wahanol i rai'r farchnad dai; a
 - iii Cydlynu datblygiad gyda seilwaith a chyfleustodau.
- D Diogelu Amwynderau a Defnyddioldeb trwy:**
 - i Sicrhau amodau byw da gyda digon o olau naturiol, preifatrwydd a gofod awyr agored;
 - ii Lleihau effeithiau sŵn, golau artiffisial, llwch ac arogleuon o'r datblygiad adeiledig ar gymdogion; ac
 - iii Amddiffyn amwynderau cymdogion rhag edrych drosodd, cysgodi a gormesu; a
 - iv Darparu storio, gwasanaethu, parcio a gwefru cerbydau trydan integredig heb annibendod gweledol.
- E Yn Gynaliadwy ac yn Wydn trwy:**
 - i Ddefnyddio deunyddiau hyblyg o ansawdd uchel sy'n effeithlon o ran adnoddau ac sy'n gallu gwrthsefyll newid yn yr hinsawdd;
 - ii Rheoli gwastraff adeiladu a gweithredol yn unol â'r hierarchaeth gwastraff; a
 - iii Sicrhau bod darpariaeth yn cael ei gwneud ar gyfer rheoli, didoli, storio a chasglu gwastraff yn gynaliadwy ym mhob datblygiad newydd.

- 7.26 Mae PCC a Chymru'r Dyfodol yn gosod creu lleoedd wrth galon y system gynllunio yng Nghymru. Maent yn gofyn am gynlluniau datblygu i sefydlu gweledigaeth ddylunio glir a gosod disgwyliadau ar gyfer creu lleoedd cynaliadwy, unigryw a chysylltiedig. Dylid gwrthod dylunio gwael neu dila, yn enwedig os nad yw'n adlewyrchu polisi lleol, Canllawiau Cynllunio Atodol mabwysiedig neu ganllawiau cenedlaethol fel y Siarter Creu Lleoedd.
- 7.27 Caiff polisi cenedlaethol yng Nghymru ei lywio gan ymchwil ac adolygiad annibynnol sy'n tynnu sylw'n gyson at y cysylltiad rhwng dylunio, iechyd, lles a thwf economaidd o ansawdd uchel. Mae'r pwyslais ar greu lleoedd sy'n gallu gwrthsefyll newid yn yr hinsawdd, sy'n gynhwysol i bawb ac sy'n gallu addasu i anghenion y dyfodol.
- 7.28 Mae'r 2RLDP yn darparu'r mecanwaith i ymgorffori dyluniad da yn lleol. Mae Polisi PM1 (Creu Lleoedd sydd wedi'u Dylunio'n Dda), a gefnogir gan Ganllawiau Cynllunio Atodol presennol ac yn y dyfodol, yn nodi fframwaith clir ac ymarferol ar gyfer sicrhau datblygiad cynaliadwy o ansawdd uchel, wedi'i ddylunio'n dda ym Mwrdeistref Sirol Caerffili.
- 7.29 Mae ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid wedi tynnu sylw'n gyson at bwysigrwydd diogelu a gwella cymeriad lleol, wedi mynd i'r afael â materion dylunio o ddydd i ddydd a sicrhau bod datblygiad yn cyfrannu'n gadarnhaol at ei le. Bydd y Cyngor yn parhau i ddefnyddio Canllawiau Cynllunio Atodol, uwchgynlluniau ac arfarniadau ardal gadwraeth i ddarparu canllawiau manwl.
- 7.30 Mae'r egwyddorion cynllunio lleol ym Mholisi PM1 yn tynnu ar y Siarter Creu Lleoedd ond maent wedi'u haddasu i adlewyrchu cyd-destun trefi, pentrefi a thirweddau'r cymoedd. Mae hyn yn sicrhau bod amcanion cenedlaethol yn cael eu trosi'n ganlyniadau nodedig, ymarferol ac y gellir eu cyflawni'n lleol.
- 7.31 Mae'r Cyngor yn chwarae rôl allweddol o ran alinio polisiâu lleol a chenedlaethol, gan gynghori datblygwyr ar ddylunio ffyrdd a systemau draenio cynaliadwy ac o ran sicrhau bod datblygiadau newydd yn cefnogi creu lleoedd ac yn annog cerdded, beicio, teithio ar olwynion a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus.
- 7.32 Mae creu lleoedd yn cwmpasu sut mae adeiladau, mannau a thirweddau yn cael eu dylunio a'u defnyddio a sut mae pobl yn cael profiad ohonynt. Mae dylunio datblygiadau'n effeithio'n uniongyrchol ar iechyd, lles, diogelwch, mynediad, dewisiadau teithio, cynhwysiant ac ansawdd bywyd cyffredinol. Mae dylunio da hefyd yn dylanwadu ar effaith amgylcheddol datblygiad, gan gynnwys ei leoliad, ei ddull adeiladu, integreiddio â'i amgylchoedd a'i allu i fynd i'r afael â heriau uniongyrchol ac yn y dyfodol yr argyfwng hinsawdd.
- 7.33 Er bod dylunio yn aml yn gysylltiedig ag edrychiad, mae hefyd yn sylfaenol i gyflawni amcanion cynaliadwyedd, effeithlonrwydd ynni a newid yn yr hinsawdd. Mae datblygiad newydd yn rhoi cyfle i ymgorffori dylunio da sy'n cefnogi gwytnwch, datgarboneiddio a theithio llesol.
- 7.34 Dylai datblygiadau newydd ddarparu amwynder o safon uchel i breswylwyr presennol a thrigolion y dyfodol. Mae ansawdd tai yn ffactor hanfodol mewn canlyniadau iechyd, ac mae maint, cynllun a defnyddioldeb yn ganolog i hyn. Nid yw safonau gofod cenedlaethol yn orfodol yng Nghymru ar hyn o bryd, ond bydd y Cyngor yn parhau i adolygu eu cais posibl yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru a thystiolaeth o angen a dichonolrwydd lleol.

- 7.35 Er mwyn creu lleoedd sydd wedi'u cynllunio'n dda, mae'n rhaid i ddatblygiadau gyd-fynd yn gyfforddus â'r cyd-destun lleol ac ehangach, gan ymateb yn gadarnhaol i ffurf anheddau, tirweddau cymoedd a deunyddiau lleol. Yn rhy aml nid oes gan gynigion ddadansoddi safle a chyd-destunol priodol, gan arwain at gynlluniau generig sy'n anwybyddu hynodrwydd lleol, yn colli cyfleoedd ar gyfer cysylltiadau ac yn niweidio nodweddion a chynefinoedd naturiol. Mae Polisi PM1 yn mynd i'r afael â'r mater hwn yn uniongyrchol, gyda chefnogaeth y Siarter Creu Lleoedd, Llawlyfr ar gyfer Strydoedd a'r Canllawiau Cynllunio Atodol.
- 7.36 Mae'r broses ddylunio yn gweithio orau pan fydd ymgeiswyr yn ymgysylltu'n gynnar â'r Awdurdod Cynllunio, ymgylgoreion statudol a chymunedau. Mae trafodaethau cyn ymgeisio yn caniatáu amser i wella cynigion ac fel arfer yn arwain at ganlyniadau dylunio gwell, gwneud penderfyniadau llyfnach a chynlluniau sy'n cael mwy o gefnogaeth gymunedol.
- 7.37 Mae'r Cyngor yn disgwyl i ymgeiswyr ddangos bod datblygiad newydd yn bodloni safonau uchel o ran creu lleoedd ac ansawdd dylunio. Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â chanllawiau cenedlaethol ac yn cefnogi amcanion ehangach y Cyngor.
- 7.38 Anogir ymgeiswyr yn gryf i ddefnyddio gwasanaeth cyngor cyn ymgeisio'r Cyngor ac i ymgysylltu'n rhagweithiol â chymunedau i brofi a mireinio eu cynigion.
- 7.39 Er mwyn sicrhau ansawdd cyson ar draws y fwrdeistref sirol, mae'n rhaid i bob cynnig adlewyrchu Canllawiau Cynllunio Atodol perthnasol, Arfarniadau Ardal Gadwraeth ac uwchgynlluniau yn ogystal â chanllawiau cenedlaethol megis Nodyn Cyngor Technegol 12: Dylunio.
- 7.40 Ar gyfer datblygiadau mawr, anogir ymgeiswyr i ymrwymo i Gytundeb Perfformiad Cynllunio. Mae Cytundebau Perfformiad Cynllunio yn darparu fframwaith clir o amserlenni, gweithredoedd ac adnoddau ar gyfer datblygu cymwysiadau mawr neu gymhleth a gallant gwmpasu pob cam o'r broses, gan gynnwys ymgysylltu cyn ymgeisio.

PM2: Dylunio ac Amwynderau

Mae'n rhaid i gynigion datblygu roi sylw i'r holl ystyriaethau cynllunio perthnasol sy'n berthnasol i lefel y datblygiad y gwneir cais amdano er mwyn sicrhau:

- A Cymysgedd priodol o ddefnyddiau sy'n adlewyrchu rôl a swyddogaeth aneddiadau;**
- B Safon uchel o ddylunio sy'n atgyfnerthu cymeriad ac unigrywiaeth leol;**
- C Mae cynigion wedi'u cynllunio yn unol ag arfer gorau o ran dylunio troseddau allan;**
- D Lleoliad a chynllun sy'n adlewyrchu'r hierarchaeth trafndiaeth gynaliadwy ac yn hyrwyddo newid moddol;**
- E Egwyddorion trafndiaeth a hygyrchedd cynaliadwy i ddarparu mynediad llawn, hawdd a diogel i bawb;**
- F Ymgorffori effeithlonrwydd adnoddau ac enillion goddefol solar trwy gynllun, deunyddiau, technegau adeiladu, cadwraeth dŵr, a lle bod angen, defnyddio systemau draenio cynaliadwy;**
- G Defnydd effeithlon o dir, gan gynnwys dwyseddau uwch sydd â mynediad da at ganolfannau trafndiaeth allweddol;**
- H Integreiddio a gwella nodweddion treftadaeth naturiol sy'n bodoli eisoes;**
- I Ymgorffori mesurau lliniaru sy'n gwella ac yn cynnal ansawdd aer;**
- J Nid oes unrhyw effaith annerbyniol ar amwynder eiddo neu dir cyfagos;**
- K Ni fyddai cynigion yn arwain at orddatblygu'r safle a/neu ei amgylchoedd;**
- L Mae'r defnydd arfaethedig yn gydnaws â defnydd tir cyfagos ac ni fyddai'n cyfyngu ar ddatblygu safleoedd cyfagos ar gyfer eu defnydd tir dynodedig; a**
- M Lle bo'n berthnasol, ni fyddai dichonolrwydd defnyddiau tir cyfagos presennol yn cael ei gyfaddawdu oherwydd eu heffaith bosibl ar amwynder datblygiadau preswyl newydd arfaethedig**

7.41 Nod y polisi hwn yw diogelu ansawdd, iechyd a lles amgylcheddol cymunedau, yn ogystal ag amddiffyn cymeriad unigryw cefn gwlad a'r amgylchedd hanesyddol a naturiol. Mae gan ddatblygiad y potensial i gynhyrchu effeithiau andwyol fel aer, sŵn, golau, llygredd dŵr a halogiad, a all niweidio iechyd dynol, bioamrywiaeth, asedau treftadaeth a chymeriad y dirwedd yn unigol neu'n gronnol.

7.42 Mae polisi cenedlaethol, gan gynnwys PCC a Chymru'r Dyfodol, yn ei gwneud yn glir bod creu lleoedd cynaliadwy yn dibynnu ar leihau llygredd a chynnal safonau uchel o ansawdd amgylcheddol. Yn yr un modd, mae'r Ddeddf Llesiant

Cenedlaethau'r Dyfodol yn gosod dyletswyddau ar gyrff cyhoeddus i sicrhau bod penderfyniadau datblygu yn atal niwed tymor hir i iechyd, cymunedau ac i ecosystemau.

- 7.43 Cydnabyddir llygredd aer, sŵn a golau fel penderfynyddion allweddol iechyd ac amwynder y cyhoedd, ac mae ansawdd aer gwael a sŵn gormodol yn cyfrannu at salwch anadlol a chardiofasgwlaidd a goleuadau amhriodol yn tarfu ar fioamrywiaeth ac wybrennau tywyll. Gall llygredd dŵr a halogiad tir gael effeithiau parhaol ar ddalgylchoedd afonydd, iechyd pridd a rhwydweithiau ecolegol, ac mae adfer yn aml yn gostus ac yn hirdymor.
- 7.44 Drwy ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr ddangos y gellir osgoi neu liniaru effeithiau annerbyniol, mae'r polisi hwn yn sicrhau nad yw twf ac adfywio yn peryglu safonau amgylcheddol nac ansawdd bywyd preswylwyr. Mae'n cyd-fynd â'r egwyddor ragofalus ac yn sail i amcanion cynllun eraill sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd, gwytnwch, budd net bioamrywiaeth a diogelu treftadaeth.
- 7.45 Mewn amgylchiadau eithriadol lle gellir lliniaru risgiau posibl yn effeithiol, gellir cymhwyso amodau priodol, rhwymedigaethau cynllunio neu reolaethau amgylcheddol. Lle na ellir sicrhau lliniaru, gwrthodir caniatâd ddiogelu iechyd y cyhoedd, amwynder a'r amgylchedd ehangach.

PM3: Cyfyngiadau Lleol Cyffredinol

Mae'r 2RLDP yn diffinio ffiniau aneddiadau, ac mae'r rhain yn cael eu nodi ar y Map Cynigion.

Pan fo'n berthnasol i'r natur, y raddfa a'r lleoliad, bydd cynigion datblygu yn cael eu hystyried yn erbyn y meini prawf canlynol:

- A Ni chaiff cynigion datblygu eu caniatáu os byddant yn peryglu gweithredu datblygu cynhwysfawr ehangach neu'n cyfyngu ar ddatblygu unrhyw safle cyfagos ar gyfer ei ddefnydd tir a ddyrennir;**
- B O fewn ffiniau anheddau diffiniedig, caniateir datblygu o dan yr amgylchiadau canlynol yn unig:**
 - i y mae'n cyd-fyn â'r Hierarchaeth Aneddiadau a osodir ym Mholisi SP2 (Strategaeth Anheddau) i gefnogi rôl a swyddogaeth a nodir ar gyfer pob anheddiad;**
 - ii nad yw'n rhagfarnu ailddatblygu neu drosglwyddo cynhwysfawr y tir a nodwyd i'w ddyrannu; a**
 - iii mae'n cyd-fynd â pholisïau perthnasol eraill y Cynllun.**
- C Y tu allan i ffiniau aneddiadau diffiniedig ni chaniateir datblygu ac eithrio lle mae ar gyfer:**
 - i Amnewid annedd bresennol yn uniongyrchol ar raddfa briodol ac ôl troed tebyg;**
 - ii Ymestyn, trawsnewid, adsefydlu neu amnewid adeilad gwledig priodol;**
 - iii Amaethyddiaeth a/neu goedwigaeth;**
 - iv Ennill a gweithio mwynau;**
 - v Menter wledig neu brosiect arallgyfeirio fferm sy'n briodol;**
 - vi Ar gyfer cynigion adloniant, hamdden a thwristiaeth sy'n addas mewn lleoliad cefn gwlad;**
 - vii Yn gysylltiedig â darparu cyfleusterau cyfleustodau cyhoeddus, seilwaith a rheoli gwastraff na ellir eu lleoli'n rhesymol yn rhywle arall;**
 - viii Yn gysylltiedig ag adfer/trin tir diffaith neu halogedig; neu**
 - ix Cynhyrchu ynni adnewyddadwy a seilwaith cysylltiedig.**

7.46 Mae'r polisi hwn yn sefydlu'r fframwaith lleoliadol bras ar gyfer datblygu, gan sicrhau bod cynigion yn cael eu cyflwyno mewn lleoliadau cynaliadwy, priodol ac nad ydynt yn tanseilio strategaeth ofodol gyffredinol y 2RLDP. Mae ei ddiben yn driphlyg: diogelu cyfleoedd ar gyfer ailddatblygu safleoedd a ddyrannwyd yn gynhwysfawr ac yn gydlynol; amddiffyn rôl a swyddogaeth unigryw aneddiadau unigol; a chyfyngu datblygiad yng nghefn gwlad i'r defnyddiau hynny y mae angen lleoliad o'r fath arnynt.

- 7.47 Mae Rhan A yn sicrhau nad yw cynigion tameidiog neu rai sydd wedi'u cynllunio'n wael yn rhagfarnu adfywio ehangach nac yn peryglu'r gallu i ddefnyddio'r tir a ddyrannwyd. Mae aildatblygu cynhwysfawr yn aml yn hanfodol i gyflawni darpariaeth seilwaith, cynlluniau cydlynol a chreu lleoedd o ansawdd uchel ac ni ddylid ei danseilio gan ddatblygu unigol neu gynamserol.
- 7.48 Mae Rhan B yn cydnabod bod gan bob anheddiad o fewn y fwrdeistref sirol rôl a swyddogaeth ddiffiniedig, fel y nodir yn yr hierarchaeth aneddiadau. Mae'n rhaid i ddatblygu atgyfnerthu'r hierarchaeth hon, nid mynd yn groes iddi. Felly, ni chaniateir cynigion a fyddai'n tanseilio graddfa, cymeriad neu rôl gwasanaeth aneddiadau.
- 7.49 Mae Rhan C yn adlewyrchu polisi cynllunio cenedlaethol, sy'n ceisio rheoli datblygu yng nghefn gwlad agored yn llym er mwyn amddiffyn ei gymeriad, ei dirwedd, ei fioamrywiaeth a'i amwynder. Mae eithriadau wedi'u cyfyngu i'r mathau hynny o ddatblygiadau sy'n dibynnu'n weithredol ar leoliad gwledig, yn cyfrannu at yr economi wledig neu'n cefnogi seilwaith cyhoeddus a gwella'r amgylchedd. Mae hyn yn cynnwys gweithgareddau hanfodol fel amaethyddiaeth a choedwigaeth, menter wledig, arallgyfeirio ffermydd, hamdden a thwristiaeth sy'n briodol i leoliad cefn gwlad, datblygu sy'n gysylltiedig â chyfleustodau a datblygu sy'n gysylltiedig ag adfer tir diffaith.
- 7.50 Gyda'i gilydd, mae'r darpariaethau hyn yn sicrhau bod datblygiad yn cael ei gyfeirio at y mannau cywir, gan atal ymledu trefol, diogelu cefn gwlad a hyrwyddo twf cynaliadwy sy'n gyson â strategaeth aneddiadau'r 2RLDP.

Rhwymedigaethau a Chyfraniadau Cynllunio

- 7.51 Mae gan ddatblygu'r potensial i gynyddu'r pwysau ar seilwaith a chyfleusterau cymunedol presennol fel rhwydweithiau trafnidiaeth, ysgolion, cyfleusterau dysgu gydol oes, mannau agored a chyfleusterau eraill. Mae mynediad at ystod o seilwaith a gwasanaethau o ansawdd da yn hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd amgylcheddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol y Fwrdeistref Sirol.
- 7.52 Lle bo hynny'n briodol, bydd y Cyngor yn nodi ac yn sicrhau darpariaeth seilwaith a gwasanaethau digonol drwy ddefnyddio rhwymedigaethau cynllunio a'r Ardoll Seilwaith Cymunedol.
- 7.53 Yn unol â'r canllawiau cenedlaethol bydd y Cyngor yn parhau i negodi rhwymedigaethau yn ôl yr angen, yn perthyn yn uniongyrchol i'r datblygiad arfaethedig, yn gysylltiedig yn deg ac yn rhesymol o ran graddfa a math i'r datblygiad arfaethedig.

PO1: Rhwymedigaethau Cynllunio

Bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau Rhwymedigaethau Cynllunio (Cytundebau A106) lle maent yn angenrheidiol i wneud y datblygiad yn dderbyniol o ran cynllunio, yn uniongyrchol gysylltiedig â'r datblygiad arfaethedig, ac yn deg ac yn rhesymol gysylltiedig o ran graddfa a charedigrwydd â'r datblygiad. Gall rhwymedigaethau o'r fath yn cynnwys:

- A Tai fforddiadwy**
- B Seilwaith ar gyfer cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a pharcio i gysylltu cynlluniau datblygu â'r rhwydwaith trafndiaeth strategol a theithio llesol;**
- C Gwelliannau priffyrdd angenrheidiol i wneud y datblygiad yn dderbyniol yn nhermau priffyrdd a chynllunio;**
- D Cyfleusterau ysgolion a chyfleusterau ategol a gynhyrchir gan y cynnig datblygu ar y safle;**
- E Mesurau amddiffyn rhag llifogydd sy'n ofynnol i liniaru'r risg o lifogydd; a**
- F Seilwaith Gwyrdd, gan gynnwys mannau agored ffurfiol ac anffurfiol ar y safle ar gyfer hamdden, yn ogystal â mannau tyfu cymunedol**

- 7.54 Nid yw'r rhwymedigaethau a restrir yn y polisi hwn wedi'u rhestru yn nhrefn blaenoriaeth. Pan fo'n angenrheidiol blaenoriaethu rhwymedigaethau cynllunio, bydd y Cyngor yn gwneud hynny fesul safle, gan ystyried manylion y datblygiad ar yr adeg honno ac yn unol â chanllawiau cenedlaethol.
- 7.55 Yn achos tir a ddefnyddiwyd o'r blaen, bydd y Cyngor yn ystyried costau annormal sy'n gysylltiedig ag ailddatblygu safle wrth drafod lefel y rhwymedigaeth gynllunio sydd i'w cheisio. Pan fydd datblygwr o'r farn y gallai lefel y rhwymedigaeth a geisir effeithio ar ddichonolrwydd cynnig datblygu i raddau annerbyniol, bydd y Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i'r datblygwr ddarparu tystiolaeth ddigonol i gefnogi'r sefyllfa hon fel rhan o'r broses negodi rhwymedigaethau cynllunio.
- 7.56 Bydd seilwaith yn cael ei sicrhau naill ai drwy amodau sydd ynghlwm wrth ganiatâd cynllunio; rhwymedigaethau cynllunio a gynhwysir mewn cytundeb cyfreithiol o dan Adran 106 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (fel y'i diwygiwyd); neu drwy dderbyniadau ardoll o dan Reoliadau Ardoll Seilwaith Cymunedol 2010 (fel y'u diwygiwyd).

PO2: Ardoll Seilwaith Cymunedol

Bydd yn ofynnol i gynigion datblygu gyfrannu tuag at ddarparu seilwaith strategol i gefnogi'r Fwrdeistref Sirol yn ei chyfanrwydd, yn unol â'r Amserlen Codi Tâl am yr Ardoll Seilwaith Cymunedol.

- 7.57 Er mwyn sicrhau y gall rhwymedigaethau cynllunio a'r Ardoll Seilwaith Cymunedol weithredu mewn ffordd gyflenwol, bydd yr Ardoll Seilwaith Cymunedol yn darparu cyllid ar gyfer seilwaith i gefnogi datblygiad yr ardal, yn hytrach na gwneud cais cynllunio unigol yn dderbyniol yn nhermau cynllunio.
- 7.58 Mae Rhestr Rheoliad 123 y Cyngor yn nodi'r seilwaith y gellid ei ddarparu drwy Ardoll Seilwaith Cymunedol.

8 LLEOEDD ACTIF A CHYMDEITHASOL

- 8.1 Mae creu lleoedd actif a chymdeithasol yn uchelgais ganolog polisi cenedlaethol, sy'n pwysleisio bod yn rhaid i leoedd llwyddiannus gefnogi cymunedau iach, cydlynol a chysylltiedig â chymdeithasol. Dylai datblygu annog pobl i symud o gwmpas yn ddiogel a hawdd o fewn a rhwng lleoedd, gyda phwyslais ar gerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus fel rhan o rwydwaith symud integredig a chynaliadwy. Mae'r ymagwedd hon yn cydnabod bod amgylcheddau wedi'u cynllunio'n dda yn chwarae rhan hanfodol wrth hyrwyddo gweithgarwch corfforol, lleihau dibyniaeth ar geir a chefnogi llesiant hirdymor.
- 8.2 Mae seilwaith cymdeithasol yn hanfodol wrth greu cymdogaethau bywiog lle gall pobl gyfarfod, rhyngweithio a chymryd rhan mewn bywyd cymunedol. Trwy sicrhau bod datblygiad newydd yn diogelu ac yn gwella cyfleusterau o'r fath, mae'r 2RLDP yn helpu i gynnal cymunedau gwydn ac yn cefnogi'r nodau ehangach o gynhwysiant, tegwch a hygyrchedd.
- 8.3 Mae'r 2RLDP yn chwarae rhan allweddol wrth gyflawni Lleoedd Egniïol a Chymdeithasol trwy gymhwyso egwyddorion creu lleoedd i sicrhau bod pob cynnig datblygu yn dangos sut mae'n cyfrannu at iechyd, llesiant a chydlyniant cymdeithasol trwy ddyluniad da, parth cyhoeddus o ansawdd uchel ac integreiddio effeithiol gyda chymunedau presennol. Trwy ymgorffori'r egwyddorion hyn yn yr asesiad o gynigion, mae'r cynllun yn sicrhau bod datblygiad, waeth beth yw ei raddfa, yn cefnogi creu lleoedd bywiog, cynhwysol a chynaliadwy ar draws y fwrdeistref sirol.

Tai

- 8.4 Mae diwallu anghenion tai yn ofyniad sylfaenol y 2RLDP, ond mae hefyd yn ystyriaeth allweddol ar gyfer creu lleoedd a chyflawni datblygu cynaliadwy. Mae'n hanfodol bod ansawdd bywyd trigolion presennol a dyfodol y fwrdeistref sirol yn cael ei gynnal a lle bo hynny'n bosibl yn cael ei wella, gyda gwasanaethau a seilwaith cymunedol yn darparu ar gyfer anghenion preswylwyr wrth ddarparu hefyd ar gyfer y twf arfaethedig i'r fwrdeistref sirol. Mae angen tai newydd, tai fforddiadwy a marchnad dai, er mwyn sicrhau llesiant y fwrdeistref sirol yn y dyfodol a byddai peidio â darparu'r tai newydd arfaethedig yn arwain at ddirywiad economaidd a fyddai'n cael effaith fawr ar lesiant cymunedau ledled y fwrdeistref sirol.

Twf Tai

SP7: Gofyniad Tai

Er mwyn bodloni'r gofyniad tai a nodwyd o 6,165 o anheddau, gwneir darpariaeth ar gyfer darparu 7,151 o anheddau yn ystod cyfnod y cynllun 2020-2035. Bydd hyn yn cael ei gyflawni trwy:

- 3,406 o anheddau o'r cyflenwad tir tai presennol.
- 2,767 o anheddau ar safleoedd tai a ddyrannwyd
- 978 o anheddau o ddatblygiadau hap-safleoedd bach a mawr

- 8.5 Mae'r 2RLDP yn sicrhau bod digon o dir preswyl ar gael i ddiwallu anghenion cymunedau yn y dyfodol ar gyfer tai ar y farchnad a thai fforddiadwy dros gyfnod y cynllun.
- 8.6 Mae Polisiâu Strategol SP1 a SP7 yn nodi gofyniad tai o 6,165 o anheddau dros gyfnod y cynllun, sy'n cyfateb i 411 o unedau y flwyddyn.
- 8.7 Wrth wneud darpariaeth ar gyfer tir tai, mae'n arfer da dyrannu mwy o dir na'r gofyniad tai i ganiatáu dewis a hyblygrwydd, gan na fydd pob safle yn dod ymlaen yn yr amserlenni a ragwelir. Mae'r 2RLDP yn cynnwys hyblygrwydd o 16%, gan wneud darpariaeth ar gyfer cyfanswm o 7,151 o anheddau. Mae'r hyblygrwydd hwn yn sicrhau bod y 2RLDP yn gadarn ac yn wydn, gan ganiatáu i ddatblygiadau gael eu cyflawni yn y tymor byr tra bod y safleoedd mwy yn cymryd amser i'w datblygu, ac mae darparu ystod a dewis o safleoedd yn sicrhau nad yw'r 2RLDP yn dibynnu ar gyflawni safleoedd mwy sy'n fwy cymhleth i'w datblygu.
- 8.8 Bydd y gofyniad tai yn cael ei gyflawni gan nifer o elfennau o'r Cyflenwad Tir Tai, gan gynnwys:
- **Cyfanswm wedi'u cwblhau:** yr holl ddatblygiadau preswyl wedi'u cwblhau ers dechrau'r cyfnod 2RLDP (1 Ebrill 2020), wedi'u rannu fesul safleoedd mawr (10+ uned) a safleoedd bach (o dan 10 uned).
 - **Ymrwymïadau Banc Tir:** nifer yr unedau sydd â chaniatâd cynllunio ar safleoedd o 10 neu fwy o unedau. Mae hyn yn cynnwys safleoedd sydd â chaniatâd cynllunio ac sydd naill ai wrthi'n cael eu datblygu neu lle mae'r gwaith datblygu ar fin dechrau yn y tymor byr.
 - **Hap-safleoedd:** nid yw hap-safleoedd mawr a bach yn cael eu dyrannu'n benodol ar gyfer tai ond yn dod ymlaen yn ystod oes y Cynllun.
 - **Dyraniadau Tai Newydd:** safleoedd a gyflwynwyd fel safleoedd ymgeisiol ac a gafodd eu hasesu drwy'r broses asesu safleoedd ymgeisiol, lle gellir dangos eu bod yn gyflawnadwy ac yn hyfyw. Mae'r dyraniadau hyn wedi'u nodi ym Mholisi HO1.

Dosbarthiad Gofodol Tai

- 8.9 Mae sawl elfen o'r cyflenwad tai y mae'n rhaid eu hasesu gyda'i gilydd er mwyn llywio'r gwaith o gyflawni'r gofyniad tai. Mae Tabl 1 yn rhoi crynodeb o'r elfennau hyn yn ôl Hierarchaeth Aneddiadau'r 2RLDP, fel y'i diffinnir ym Mholisi SP2. Mae gan bob elfen cyflenwad tai y dyddiad sylfaen o 1 Ebrill 2026.

Tabl 1: Crynodeb o Ddosbarthiad Gofodol Tai

	Elfennau'r Cyflenwad Tai	Cyfanswm	Haen 1	Haen 2	Haen 3	Haen 4	Haen 5
A	Unedau gyda chaniatâd cynllunio / yn	1,430	1,000	238	182	10	0

	cael eu hadeiladu						
B	Cyfanswm wedi'u cwblhau - safleoedd mawr	1,571	1,134	397	23	17	0
C	Cyfanswm wedi'u cwblhau - safleoedd bach	405					
D	Hap-safleoedd mawr	438					
E	Hap-safleoedd bach	540					
	<i>Cyfanswm y cyflenwad presennol</i>	<i>4,384</i>					
F	Dyraniadau tai newydd	2,767	1,676	901	190	0	0
	<i>Cyfanswm fesul Haen Setliad (A, B ac F)</i>		<i>3,810</i>	<i>1,536</i>	<i>395</i>	<i>27</i>	<i>0</i>
G	Cyfanswm y Ddarpariaeth Tai	7,151					

- 8.10 Mae Tabl 1 yn dangos bod dosbarthiad gofodol holl elfennau'r cyflenwad tai yn cael ei gyfeirio yn unol â'r strategaeth twf gofodol, Polisïau SP1 a SP2, yn benodol at yr aneddiadau yn y Fwrdeistref Sirol sydd â'r cysylltedd gorau â thrafnidiaeth gyhoeddus ac sy'n cynnig ystod dda o wasanaethau a chyfleusterau. Mae'r Prif Aneddiadau Haen 1 yn darparu ar gyfer cyfran sylweddol o'r datblygiadau, sy'n gymesur â'u statws yn yr hierarchaeth a'u rhinweddau fel aneddiadau cynaliadwy sydd wedi'u gwasanaethu'n dda gan drafnidiaeth gynaliadwy.
- 8.11 Mae Aneddiadau Lleol Haen 2 hefyd yn darparu ar gyfer cyfran briodol o'r datblygiad. Mae'r rhain yn aneddiadau sydd, yn ogystal â chael mynediad da at wasanaethau a thrafnidiaeth gyhoeddus, hefyd yn cael eu gwasanaethu'n dda gan gyfleoedd cyflogaeth gerllaw, gan alinio tai â chyflogaeth.
- 8.12 Mae datblygiad cyfyngedig o fewn Haen 3 ac nid oes unrhyw ddyraniadau newydd o fewn Haen 4 a 5, dim ond datblygiad ar raddfa fach o fewn Ymrwymïadau Banc Tir a Datblygiadau a chwblhawyd.

Cyflenwi Tai

- 8.13 Mae Polisiâu SP1 a SP6 yn nodi gofyniad tai o 6,165 o anheddau dros gyfnod y cynllun. Er mwyn caniatáu dewis a hyblygrwydd, mae'r cynllun yn gwneud darpariaeth ar gyfer 7,151 o anheddau, sy'n cyfateb i lwfans hyblygrwydd o 16%. Mae Polisi HO1 yn nodi'r dyraniadau a fydd yn cyfrannu tuag at fodloni'r gofyniad cyflenwi tir tai.

HO1: Dyraniadau Tai

Er mwyn cyflawni twf strategol y cynllun a chyfrannu at fodloni'r gofyniad tai a nodir ym Mholisi SP1, mae tir wedi'i ddyrannu ar gyfer tai yn y lleoliadau canlynol:

Cyfeirnod y Safle	Enw'r Safle	Anheddiad	Cyfanswm Nifer yr Anheddau	PO1:
Aneddiadau Haen 1				
HO1.1	Caeau'r Castell	Rhymni	100	15
HO1.2	Tir yn Ngelli Heol-ddu	Bargod	55	8
HO1.3	Tir yn Fferm Cefn Llwynau	Ystrad Mynach	175	61
HO1.4	Tir i'r de o'r A472	Ystrad Mynach	422	148
HO1.5	Hen Storfa DCWW	Nelson	91	23
HO1.6	Tir yn Fferm Tŷ Du	Nelson	150	38
HO1.7	Tir yn Heol y Cefn	Coed Duon	200	70
HO1.8	Tir yn Fferm Cwm Gelli	Coed Duon	175	61
HO1.9	Tir yn Rhodfa'r Llwyfen	Rhisga	132	46
HO1.10	<u>Tir yn Eneu'r-glyn</u>	Caerffili	35	12
HO1.11	Fferm Wyau Cymru	Caerffili	41	14
HO1.12	Tir yn Fferm Nant y Calch	Caerffili	44	15
HO1.13	Tir yn Heol Watford	Caerffili	12	4
HO1.14	Tir yn Pandy Road (Cam 2)	Bedwas	44	15
Aneddiadau Haen 2				
HO1.15	<u>Tir yng Nghoed y Brain</u>	Aberbargod	176	44
HO1.16	Clwb Golff Bryn Meadows	<u>Maes-y-cwmwr</u>	500	175
HO1.17	Tir yn Nant Gau	Oakdale a Chroespenmaen	20	4
HO1.18	Tir i'r dwyrain o gyn safle Clwb Golff Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	65	23
HO1.19	Tir ar Fferm Pantysgawen	Oakdale a Chroespenmaen	140	49
Aneddiadau Haen 3				
HO1.20	Tir oddi ar Heol Pengam	Penpedairheol	190	48
Cyfanswm			2,767	873

- 8.14 Mae dyrannu safleoedd ar gyfer datblygiad preswyl yn bwysig er mwyn sicrhau bod digon o dir ar gael i fodloni gofynion tai'r boblogaeth. Mae Tabl 1 yn dangos bod dosbarthiad gofodol tai newydd yn cael ei gyfeirio yn unol â'r strategaeth twf gofodol, Polisiâu SP1 ac SP2, yn benodol i'r aneddiadau yn y Fwrdeistref Sirol sy'n cael eu gwasanaethu orau gan drafnidiaeth gyhoeddus ac sy'n cynnig ystod dda o wasanaethau a chyfleusterau.
- 8.15 Mae'r Prif Aneddiadau Haen 1 yn darparu ar gyfer cyfran sylweddol o'r datblygiadau newydd, sy'n gymesur â'u statws yn yr hierarchaeth a'u rhinweddau fel aneddiadau cynaliadwy sydd wedi'u gwasanaethu'n dda gan drafnidiaeth gynaliadwy.
- 8.16 Mae Aneddiadau Lleol Haen 2 hefyd yn darparu ar gyfer cyfran briodol o'r datblygiad. Mae'r rhain yn aneddiadau sydd, yn ogystal â chael mynediad da at wasanaethau a thrafnidiaeth gyhoeddus, hefyd yn cael eu gwasanaethu'n dda gan gyfleoedd cyflogaeth gerllaw, gan alinio tai â chyflogaeth.
- 8.17 Dim ond un dyraniad sydd o fewn Anheddiad Haen 3, ac mae'r safle hwn mewn lleoliad da mewn perthynas â gorsaf reilffordd, gan gynnig cyfle ardderchog i leihau dibyniaeth ar geir preifat, a chynyddu cerdded, beicio a defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.
- 8.18 Mae Atodiad 1 yn cynnwys rhagor o fanylion ar ddyraniadau tai. Mae Atodiad 11 yn cynnwys trywydd tai sy'n amlinellu'r amserlenni ar gyfer cyflawni'r dyraniadau tai, tra bod Atodiad 12 yn cynnwys Cynllun Cyflawni Seilwaith sy'n nodi'r hyn sydd ei angen i gefnogi datblygiad y safleoedd a ddyrannwyd.

Cyfleoedd Adfywio dan arweiniad Tai

- 8.19 Mae dyraniadau tai newydd yn gofyn am dystiolaeth ategol gadarn ar gyflawni, amserlenni gweithredu, gofynion seilwaith a hyfywedd. Mae nifer o safleoedd y mae'r Cyngor yn dymuno eu cynnwys o fewn y 2RLDP at ddibenion adfywio posibl, ond nid oes modd darparu tystiolaeth glir y gellir cyflawni'r gwaith ar y safleoedd o fewn cyfnod y cynllun. Mae'r safleoedd hyn yn cynnwys safleoedd a ddyrannwyd yn y Cynllun Datblygu Lleol Mabwysiedig ond nad ydynt wedi'u datblygu eto.
- 8.20 Mae Polisi HO2 yn nodi cyfleoedd Adfywio dan arweiniad Tai. Ni ellir dibynnu ar y safleoedd hyn i gyfrannu tuag at y gofyniad tai a nodwyd, ac ni fydd y safleoedd yn cael eu hystyried wrth gyfrifo datblygiad hap-safle posibl.

HO2: Cyfleoedd Adfywio dan arweiniad Tai

Mae'r cyfleoedd adfywio dan arweiniad tai canlynol wedi'u nodi:

HO2.1	Tir yn Aberbargod, Llwyfandir, Aberbargod
Defnydd tir	Tai/Addysg
HO2.2	Tir yn Oakfield Street, Ystrad Mynach
Defnydd tir	Cyfleusterau Tai/Iechyd/Hamdden
HO2.3	Tir yn y Cwrt Pêl-law, Nelson
Defnydd tir	Darpariaeth Tai/Parcio a Theithio
HO2.4	Tir yn hen Ysgol Gyfun Pontllanfraith
Defnydd tir	Cyfleusterau Tai/Iechyd/Cymunedol
HO2.5	Tir yn Llanbradach
Defnydd tir	Darpariaeth Tai/Cyflogaeth/Parcio a Theithio
HO2.6	Tir yn hen Ffatri Tar, Caerffili
Defnydd tir	Tai

8.21 Yn gyffredinol, mae'r safleoedd uchelgeisiol hyn yn safleoedd tir llwyd, o fewn Aneddiadau Haen 1 a 2 ac maent mewn lleoliad da ar gyfer cyflogaeth, gwasanaethau a thrafnidiaeth gyhoeddus. Oherwydd ansicrwydd o ran hyfywedd a gallu i gyflawni, nid yw'r safleoedd hyn wedi'u cynnwys o fewn y llwybr tai, fodd bynnag, maent yn cael eu dyrannu i annog buddsoddiad ac adfywio a darparu manteision ehangach i'r cymunedau cyfagos.

8.22 Gellir dod o hyd i ddisgrifiadau manwl o'r safleoedd hyn yn Atodiad 2.

Tai Fforddiadwy

8.23 Nod y Cyngor yw sicrhau bod gan bawb yn y Fwrdeistref Sirol fynediad at gartref o ansawdd da sy'n diwallu'r anghenion tai a nodwyd. Mae darparu ystod o dai sy'n fforddiadwy i'r boblogaeth leol yn hanfodol i gyflawni hyn. Mae diffyg tai fforddiadwy yn broblem sylweddol sy'n wynebu trigolion yn y Fwrdeistref Sirol.

8.24 Yn 2024, cymeradwyodd y Cyngor Asesiad o'r Farchnad Tai Leol (LHMA) wedi'i ddiweddarau a oedd yn amcangyfrif bod angen 218 o unedau fforddiadwy y flwyddyn ar gyfer y cyfnod o bum mlynedd 2024-2029. Mae angen blynyddol arall o 189 hefyd wedi'i nodi dros weddill 10 mlynedd cyfnod LHMA. Byddai hyn yn cynrychioli gofyniad am 2,980 o gartrefi fforddiadwy pe bai'n cael ei allosod dros gyfnod y 2RLDP. Nid yw hwn yn darged tai fforddiadwy realistig ar gyfer y 2RLDP, ac ni ddisgwylir iddo fod gan mai dim ond un o nifer o ffyrdd o sicrhau cyflenwad o dai fforddiadwy yw datblygiadau newydd.

- 8.25 Mae'r LHMA yn cynnwys dadansoddiad o'r angen ar lefel ward ac ardal y farchnad dai, gydag 20 o ardaloedd marchnad dai yn cael eu nodi yn y Fwrdeistref Sirol. Ar y cyfan, mae'r angen am dai fforddiadwy ar ei uchaf yn aneddiadau Haen 1 Caerffili a Choed Duon, ac anheddiad Haen 2 ym Maes-y-cwmwr, fodd bynnag, mae'r LHMA yn nodi angen tai fforddiadwy ar draws yr awdurdod, gyda'r galw mwyaf am eiddo un ystafell wely.

SP8: Targed Tai Fforddiadwy

Mae'r Cynllun yn ceisio darparu o leiaf 1,906 o anheddau fforddiadwy dros gyfnod y cynllun, trwy'r system gynllunio.

Dylai'r rhain gynnwys ystod o ddeiliadaethau, mathau a meintiau o gartrefi i gyfrannu at gymunedau cytbwys a chynaliadwy.

- 8.26 Mae'r targed o 1,906 o anheddau fforddiadwy, o leiaf, yn adlewyrchu nifer yr unedau y rhagwelir y gellir eu darparu ar draws y Fwrdeistref Sirol drwy gytundebau Adran 106 neu amodau cynllunio, sy'n ei gwneud yn ofynnol bod canran o'r datblygiad gael ei darparu fel tai fforddiadwy. Mae'r targed yn cynnwys:
- Nifer y cartrefi fforddiadwy sydd eisoes wedi'u darparu yn ystod y cyfnod Ebrill 2020 – Mawrth 2026;
 - Cartrefi fforddiadwy y disgwylir iddynt gael eu cyflawni ar safleoedd sydd â chaniatâd cynllunio ac sy'n gallu cael eu cyflawni dros gyfnod y cynllun;
 - Cartrefi fforddiadwy y disgwylir iddynt gael eu cyflawni, trwy ddefnyddio rhwymedigaethau cynllunio, ar ddyraniadau newydd ar gyfer gweddill cyfnod y cynllun;
 - Rhagdybiaeth o gartrefi fforddiadwy y gellid eu darparu trwy ddatblygu hap-safleoedd ar gyfer gweddill cyfnod y cynllun.
- 8.27 Wrth gyfrifo'r targed tai fforddiadwy, cydnabyddir y gallai nifer y tai fforddiadwy a gyflawnwyd yn ystod cyfnod y cynllun fod yn is neu'n fwy na'r targed oherwydd hyfywedd y safle, neu pan gaiff safleoedd eu cyflwyno gan naill ai Cartrefi Caerffili neu Landlord Cymdeithasol Cofrestredig arall.

SP9: Darparu Tai Fforddiadwy

Bydd Rhwymedigaethau Cynllunio yn cael eu sefydlu i sicrhau lefel briodol o ddarpariaeth tai fforddiadwy, yn unol ag asesiad o anghenion lleol, ar gyfer yr holl hap-safleoedd tai a safleoedd a ddyrannwyd sy'n gallu darparu ar gyfer:

- A 10 annedd neu fwy** - Lle ceir tystiolaeth o angen am dai fforddiadwy, bydd y Cyngor yn disgwyl i ddatblygiadau tai newydd ddarparu'r lefelau canlynol o dai fforddiadwy ar y safle.
- B 5-9 annedd** - Bydd cyfraniadau ariannol yn ofynnol yn unol â'r manylion a nodir yn y Canllawiau Cynllunio Atodol ar Dai Fforddiadwy.*

Band	Ardal	Maint y datblygiad (nifer yr unedau)					
		5-9	10-20	21-30	31-40	41-50	51 neu fwy
1	Abertyswg, Argoed, Bargod, Deri, Fochriw, Markham, Tredegar Newydd, Pontlotyn, Rhymni.				7%	10%	15%
2	Aberbargod, Abercarn a Chwmcarn, Abertridwr, Cefn Hengoed a Hengoed, Crosskeys a Phontywaun, Crymlyn, Cwmfelin-fach, Gelligaer a Phenybryn, Glan-y-nant a Thir-y-berth, Hafodyrynys, Nelson, Trecelyn, Pengam a Threllyn, Penpedairheol a Glyngaer, Pentwyn-mawr, Senghenydd, Trinant, Wattsville, Wyllie, Ynysddu.		5%	15%	20%	25%	25%
3	Coed Duon (gan gynnwys Cefn Fforest a Phontllan-fraith), Llanbradach, Maes-y-cwmwr, Oakdale a Chroespenmaen, Ystrad Mynach (gan gynnwys Penallta a Thredomen), Rhisga a Phont-y-meistr.		20%	25%	30%	30%	35%
4	Caerffili, Bedwas a Thretomos, Machen, Rhydri.	*10%	30%	35%	35%	35%	40%

At ddibenion pennu lefel briodol o dai fforddiadwy a ddylai fod yn berthnasol o dan y polisi hwn, gall y Cyngor ddewis cyfuno cynigion safleoedd tai cyfagos, os oes cysylltiad clir rhyngddynt.

Mae'r Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparu tai fforddiadwy ar y safle, oni bai bod amgylchiadau eithriadol yn cael eu hamlygu, gyda'r gofyniad wedyn yn cael ei dalgrynnu i'r rhif cyfan agosaf.

Pan wneir cyfraniad ariannol oddi ar y safle, bydd yr arian a dderbynnir yn cael ei ddefnyddio i ddarparu tai fforddiadwy amgen o fewn y Fwrdeistref Sirol.

- 8.28 Mae angen sylweddol am dai fforddiadwy yn y fwrdeistref sirol ac felly mae ceisio lefelau priodol o dai fforddiadwy yn cael ei gyfiawnhau fel modd o gyfrannu at gymunedau cymysg, cytbwys a chynaliadwy trwy ddarparu tai i bob sector o'r boblogaeth.
- 8.29 Dylid trin y targedau hyn fel rhai dangosol oherwydd, ar gam y cais cynllunio, bydd gofynion safle-benodol yn dibynnu ar amodau presennol y farchnad gan ystyried yr Asesiad Marchnad Tai Leol diweddaraf, Asesiadau Hyfywedd diweddar a gwybodaeth gan Is-adran Tai y Cyngor. Mae'r targedau yn cymryd yn ganiataol na fydd unrhyw grant na chymhorthdal cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio. Pe bai cyllid grant ar gael, gellir ceisio am lefel uwch o dai fforddiadwy. Yn achos safleoedd a aseswyd ac a ddaeth i'r casgliad yn ffurfiol gan y Cyngor fel rhai mewn lleoliadau o angen tai fforddiadwy uchel ac sy'n meddu ar nodweddion lleoliad neu nodweddion eraill o addasrwydd arbennig o ran diwallu anghenion o'r fath, gall y Cyngor geisio negodi lefelau darpariaeth tai fforddiadwy hyd at 100%, gan ystyried yr holl ystyriaethau perthnasol gan gynnwys hyfywedd darpariaeth o'r fath.
- 8.30 Ceir rhagor o wybodaeth am ofynion tai fforddiadwy yn y Canllawiau Cynllunio Atodol: Rhwymedigaethau Tai Fforddiadwy.

HO3: Safleoedd Eithriedig Tai Fforddiadwy

Rhoddir caniatâd ar gyfer safleoedd bach ar gyfer tai fforddiadwy o fewn neu'n gyfagos i aneddiadau gwledig ar dir lle na fyddai tai fel arfer yn cael eu caniatáu, lle mae'r canlynol yn berthnasol:

A Mae'r safle wedi'i neilltuo'n gyfan gwbl ar gyfer tai fforddiadwy, ac mae trefniadau priodol ar waith i sicrhau bod y tai yn fforddiadwy ac ar gael i'w meddiannu, yn y lle cyntaf ac ar adegau dilynol, gan unigolion neu aelwydydd sydd ag angen am dai fforddiadwy.

B Mae angen lleol gwirioneddol am dai fforddiadwy wedi'i nodi yn y pentref neu'r anheddiad

C Gellir dangos na ellir diwallu'r angen am dai fforddiadwy yn y pentref neu'r anheddiad yn foddhaol o fewn yr anheddiad neu o fewn anheddiad cyfagos

D Mae'r safle ar raddfa briodol ac yn cyd-fynd â ffurf a chymeriad yr anheddiad

- 8.31 Mae safleoedd eithriedig yn ffordd bosibl o ddarparu tai fforddiadwy mewn ardaloedd gwledig. Rhaid i ddatblygiadau o'r fath ymwneud ag aneddiadau gwledig a bod ar safleoedd lle mae datblygiad yn cael ei reoli'n llym ac lle na fyddai tai newydd fel arfer yn cael eu caniatáu. Dylai safleoedd eithriedig fod ar raddfa briodol ar gyfer maint yr anheddiad i sicrhau bod cymunedau'n gytbwys ac fel arfer yn darparu dim mwy na 10 annedd.

- 8.32 Bydd caniatâd cynllunio yn amodol ar amod cynllunio neu rwymedigaeth i sicrhau y bydd y tai fforddiadwy yn parhau i fod ar gael am byth er mwyn diwallu anghenion tai lleol. Dim ond pan fo tystiolaeth o angen lleol y bydd rhyddhau safleoedd eithriedig yn briodol, a lle na ellir mynd i'r afael â'r angen hwn o fewn yr anheddiad penodol nac un cyfagos. Yng nghyd-destun y polisi hwn, ystyr 'angen lleol' yw person neu aelwyd sy'n byw o fewn yr anheddiad dan sylw neu anheddiad cyfagos a/neu sydd â chysylltiad teuluol â'r anheddiad dan sylw ac sydd mewn angen tai fforddiadwy.
- 8.33 Yr 'aneddiadau gwledig' y mae'r polisi hwn yn gymwys iddynt yw Aneddiadau Haen 4, fel y nodir ym Mholisi SP2:

Argoed, Brynawel, Deri, Fochriw, Hafodyrynys, Llwyncelyn, Llechryd, Porset, Princetown, Rhydri, Senghenydd, Trinant, Tŷ'n-y-coed-cae, Wyllie, Ynys-ddu.

Tai Byw Bywyd Hŷn

HO4: Tai Byw Bywyd Hŷn

Bydd angen i ddatblygiadau tai newydd ar safleoedd sy'n fwy na 0.5 hectar, neu sy'n gallu darparu ar gyfer 10 neu fwy o anheddau, wneud darpariaeth ar gyfer 10% am Dai Byw Bywyd Hŷn.

- 8.34 Mae'r diffyg tai addas i bobl hŷn yn y fwrdeistref sirol yn destun pryder gan fod y cymysgedd o dai ledled y fwrdeistref sirol yn annhebygol o ddiwallu anghenion trigolion yn y dyfodol. Mae'r diffyg darpariaeth hwn yn arwain at danfeddiannaeth y stoc dai bresennol, a hynny er anfantais gweithrediad llwyddiannus ac effeithlon y farchnad dai.
- 8.35 Mae'r cynnydd disgwylidig yn y galw cyffredinol am dai, sy'n cael ei yrru gan dwf poblogaeth a natur newidiol aelwydydd, sy'n crebachu ac yn heneiddio, yn golygu bod angen sicrhau cyfle i bobl gael llety mwy addas. Byddai hyn yn ei dro yn rhyddhau eiddo mwy sy'n addas ar gyfer aelwydydd mwy o faint e.e. teuluoedd â phlant.
- 8.36 Er mwyn gwneud y trawsnewidiad hwn dros gyfnod y cynllun, bydd yn ofynnol i bob safle tai newydd o 10 neu fwy o anheddau wneud darpariaeth i'r perwyl bod 10% o anheddau yn dai addas i bobl hŷn fel rhan annatod o'r cymysgedd tai.
- 8.37 Gallai hyn gynnwys datblygu byngalos yn ogystal â mathau eraill o dai fel cartrefi cyswllt unllawr neu gartrefi gydol oes. Mae angen i gartrefi o'r fath allu cael eu haddasu dros amser i ddiwallu anghenion sy'n newid, a chael eu hadeiladu mewn ffordd sy'n addas ar gyfer gofynion posibl yn y dyfodol, megis darparu lle ar gyfer cymhorthion ac addasiadau, storio sgwteri symudedd, lle i gynnal annibyniaeth, a defnyddio technoleg sy'n cefnogi byw'n annibynnol.
- 8.38 Y prif sbardun ar gyfer y polisi hwn yw arallgyfeirio'r math o dai sydd ar gael yn y sector preifat i bobl hŷn. O ystyried yr amcanion sy'n sail i'r polisi hwn, ni fydd yn briodol i dai cymdeithasol ar gyfer pobl hŷn a ddarperir drwy'r polisi tai fforddiadwy

gyfrannu at y ddarpariaeth sy'n ofynnol o dan y polisi hwn. Pan fo angen darpariaeth ar gyfer pobl hŷn fel rhan o'r polisi tai fforddiadwy, byddai hyn yn ychwanegol at yr hyn sy'n ofynnol drwy'r polisi hwn.

H05: Cymysgedd a Dwysedd Tai

Rhaid i ddatblygu greu cymunedau cymysg, cymdeithasol gynhwysol, cynaliadwy trwy ddarparu ystod o fathau a meintiau tai i ddiwallu anghenion preswylwyr ar ddwysedd effeithlon a phriodol. Yn y lle cyntaf, dylai datblygiad preswyl geisio cyflawni dwysedd o 50 annedd yr hectar. Caniateir datblygiad o ddwysedd is, hyd at o leiaf 30 annedd yr hectar, dim ond os bodlonir y canlynol:

- A Mae cyfyngiadau dylunio, ffisegol neu seilwaith yn atal y dwysedd lleiaf rhag cael ei gyflawni; neu**
- B Byddai'r dwysedd lleiaf yn niweidio cymeriad ac edrychiad amgylchedd y safle; neu**
- C Gellir dangos bod diffyg dewis penodol o fathau o dai o fewn cymuned leol; neu**

Bydd dwysedd uwch na 50 annedd yr hectar yn cael ei geisio ar safleoedd sydd â chysylltiad da gyda chanol tref neu Hwb Metro.

Ar safleoedd bach, bydd trosi defnydd a chynlluniau defnydd cymysg canol tref, bydd dwysedd yn destun dadansoddiad safle yn cael ei arwain gan ddyluniad, gan wneud y mwyaf o gartrefi wrth ddarparu canlyniadau treflun, amwynderau a gwasanaethu derbyniol.

Ym mhob achos, rhaid i ddatblygiadau tai wneud y defnydd mwyaf effeithlon o dir yn unol ag egwyddorion cynaliadwy creu lleoedd. Rhaid defnyddio Dylunio Da i wneud y mwyaf o ddwysedd y datblygiad heb gyfaddawdu ar ansawdd yr amodau byw a ddarperir, wrth wneud darpariaeth ddigonol ar gyfer preifatrwydd a gofod anheddau.

- 8.39 Mae'r polisi hwn yn ceisio sicrhau bod datblygiadau tai newydd yn creu cymunedau cynaliadwy, cynhwysol trwy ddarparu ystod o fathau a meintiau tai ar ddwysedd effeithlon. Mae polisi cynllunio cenedlaethol yn pwysleisio y dylai datblygiadau ddarparu cymysgedd o dai i ddiwallu anghenion gwahanol grwpiau o fewn y gymuned a gwneud y defnydd gorau o dir. Mae'r ymagwedd hon yn cefnogi egwyddorion creu lleoedd, yn lleihau'r pwysau ar safleoedd tir glas, ac yn hyrwyddo cymdogaethau cryno, cerddadwy sy'n cael eu gwasanaethu'n dda gan drafnidiaeth gyhoeddus a chyfleusterau cymunedol.
- 8.40 Mae dwysedd uwch mewn lleoliadau priodol, yn enwedig ger canolfannau trafnidiaeth a chanol trefi, yn helpu i leihau dibyniaeth ar geir, lleihau costau seilwaith, a chefnogi gwasanaethau lleol. Ar yr un pryd, mae angen cymysgedd o fathau o dai er mwyn mynd i'r afael â newidiadau demograffig fel aelwydydd llai a phoblogaeth sy'n heneiddio, gan sicrhau bod datblygiadau'n darparu ar gyfer

teuluoedd, aelwydydd un person, a phreswylwyr hŷn. Mae'r canllawiau LHMA a chanllawiau cenedlaethol yn cadarnhau bod polisiâu cymysgedd tai yn hanfodol ar gyfer mynd i'r afael â materion fforddiadwyedd ac atal creu cymunedau anghytbwys.

- 8.41 Drwy ymgorffori'r egwyddorion hyn, mae'r polisi yn cyfrannu at gyflawni nodau llesiant cenedlaethol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn cefnogi defnydd tir effeithlon, ac yn cyd-fynd ag amcanion strategol Cymru'r Dyfodol.

HO6: Safleoedd Bach a Mewnlenni

Caniateir cynigion ar gyfer datblygiadau preswyl ar raddfa fach, gan gynnwys lleiniau mewnlenni, isrannu cwrtiliau presennol ac ailddatblygu safleoedd bach o fewn ffiniau aneddiadau diffiniedig, dim ond pan fodlonir pob un o'r meini prawf canlynol :

- A Mae'r cynnig yn parchu ffurf, cymeriad ac ymddangosiad y stryd neu'r anheddiad cyfagos, gan gynnwys maint y llain, llinell adeiladu ac uchder;**
- B Nid yw'r datblygiad yn cael effaith annerbyniol ar breifatrwydd, golwg neu amwynderau meddianwyr cyfagos ac mae'n darparu amwynderau digonol i breswylwyr y dyfodol;**
- C Gellir darparu mynediad diogel, gwasanaethu a pharcio diogel heb achosi problemau diogelwch priffyrdd na niwed gweledol i'r olygfa stryd;**
- D Mae'r cynllun yn dangos dylunio o ansawdd da yn unol â Pholisi PM1 ac unrhyw ganllawiau dylunio perthnasol neu Ganllawiau Cynllunio Atodol;**
- E Ar bob safle bach a mewnlenni sy'n gallu darparu ar gyfer pum annedd neu fwy (neu gynnyrch cyfunol), rhaid cyflwyno Uwchgynllun a fydd yn cynnwys yr holl ddarpariaeth mannau agored, tai fforddiadwy a System Ddraenio Gynaliadwy yn y Cam Cynllunio Amlinellol a bydd pob datblygiad dilynol ar y safle hwnnw yn cydymffurfio â'r Uwchgynllun cymeradwy; ac**
- F Nid yw'r cynnig yn rhagfarnu seilwaith gwyrdd a glas, bioamrywiaeth na rheoli perygl llifogydd, yn unol â pholisïau eraill y Cynllun hwn.**

- 8.42 Mae safleoedd bach a lleiniau mewnlenni yn chwarae rhan hanfodol wrth gynnal cyflenwad tai ar draws y fwrdeistref sirol. Maent yn darparu hyblygrwydd ac amrywiaeth yn y farchnad dai trwy alluogi cyfleoedd i adeiladwyr lleol, busnesau bach a chanolig a hunan-adeiladwyr, yn aml yn darparu cartrefi yn gyflymach na dyraniadau strategol. Yn unol â Pholisi Cynllunio Cymru, maent yn cyfrannu at wneud y defnydd gorau o dir o fewn aneddiadau, lleihau'r pwysau ar safleoedd tir glas, a chefnogi cymunedau cryno, cynaliadwy.

- 8.43 Mae'r polisi yn berthnasol i safleoedd o fewn ffiniau aneddiadau diffiniedig, gan gynnwys datblygu lleiniau gwag, isrannu cwrtiliau preswyl mawr, ac ailddatblygu tir ac adeiladau heb eu defnyddio fel garejys neu safleoedd masnachol bach. Trwy ganolbwyntio ar leoliadau sydd eisoes wedi'u gwasanaethu gan seilwaith a gwasanaethau, mae'r polisi yn cyd-fynd â'r Polisi SP2 ac yn helpu i atgyfnerthu rôl a swyddogaeth pob anheddiad.
- 8.44 Trwy nodi meini prawf clir a mesuradwy, mae'r polisi hwn yn sicrhau bod datblygiadau ar raddfa fach yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at ddarparu tai lleol, yn atgyfnerthu cymeriad aneddiadau, ac yn gallu cael eu cyflawni heb danseilio ailddatblygu cynhwysfawr safleoedd mwy a ddyrannwyd.

HO7: Datblygiad gan Ddeiliaid Tai ac Rhandai Preswyl

Caniateir cynigion ar gyfer estyniadau, addasiadau, adeiladau allanol neu fathau eraill o ddatblygiad gan ddeiliaid tai (gan gynnwys gwaith o fewn cwrtil annedd) dim ond pan fydd y canlynol yn wir:

- A** Mae graddfa, ffurf, lleoliad a dyluniad y cynnig yn parchu'r annedd letyol, eiddo cyfagos a'r olygfa stryd ehangach o ran cymeriad, edrychiad a deunyddiau;
- B** Nid yw'r datblygiad yn cael effaith annerbyniol ar amwynder meddianwyr cyfagos meddianwyr yn y dyfodol;
- C** Cynhelir digon o le amwynderau allanol, parcio ar y safle a mynediad diogel ar gyfer meddianwyr yr annedd;
- D** Mae triniaethau ffiniau, safleoedd caled a gwaith cwrtil arall yn cyd-fynd â chymeriad yr annedd a'r ardal;
- E** Ni fydd y cynnig yn arwain at orddatblygu'r llain, o ystyried y berthynas rhwng ffurf adeiledig a gofod gardd;
- F** Mae cynigion ar gyfer rhandai neu lety ategol wedi'u cynllunio a'u lleoli i barhau'n israddol i'r annedd letyol ac yn gweithredu fel rhan o'r un uned gynllunio.

Bydd cynigion ar gyfer rhandy preswyl hefyd yn cael eu hystyried yn erbyn y meini prawf canlynol:

- G** Mae'r rhandy yn cynnal cysylltiad ffisegol a/neu swyddogaethol clir â'r brif annedd ac mae wedi'i gynllunio i barhau i fod yn ategol iddi;
- H** Pan fo wedi'u datgysylltu, mae'r rhandy ar raddfa gymedrol, israddol ei ffurf ac wedi'i leoli yn agos at y brif annedd, gan rannu mynediad, parcio, cyfleustodau, ceginau, a gofod gardd o fewn un uned gynllunio, oni bai bod cyfiawnhad clir i'r gwrthwyneb.

- 8.45 Mae datblygiad gan ddeiliaid tai yn gyffredin a gall wella amodau byw, ond rhaid eu rheoli'n ofalus er mwyn osgoi niwed i gymdogion, asedau treftadaeth, a chymeriad

lleol. Mae'r polisi hwn yn sefydlu meini prawf clir i sicrhau bod cynigion yn parchu'r annedd letyol a'r cyd-destun cyfagos, yn diogelu preifatrwydd a golau dydd, ac yn atal gorddatblygu. Mae hefyd yn ceisio diogelu nodweddion treftadaeth, coed aeddfed, a bioamrywiaeth, yn enwedig mewn Ardaloedd Cadwraeth neu ger Adeiladau Rhestredig.

- 8.46 Mae adeiladau preswyl ategol yn cael eu cydnabod fel rhai gwerthfawr ar gyfer cartrefu teuluoedd estynedig, a gofalmwr, yn ogystal â chefnogi trefniadau byw hyblyg. Fodd bynnag, rhaid iddynt barhau i fod yn israddol ac yn ategol i'r brif annedd, rhannu mynediad, parcio a chyfleustodau, ac ni ddylent greu unedau annibynnol. Yn gyffredinol, disgwylir i randai gael eu hymgorffori o fewn y brif annedd, gydag rhandai ar wahân yn dderbyniol dim ond lle nad yw estyniadau yn ymarferol ac mae'r dyluniad yn parhau i fod yn gymedrol ac yn agos at yr eiddo lletyol. Bydd amodau neu rwymedigaethau cynllunio yn cael eu defnyddio i gyfyngu ar eu defnydd er mwyn atal datgysylltiad a sicrhau na ellir eu gwerthu neu eu gosod fel annedd ar wahân ar unrhyw adeg.

Darpariaeth Sipsiwn a Theithwyr

HO8: Llety Sipsiwn a Theithwyr

Er mwyn diwallu'r angen a nodwyd am lety i Sipsiwn a Theithwyr, ac i ganiatáu ar gyfer ehangu posibl yn y dyfodol ar aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr, dyrannir y safle canlynol ar gyfer darparu cyfanswm o 12 llain:

HO8.1 Tir yn Hen Dŷ'r Orsaf, Rhymni

- 8.47 Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i asesu a diwallu anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr yn eu hardaloedd. Mae'r ddyletswydd hon yn cael ei hatgyfnerthu gan ganllawiau Llywodraeth Cymru, sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol nodi safleoedd addas, cynaliadwy trwy eu cynlluniau datblygu lleol. Pwrpas y polisi hwn yw sicrhau triniaeth deg a chyfartal i gymunedau Sipsiwn a Theithwyr, gan alluogi teuluoedd i gynnal eu traddodiadau diwylliannol a'u ffordd o fyw wrth gael mynediad at wasanaethau hanfodol fel addysg, gofal iechyd a chyflogaeth.
- 8.48 Er mwyn llywio'r sefyllfa mewn perthynas â'r angen am lety Sipsiwn a Theithwyr, mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr sy'n ystyried yr angen hwn. Mae gwneud darpariaeth i ddiwallu'r angen hwn yn hanfodol i gydymffurfio â rhwymedigaethau statudol ac i gefnogi nodau llesiant y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).
- 8.49 Cynhaliwyd Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr diweddaraf y Cyngor yn 2021. Cynhwyswyd Atodiad i adlewyrchu cymeradwyaeth ddilynol dau gais cynllunio. Cytunwyd ar yr Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr gan Lywodraeth Cymru yn 2024. Mae Atodiad pellach wedi'i baratoi i adlewyrchu caniatâd cynllunio ychwanegol.
- 8.50 Mae'r asesiad diweddaraf yn nodi nad oes angen heb ei ddiwallu am leiniau preswyl o fewn y pum mlynedd nesaf. Fodd bynnag, mae gofyniad yn parhau i fod ar gyfer 5

llain breswyl ychwanegol dros gyfnod ehangach yr 2RLDP hyd at 2035, sy'n deillio o dwf aelwydydd a ragwelir o fewn cymuned bresennol Sipsiwn a Theithwyr.

- 8.51 Cynhaliodd y Cyngor dair Galwad am Safleoedd Ymgeisiol rhwng Gorffennaf 2021 a Chwefror 2025, lle gallai unrhyw dirfeddiannwr, datblygwr neu berson arall sydd â diddordeb gyflwyno tir i'w ystyried i'w gynnwys yn y Cynllun. Cyflwynwyd cyfanswm o 236 o safleoedd i'r Cyngor i'w hystyried: cyflwynwyd un safle ar gyfer cynnig yn ymwneud â Sipsiwn a Theithwyr (Tir yn yr hen Dŷ'r Orsaf, Rhymni). Ers hynny mae'r safle ymgeisiol a gyflwynwyd wedi cael caniatâd cynllunio ar gyfer 6 llain, ac mae'r caeau hyn wedi'u datblygu ac yn cael eu meddiannu. Bwriedir ehangu'r safle i ddarparu 6 llain ychwanegol, sy'n fwy nag anghenion teuluoedd Sipsiwn a Theithwyr dros gyfnod y cynllun.
- 8.52 Er gwaethaf ceisio nodi safleoedd ychwanegol drwy Alwad am Safleoedd Ymgeisiol, nid oes unrhyw safleoedd newydd wedi'u nodi. Felly, mae'r 2RLDP wedi ymateb i amodau'r farchnad drwy fynd i'r afael â dulliau gan gymuned sipsiwn a theithwyr bresennol i ymestyn safle presennol,
- 8.53 Mewn perthynas â darpariaeth trafndiaeth ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, mae'r Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr yn nodi nad oes angen darparu safle tramwy yn seiliedig ar dystiolaeth gyfredol. Ystyrir bod darpariaeth trafndiaeth yn fater rhanbarthol ac felly mae darpariaeth trafndiaeth yn cael ei hystyried yn weithredol ar sail ranbarthol.

HO9: Cyfyngiadau Lleoliad – Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr

Caniateir cynigion ar gyfer darparu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr newydd, neu estyniadau iddynt, ar yr amodau canlynol:

- A Mae gan y safle gysylltiadau da â chyfleusterau a gwasanaethau cymunedol addas ar gyfer y darpar breswylwyr;**
- B Mae'r safle yn gallu cael ei wasanaethu gan gyfleustodau gan gynnwys gwaredu ac adfer gwastraff cynaliadwy a gwasanaethau brys;**
- C Mae'r safle yn cynnig safonau amwynderau boddhaol i'w ddeiliaid ac ar gyfer defnyddiau tir cyfagos;**
- D Gall y safle ddarparu ar gyfer defnyddiau busnes preswyl a chartrefi heb niweidio amwynderau a chymeriad yr ardal;**
- E Nid yw'r safle mewn ardal sydd mewn perygl uchel o lifogydd o ystyried bregusrwydd arbennig carafanau;**
- F Ni fyddai defnyddio'r safle yn arwain at golli tir hamdden neu amwynderau pwysig neu dir â gwerth treftadaeth naturiol sylweddol.**

- 8.54 Yn ogystal â'r safle parhaol a nodwyd ym Mholisi HO8, mae'n bwysig cynnwys polisi manwl sy'n seiliedig ar feini prawf i ddiwallu unrhyw angen yn y dyfodol neu angen annisgwyl. Dylai polisiâu o'r fath gadw at bolisi cynllunio cenedlaethol a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru a Nodiadau Cyngor Technegol, a bod yn deg, rhesymol, realistig ac effeithiol wrth ddarparu safleoedd.
- 8.55 Mae'r polisi hwn yn ymwneud â cheisiadau ar gyfer safleoedd sipswyn a theithwyr parhaol a thramwy. Rhaid i gynigion am safleoedd fod yn unol â'r cyngor yng Nghylchlythyr 005/2018 Llywodraeth Cymru: Cynllunio ar gyfer Safleoedd Sipswyn, Teithwyr a Siewmyn, a fydd yn ystyriaeth sylweddol fel y bo'n briodol wrth benderfynu ar unrhyw geisiadau cynllunio.
- 8.56 Fel gyda mathau eraill o dai, mae'n bwysig bod cymunedau sipswyn a theithwyr yn cael yr un cyfle â'r boblogaeth sefydledig i gael mynediad at gyfleusterau a gwasanaethau fel ysgolion neu feddygfeydd teulu. Am y rheswm hwn, y lleoliad a ffeirir ar gyfer safleoedd yw y tu mewn neu ar gyrion ardaloedd adeiledig, er y byddai safleoedd addas mewn lleoliadau gwledig neu lled-wledig hefyd yn dderbyniol.
- 8.57 Mae llawer o sipswyn a theithwyr yn rhedeg busnesau o'r safle lle mae eu carafanau wedi'u lleoli ac, felly, dim ond lle y gellir lletya'r cymysgedd hwn o ddefnydd y dylid caniatáu safleoedd heb dynnu oddi ar amwynderau trigolion lleol neu gymeriad yr ardal leol.

Trafnidiaeth

- 8.58 Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i leihau gwytnwch ar y car preifat. Mae'n gofyn am ddefnyddio hierarchaeth trafndiaeth gynaliadwy mewn perthynas â datblygiad newydd, sy'n blaenoriaethu cerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus cyn cerbydau modur preifat. Mae Llwybr Newydd, Strategaeth Trafnidiaeth Cymru 2021, yn gosod targed uchelgeisiol o 45% o'r holl deithiau i'w gwneud trwy ddulliau cynaliadwy erbyn 2045.
- 8.59 Rhan allweddol o strategaeth yr 2RLDP yw hyrwyddo datblygiad mewn lleoliadau cynaliadwy, gan leihau'r angen i deithio, lle bynnag y bo modd, wrth hwyluso mynediad hawdd i gludiant cyhoeddus a theithio llesol. Bydd lleihau dibyniaeth ar y car preifat hefyd yn helpu i fynd i'r afael â'r bygythiad cynyddol o newid yn yr hinsawdd trwy leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr sy'n gysylltiedig â theithio.
- 8.60 Felly, mae'n hanfodol i'r 2RLDP gynnwys polisi strategol uchelgeisiol sy'n mynd i'r afael â dewisiadau teithio cynaliadwy.

SP10: Trafnidiaeth Gynaliadwy

Mae'r 2RLDP yn hyrwyddo newid moddol tuag at ddulliau cynaliadwy o drafnidiaeth a chynyddu cyfleoedd Teithio Llesol. Rhaid i ddatblygiadau newydd, lle bo hynny'n berthnasol i'w natur, eu maint a'u lleoliad, ategu rhwydwaith trafnidiaeth gwell sy'n cynyddu cyfran y teithiau a wneir drwy ddulliau teithio cynaliadwy.

Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy'r mesurau canlynol:

- A** Lleoli datblygiadau newydd mewn lleoliadau cynaliadwy a hygyrch lle mae amrywiaeth o wasanaethau a chyfleusterau o fewn pellter cerdded a beicio.
- B** Sicrhau bod datblygiad newydd yn cael ei integreiddio â Llwybrau Teithio Llesol presennol sy'n darparu profiad teithio cyfleus a diogel, yn cyfrannu at eu hehangu ac yn gwella cysylltedd o fewn a rhwng trefi, pentrefi ac aneddiadau gwledig cyfagos.
- C** Sicrhau bod datblygiadau newydd wedi'u cynllunio i annog cerdded, beicio a defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus fel dewisiadau amgen i ddefnyddio ceir preifat, yn ogystal ag annog opsiynau fel canolfannau symudedd a defnyddio darpariaeth rhannu ceir.
- D** Darparu cyfleusterau i feicwyr a lle storio beiciau lle bo hynny'n briodol.
- E** Darparu lefel briodol o barcio cerbydau sy'n annog newid dulliau teithio ac nad yw'n fwy na'r uchafswm darpariaeth barcio a nodir yn y Canllawiau Cynllunio Atodol Safonau Parcio.
- F** Darparu'r seilwaith angenrheidiol ar gyfer Cerbydau Allyriadau Isel lawn mewn lleoliadau priodol.
- G** Gwella hygyrchedd i bawb a chysylltedd â chyfleusterau trafnidiaeth cynaliadwy.
- H** Darparu gwasanaethau a chyfleusterau trafnidiaeth newydd neu well lle bo hynny'n briodol.
- I** Cefnogi a hwyluso'r gwaith o gyflawni Cynllun Trafnidiaeth Metro a Rhanbarthol De Cymru.
- J** Diogelu hen linellau rheilffordd ar gyfer adfer gwasanaethau posibl neu lwybrau Teithio Llesol amgen.
- K** Fel y bo'n briodol, bydd angen i gynigion datblygu newydd ddarparu Datganiadau Trafnidiaeth, Asesiadau Trafnidiaeth a Chynlluniau Teithio i sicrhau dewis teithio a chyfleoedd cynaliadwy ar gyfer teithio.

- 8.61 Rhaid mabwysiadu dull creu lleoedd wrth nodi, dylunio a chyflawni'r holl fesurau trafnidiaeth er mwyn gwneud y mwyaf o gynaliadwyedd datblygiadau a gwella hygyrchedd. Dylid ystyried lleoliad, graddfa, dwysedd, cymysgedd defnydd a dyluniad yr holl ddatblygiadau yn ofalus mewn modd sy'n lleihau'r galw am drafnidiaeth ac yn gwella'r cwrdd ar gyfer dewisiadau trafnidiaeth cynaliadwy.

- 8.62 Mae mynd i'r afael ag eithrio cymdeithasol yn elfen hanfodol wrth adfywio ardaloedd difreintiedig ledled y fwrdeistref sirol. Mae gwella gallu trigolion i gael mynediad at wasanaethau a chyfleusterau yn ffactor allweddol wrth wireddu newidiadau i'r ardaloedd hyn. Er y cydnabyddir y bydd cyfran sylweddol o'r gwelliant trwy ffactorau nad ydynt yn gysylltiedig â defnydd tir, gellir gwella mynediad ffisegol i wasanaethau a chyfleusterau trwy leoliad a dyluniad priodol. Mae'r polisi hwn yn ceisio gwneud y mwyaf o'r potensial hwn.
- 8.63 Mae symud tuag at ddulliau trafnidiaeth cynaliadwy yn hanfodol wrth fynd i'r afael â materion newid yn yr hinsawdd, tagfeydd traffig ac ansawdd aer. Er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd hyn, bydd angen i bob cynnig datblygu ddangos ei fod yn cadw at yr hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy.

TR1: Gwelliannau Teithio Llesol

Bydd y rhwydwaith o lwybrau beicio a llwybrau cymunedol yn cael ei ymestyn, ei wella a'i ddatblygu, yn unol â'r cynlluniau a nodir ym Map Rhwydwaith Teithio Llesol y Cyngor.

- 8.64 Ffactor allweddol wrth ddarparu trafnidiaeth fwy cynaliadwy yw gwireddu cynnydd sylweddol yn nifer y teithiau byrrach trwy deithio llesol (cerdded a beicio). Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 yn gwneud darpariaeth i gynghorau adnabod a darparu llwybrau teithio llesol pwrpasol yn eu hardaloedd. Mae gan y fwrdeistref sirol eisoes rwydwaith sefydledig o lwybrau beicio cenedlaethol a pellter hir sy'n agosáu at ei gwblhau. Gyda'r llwybrau cenedlaethol a pellter hir bron wedi'u cwblhau, y mater allweddol yn awr yw cysylltu'r rhwydwaith hwn â chyrchfannau a tharddleoedd allweddol ar lefel leol er mwyn hwyluso cynyddu'r defnydd o feicio a cherdded ar gyfer teithiau byr. Mae darparu rhwydwaith lleol integredig o ansawdd uchel o lwybrau yn elfen hanfodol ar gyfer teithio llesol.
- 8.65 Er mwyn hwyluso teithio actif a chynaliadwy, bydd llwybrau hen linellau rheilffordd, sydd â photensial ar gyfer datblygu sy'n gysylltiedig â thrafnidiaeth, yn cael eu diogelu yn unol â Pholisïau SP8 a TR2, yn benodol y rhai sydd â photensial i hwyluso cerdded, beicio, cludo nwyddau rheilffyrdd neu symudiadau teithwyr.
- 8.66 Disgwylir i'r dyluniad a'r cynllun ar gyfer datblygiadau preswyl, cyflogaeth, manwerthu, hamdden a datblygiadau eraill gynnwys darpariaeth ar gyfer cerdded a beicio a lle bo'n bosibl cysylltiadau / mynediad i'r rhwydweithiau cerdded a beicio sy'n datblygu.

TR2: Diogelu Llwybrau Gwella Trafnidiaeth Strategol

Bydd y Cyngor yn diogelu'r llwybrau gwella trafndiaeth strategol canlynol rhag datblygiad amhriodol a bydd yn cefnogi ac yn hyrwyddo cynigion ar gyfer eu gweithredu:

TR2.1 A469: Troedrhwi'r-fuwch (cynllun ffyrdd gwydn)

TR2.1 Rheilffordd Cwmbargod (adfer gwasanaethau i deithwyr)

TR2.3 Rheilffordd Caerffili/Machen/Casnewydd (adfer gwasanaethau i deithwyr)

- 8.67 Mae'r strategaeth drafndiaeth ar gyfer y fwrdeistref sirol yn canolbwyntio'n sylweddol ar fesurau i annog mwy o ddefnydd o'r systemau teithio llesol a chlodiant cyhoeddus. Mae'n bwysig amddiffyn llwybrau trafndiaeth strategol, a allai wella'r rhwydwaith trafndiaeth gynaliadwy, rhag datblygiad a fyddai'n eu hatal rhag dod ymlaen yn y dyfodol.
- 8.68 Mae'r Cyngor yn cefnogi'n llawn unrhyw gynigion sy'n hyrwyddo datblygiad Metro De-ddwyrain Cymru. Yn ogystal, bydd y Cyngor hefyd yn cefnogi cynigion sy'n gwneud y rhwydwaith trafndiaeth presennol yn fwy gwydn ac yn fwy effeithlon ar gyfer trafndiaeth gynaliadwy. Cydnabyddir y gall gwelliannau trafndiaeth a llwybrau trafndiaeth newydd gymryd cyfnod sylweddol o amser i ddwyn ffrwyth ac, i'r perwyl hynny, mae'n hanfodol bod y Cyngor yn diogelu llwybrau gwella trafndiaeth strategol rhag datblygiad amhriodol a allai ragfarnu eu defnydd yn y dyfodol at ddibenion trafndiaeth.
- 8.69 Er gwaethaf yr awydd i leihau dibyniaeth ar y car, mae angen sicrhau bod y rhwydwaith ffyrdd strategol o safon briodol er mwyn hwyluso adfywio'r ardal. Fe wnaeth cau'r A469 i'r gogledd o Dredegar Newydd yn 2014 o ganlyniad i dirlithriad amlygu pa mor ddibynnol yw cymunedau yng ngogledd y Fwrdeistref Sirol ar y cyswllt trafndiaeth hanfodol hwn. Felly, mae angen sicrhau gwytnwch ar hyd y llwybr hwn i gynnal hygyrchedd ar ei hyd, a diogelu dyfodol economaidd yr ardal. Bydd tir yn cael ei ddiogelu yn yr 2RLDP i sicrhau nad oes unrhyw ddatblygiad yn cael ei ganiatáu a allai o bosibl niweidio llwybr y ffordd yn y dyfodol.

TR3: Diogelu Hen Reilffyrdd

Bydd llwybrau hen linellau rheilffordd sydd â'r potensial ar gyfer datblygu sy'n gysylltiedig â thrafndiaeth yn cael eu diogelu, yn enwedig y rhai sy'n hwyluso cerdded, beicio, cludo nwyddau rheilffordd neu symudiadau teithwyr.

- 8.70 Fel rhan o gamau i wella'r seilwaith trafndiaeth, mae'n hanfodol bod yr 2RLDP yn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd i ail-bwrpasu hen linellau rheilffordd ar gyfer datblygiadau sy'n gysylltiedig â thrafndiaeth, gan gynnwys eu datblygu at ddibenion cludiant teithwyr. O ganlyniad, mae'n bwysig amddiffyn hen lwybrau rheilffordd rhag datblygiad a allai ragfarnu yn erbyn eu defnydd ar gyfer trafndiaeth yn y dyfodol.

TR4: Gorsafoedd Rheilffordd Newydd

Bydd y Cyngor yn adnabod a diogelu tir yn y lleoliadau canlynol ar gyfer darparu gorsafoedd rheilffordd newydd:

TR4.1 Nelson;

TR4.2 Crymlyn;

TR4.1 Llanbradach.

Ni chaniateir cynigion datblygu a fyddai'n rhagfarnu yn erbyn cyflwyno'r gorsafoedd hyn.

- 8.71 Mae'r Cyngor yn mynd ar drywydd datblygu gorsaf newydd yn Nelson fel rhan o unrhyw ddatblygiad rheilffordd Cwmbargod ar gyfer gwasanaethau i deithwyr yn y dyfodol. Byddai'r orsaf newydd hon yn darparu cyswllt i Ystrad Mynach a gwasanaethau rheilffordd ar linell Cwm Rhymni.
- 8.72 Mae ailagor llinell Glyn Ebwy ar gyfer gwasanaethau i deithwyr yn gyfle gwych i gynyddu'r defnydd o reilffyrdd yn y Fwrdeistref Sirol. Ar hyn o bryd mae dau drên yr awr yn gweithredu ar y llinell, un sy'n gwasanaethu Caerdydd ac un sy'n gwasanaethu Casnewydd. Mae angen dybryd hefyd i sefydlu gorsaf newydd yng Nghrymlyn, a fyddai'n helpu i ddarparu trên trafnidiaeth gyhoeddus i'r prif safle cyflogaeth ym Mharc Busnes Oakdale/Pen-y-fan.
- 8.73 Mae gan yr orsaf reilffordd bresennol yn Llanbradach gyfleoedd cyfyngedig i barcio a theithio. Byddai adleoli'r orsaf i hen Domen Wingfield yn cynyddu atyniad yr orsaf hon i drigolion yn yr ardal leol yn ogystal â chymunedau ehangach ac i godi pwysigrwydd yr orsaf fel cyfleuster parcio a theithio arwyddocaol. Yn bwysig, byddai'r datblygiad hwn yn gwasanaethu i annog newid dulliau teithio trwy gynnig opsiwn teithio amgen credadwy, dibynadwy ac aml i gymudwyr i Gaerdydd.
- 8.74 Nid yw'r gofynion tir penodol ar gyfer y gorsafoedd newydd wedi'u hystyried yn fanwl eto, ac mae'r cynlluniau ar wahanol gamau datblygu. Mae Map Cynigion yr 2RLDP yn nodi'r lleoliadau cyffredinol sy'n ymwneud â'r cynigion ond nid yw'n ceisio adnabod safleoedd penodol ar eu cyfer.

TR5: Cyfleusterau Parcio a Theithio Newydd

Bydd y Cyngor yn adnabod ac yn diogelu tir ar gyfer cyfleusterau parcio a theithio newydd yn:

TR5.1 Ystrad Mynach;

TR5.2 Nelson;

TR5.3 Llanbradach.

Ni chaniateir cynigion datblygu a fyddai'n rhagfarnu yn erbyn darparu'r cyfleusterau hyn.

- 8.75 Mae darparu cyfleusterau parcio a theithio mewn gorsafoedd yn cynyddu mynediad i'r rhwydwaith rheilffyrdd ac yn annog defnyddwyr ceir i newid i'r rheilffordd am ran sylweddol o'u taith. Mae'r cyfleusterau hefyd yn darparu cyfle ar gyfer opsiynau parcio a theithio bysiau yn y dyfodol pan ddaw'r galw'n ddigonol i'w cynnal.
- 8.76 Mae'r gwelliannau mewn amlder a chapasiti parhaus ar linell Cwm Rhymni a Rheilffordd Glyn Ebwy ar gyfer gwasanaethau i deithwyr yn gyfle gwych i gynyddu 'r defnydd o reilffyrdd yn y fwrdeistref sirol.
- 8.77 Erbyn hyn mae pedwar trên yr awr yn rhedeg o Fargod i Gaerdydd a byddai darparu cyfleusterau parcio a theithio yn Llanbradach ac Ystrad Mynach yn cynyddu'n sylweddol y potensial i'r cyhoedd, yn enwedig cymudwyr, gael mynediad at y gwasanaethau rheilffordd gwell a'u defnyddio.

TR6: Cyfnewidfa Caerffili

Bydd y Cyngor yn nodi ac yn diogelu tir ar gyfer Cyfnewidfa Drafnidiaeth newydd yng Nghaerffili.

Ni chaniateir cynigion datblygu a fyddai'n rhagfarnu yn erbyn darparu'r Gyfnewidfa.

- 8.78 Mae Caerffili 2035 yn gynllun adfywio a chreu lleoedd hirdymor gyda'r nod o drawsnewid canol tref Caerffili drwy fuddsoddiad mawr mewn mannau cyhoeddus, trafndiaeth, twristiaeth, tai, a'r economi leol.
- 8.79 Mae Cyfnewidfa Drafnidiaeth Caerffili yn un o nifer o brosiectau blaenllaw, sy'n cynnwys ailddatblygu'r gorsafoedd bws a thrên presennol yn un ganolfan drafnidiaeth fodern, ac integredig sy'n cysylltu'n ddi-dor lwybrau rheilffyrdd, bysiau, tacsî, cerdded a beicio, gan ddarparu gwell hygyrchedd, cyfleusterau i deithwyr, a mwy o gapasiti. Bwriad y gyfnewidfa newydd hon yw gweithredu fel porth arbennig i'r dref, gan wella cysylltedd, rhoi hwb i brofiad ymwelwyr, a chasglu buddsoddiad pellach sy'n gysylltiedig â phrosiectau mawr fel ailddatblygu Castell Caerffili.

TR7: Hierarchaeth Ffyrdd

Mae'r hierarchaeth ffyrdd canlynol wedi'i nodi i sicrhau rhwydwaith priffyrdd diogel ac effeithlon:

- A Y Rhwydwaith Priffyrdd Strategol**
- B Llwybrau Sirol**
- C Ffyrdd Dosbarthu**
- D Strydoedd**
- E Strydoedd Preifat**

- 8.80 Bydd sefydlu hierarchaeth ffyrdd yn hwyluso defnydd effeithlon o'r rhwydwaith priffyrdd trwy sicrhau bod traffig yn cael ei ffyrddio i'r llwybrau mwyaf priodol er mwyn cynnal amodau amgylcheddol, amwynderau a diogelwch priodol. Bydd cynnal rhwydwaith priffyrdd effeithlon a diogel yn cynorthwyo gwasanaethau trafndiaeth gyhoeddus ar ffurf bysiau, gan gynnal eu hamlder a sicrhau eu bod yn rhedeg yn ôl yr amserlen. Mae'r ffyrdd sy'n cynnwys yr haenau yn yr hierarchaeth wedi'u nodi yn Atodiad 3, ynghyd â'u cyfyngiadau ar gyfer datblygu.

TR8: Diogelu Rheilffordd Chwarel Machen

Bydd lleoliad y rheilffordd yn Chwarel Machen yn cael ei ddiogelu ar gyfer ei ddefnydd presennol, er mwyn sicrhau cyflenwad parhaus o agregau trwy ddulliau cynaliadwy.

- 8.81 Mae Chwarel Machen yn chwarel weithredol sy'n ymwneud ag echdynnu a chyflenwi calchfaen, ac fe'i gwasanaethir gan gyswllt rheilffordd i'r rhwydwaith ehangach. Mae polisi cenedlaethol yn mynnu y dylid adnabod lleoliadau terfyn rheilffyrdd presennol i'w diogelu, er mwyn darparu ystod lawn o opsiynau trafndiaeth gynaliadwy.

[Canolfannau Manwerthu a Masnachol](#)

- 8.82 Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu polisi 'Canol Trefi yn Gyntaf' sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyfleusterau masnachol, manwerthu, addysg, iechyd, hamdden a gwasanaethau cyhoeddus newydd sylweddol gael eu lleoli yng nghanol trefi fel yr ystyriaeth gyntaf. Mae'r ymagwedd hon yn cydnabod bod canol trefi yn symud i ffwrdd o'u rolau manwerthu traddodiadol.
- 8.83 Mae polisi cenedlaethol yn cyfeirio at 'ganolfannau manwerthu a masnachol' fel canolfannau gweithgarwch cymdeithasol ac economaidd a'r canolbwynt ar gyfer ystod amrywiol o wasanaethau sy'n cefnogi anghenion cymunedau lleol. Hefyd, maent yn 'hygyrch iawn i wahanol ddulliau trafndiaeth a dyma'r lleoliadau mwyaf cynaliadwy ar gyfer datblygiad newydd'.
- 8.84 Elfen allweddol o strategaeth yr 2RLDP yw hyrwyddo twf ac adfywio canol trefi, yn ogystal ag ystyried nodau trafndiaeth allweddol fel nodau datblygu.
- 8.85 O ganlyniad, mae'n bwysig bod y Cyngor yn amddiffyn ei ganol trefi rhag datblygiad amhriodol wrth ganiatáu'r hyblygrwydd er mwyn i'r canolfannau hynny barhau i ffynnu. Er mwyn cynorthwyo yn hyn, mae'r 2RLDP wedi nodi ei brif drefi a'i ganolfannau lleol o fewn hierarchaeth Canolfannau Manwerthu a Masnachol.

SP11: Hierarchaeth Canolfannau Manwerthu a Masnachol

Mae'r hierarchaeth ganlynol wedi'i nodi ar gyfer y canolfannau manwerthu a masnachol yn y fwrdeistref sirol:

A Prif Ganol Trefi:

- **Bargod;**
- **Ystrad Mynach;**
- **Coed Duon;**
- **Rhisga a Phont-y-meistr;**
- **Caerffili.**

B Canolfannau Lleol:

- **Rhymni;**
- **Nelson;**
- **Trecelyn;**
- **Bedwas.**

Mae cynigion ar gyfer defnydd manwerthu, masnachol neu gymunedol yn cael eu hystyried yn dderbyniol mewn trefi a dylai canolfannau lleol gadw at yr hierarchaeth yma fel sail ar gyfer cymhwyso ymagwedd ddilyniannol i leoliad datblygiad. Dylai datblygiad newydd o fewn y canolfannau hyn gyd-fynd â'r hierarchaeth.

- 8.86 Mae arallgyfeirio canol trefi yn bwysig os ydynt am oroesi arferion siopa sy'n newid, annog ymwelwyr ychwanegol, gwella amser preswyllo a chynyddu gweithgarwch twristiaeth a manwerthu. Mae hyn yn hanfodol i sicrhau bod y canolfannau hyn yn ffynnu ac yn diwallu anghenion trigolion yn y dyfodol.
- 8.87 Mae canol trefi deniadol, ffyniannus a bywiog yn helpu i greu swyddi i bobl leol, maent yn cadw gwariant yn y Fwrdeistref Sirol ac yn denu gwariant ymwelwyr. Maent yn hanfodol i adeiladu economi leol gref a chynaliadwy. Bydd cynigion datblygu sy'n dilyn yr hierarchaeth yn helpu i ysgogi gweithgarwch economaidd a chymdeithasol, gan atgyfnerthu patrymau anheddu cynaliadwy.
- 8.88 Mae polisi cenedlaethol a Dyfodol Cymru yn gweithredu polisi 'Canol Trefi yn Gyntaf', sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau fabwysiadu ymagwedd ddilyniannol o ddewis safleoedd mewn cynlluniau datblygu ac wrth asesu ceisiadau cynllunio ar gyfer manwerthu a defnyddiau cyflenwol eraill. Y dewis cyntaf ddylai fod i leoli datblygiad newydd o fewn canolfan a ddiffinnir yn yr hierarchaeth a nodir ar gyfer defnydd manwerthu a masnachol, ac yna safleoedd ymyl y ganolfan. Dim ond wedyn y dylid ystyried safleoedd sydd wedi'u lleoli mewn mannau eraill, ar yr amod eu bod yn hygyrch trwy ddewis o ddulliau teithio cyhoeddus a phreifat.
- 8.89 Mae'r ymagwedd ddilyniannol yn berthnasol i fanwerthu a phob defnydd cyflenwol i ganolfannau manwerthu a masnachol, er y gall rhai defnyddiau cymunedol fod â gofynion hygyrchedd penodol sy'n golygu bod angen iddynt gael eu lleoli yn agos at y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Mae natur defnydd arfaethedig yn debygol o benderfynu pa fath o ganolfan (h.y. trefn uwch neu is) sydd fwyaf priodol fel man cychwyn ar gyfer rhoi'r ymagwedd ddilyniannol ar waith. Bydd cynigion yn destun asesiad o'r angen lle bo hynny'n briodol, yn unol â pholisi cenedlaethol.

RC1: Canolfannau Manwerthu a Masnachol

Mae'r Cynllun yn nodi'r Canolfannau canlynol:

RC1.1	Prif Ganol Tref Bargod
RC1.2	Prif Ganol Tref Ystrad Mynach
RC1.3	Prif Ganol Tref Coed Duon
RC1.4	Prif Ganol Tref Rhisga a Phont-y-meistr
RC1.5	Prif Ganol Tref Caerffili
RC1.6	Canolfan Leol Rhymni
RC1.7	Canolfan Leol Nelson
RC1.8	Canolfan Leol Trecelyn
RC1.6	Canolfan Leol Bedwas

Dangosir ffiniau diffiniedig y canolfannau hyn ar y Map Cynigion ac yn Atodiad 4.

- 8.90 Bydd canol trefi yn hygyrch i bawb ac yn blaenoriaethu trafndiaeth gynaliadwy; byddant yn cael eu gwasanaethu'n dda gan seilwaith Teithio Llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus sy'n cysylltu â'r aneddiadau cyfagos.

RC2: Datblygu mewn Canolfannau Manwerthu a Masnachol

Bydd cynigion sy'n gwella bywiogrwydd, hyfywedd ac atyniad canolfannau manwerthu a masnachol yn cael eu cefnogi.

Caniateir cynigion sy'n ymwneud â newid defnydd ar lefel y llawr gwaelod o A1 (manwerthu) dim ond lle mae'r cynnig gwneud y canlynol:

- Yn cefnogi bywiogrwydd a hyfywedd y ganolfan;
- Bod yn gydnaws â defnyddiau tir cyfagos a chymeriad masnachol y ganolfan;
- Yn peidio arwain at effeithiau andwyol ar amwynderau; a
- Darparu ffryntiad gweithredol.

Bydd defnydd preswyl a defnydd cyflenwol arall yng nghanol y dref uwchben lefel y llawr gwaelod yn cael eu cefnogi, ar yr amod nad ydynt yn arwain at effeithiau annerbyniol ar weithrediad defnydd llawr gwaelod neu amwynderau preswylwyr presennol a/neu arfaethedig.

- 8.91 Dylai cynigion datblygu sy'n cydymffurfio â'r polisi hwn helpu i wneud canol trefi yn brysur ac yn ffyniannus trwy gydol y dydd a gyda'r nos. Hefyd, dylai cynnydd mewn gweithgarwch economaidd greu swyddi a chyfoeth, ac efallai helpu i godi safonau byw lleol.

8.92 Bydd cynigion datblygu yn rhoi'r Egwyddorion Creu Lleoedd a nodir yn Adran 7 ar waith, gan sicrhau bod Canol Trefi yn ddeniadol, yn ddiogel ac yn groesawgar.

RC3: Manwerthu y Tu Allan i'r Dref

Mae ardaloedd manwerthu presennol y tu allan i'r dref wedi'u hadnabod yn y lleoliadau canlynol:

RC3.1 Parc Manwerthu Gallagher, Caerffili;

RC3.2 Parc Manwerthu Porth Coed Duon;

RC3.3 Parc Manwerthu Castle View

Bydd cynigion ar gyfer defnydd dosbarth A1, A2 neu A3 ar safleoedd newydd neu bresennol mewn lleoliadau y tu allan i'r dref, gan gynnwys newid defnydd, estyniadau, uno neu isrannu unedau presennol neu ddiwygiadau i amodau cynllunio presennol sy'n ymwneud â chaniatáu gwerthiant nwyddau yn cael eu

caniatáu yn unig mewn achosion lle, naill ai:

- **Gellir dangos bod angen ychwanegol am y cynnig na ellir ei ddarparu o fewn canolfan manwerthu a masnachol bresennol; ac**
- **Na fyddai'r cynnig naill ai'n unigol, neu'n gronol gyda datblygiadau diweddar neu arfaethedig eraill, yn cael effaith annerbyniol ar fasnach, trosiant, bywiogrwydd a hyfywedd y canolfannau manwerthu a masnachol.**

Neu:

- **Byddai'r cynnig yn gwasanaethu anghenion lleol mewn cymdogaeth neu anheddiad y tu allan i'r hierarchaeth canolfannau manwerthu a masnachol.**

8.93 Mae hierarchaeth canolfannau manwerthu a masnachol y Fwrdeistref Sirol wedi'i nodi ym Mholisi SP11 uchod ac mae'n cynnwys pum prif ganolfan dref a phedair canolfan leol. Mae'n eithrio unrhyw leoliadau ymyl y canol neu y tu allan i'r dref, y mae'r polisi hwn yn berthnasol iddyn nhw'n uniongyrchol. Bydd cynigion ar gyfer datblygiadau manwerthu a masnachol newydd mewn lleoliadau o'r fath yn cael eu rheoli yn unol â pholisi cenedlaethol i hyrwyddo canolfannau presennol, sefydledig.

8.94 Mae Polisi RC3 yn nodi'r meini prawf y bydd cynigion ar gyfer datblygiadau manwerthu a masnachol newydd mewn lleoliadau ymylol a thu allan i'r dref yn cael eu hasesu yn unol â'r polisi cenedlaethol. Mae'r polisi yn berthnasol i bob cynnig sy'n creu gofod llawr ychwanegol ar gyfer gwasanaethau manwerthu, ariannol, phroffesiynol a bwyd a diod. Mae hefyd yn berthnasol i bob cais, gan gynnwys newidiadau defnydd, estyniadau, isrannu/uno unedau presennol, lloriau mesanîn ac amrywiadau i amodau cynllunio perthnasol, a nod y polisi yw cadw a gwella bywiogrwydd, hyfywedd ac atyniad prif drefi a chanolfannau lleol presennol.

8.95 Bydd angen i gynigion ar gyfer datblygiad manwerthu neu fasnachol newydd y tu allan i'r canolfannau sydd wedi'u cynnwys yn yr hierarchaeth ddangos eu bod wedi bodloni'r prawf dilyniannol y cyfeirir ato yn y polisi cynllunio cenedlaethol. Bydd

angen i ddatblygwyr ddangos bod yr holl opsiynau posibl yng nghanol y dref wedi'u hasesu'n drylwyr gan ddefnyddio'r dull dilyniannol cyn i safleoedd ymyl a thu allan i'r canol yn cael eu hystyried ar gyfer defnyddiau allweddol yng nghanol y dref. Mae'r dull hwn yn ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr a manwerthwyr fod yn hyblyg ac yn arloesol ynghylch fformat, dyluniad a graddfa'r datblygiad arfaethedig a faint o barcio a ddarperir, gan deilwra'r rhain i addasu i amgylchiadau lleol.

- 8.96 Cydnabyddir na fydd cynigion ar raddfa fach, fel siop fach sy'n gwasanaethu cymdogaeth leol, yn niweidiol i fywiogrwydd a hyfywedd canolfannau. Bydd cynigion o'r fath yn cael eu hyrwyddo o dan y polisi gan y byddan nhw'n helpu cynnal cymunedau a lleihau'r angen i drigolion deithio i ardaloedd ac aneddiadau eraill ar gyfer amwynderau sylfaenol.

RC4: Tref Caerffili 2035

Dyrennir tir ar gyfer y cyfleoedd adfywio canlynol:

CR4.1 Tir ger Cardiff Road (gyferbyn â Chastell Caerffili) - cymysgedd o ddefnydd masnachol a thai

CR4.2 Pentrebane Street – cymysgedd o ddefnyddiau masnachol a thai

CR4.3 Cyfnewidfa Trafnidiaeth Caerffili – gorsaf reilffordd, gorsaf fysiau a seilwaith ategol

- 8.97 Mae'r dyraniadau'n rhan o raglen adfywio ehangach ar gyfer Caerffili – Caerffili 2035. Mae Caerffili 2035 yn gynllun adfywio a chreu lleoedd hirdymor gyda'r nod o drawsnewid canol tref Caerffili drwy fuddsoddiad mawr mewn mannau cyhoeddus, trafnidiaeth, twristiaeth, tai, a'r economi leol. Mae'n cynnwys y prosiectau blaenllaw canlynol:
- Tir wrth ymyl Cardiff Road, gan gynnwys datblygiad gwesty posibl ac ardal hamdden arfaethedig a fydd yn manteisio ar y golygfeydd dros y castell. Bwriad y safle yw cryfhau cynnig ymwelwyr y dref trwy ddarparu llety o ansawdd uchel a gofod manwerthu llawr gwaelod cyflenwol, gan gefnogi adfywio ehangach a thwf twristiaeth.
 - Stryd Pentre-baen - yn cynnwys ailddatblygu rhan o Stryd Pentre-baen i ddarparu tua 72 o fflatiau newydd a gofod masnachol ar y llawr gwaelod. Nod y cynllun yw adfywio rhan allweddol o'r canol tref trwy ddisodli'r hen adeiladau marchnad dan do gyda datblygiad defnydd cymysg modern sy'n cryfhau cynnig preswyl y dref ac yn gwella gweithgarwch masnachol.
 - Cyfnewidfa Trafnidiaeth Caerffili - yn cynnwys ailddatblygu'r gorsafoedd bysiau a threnau presennol yn un ganolfan drafnidiaeth fodern, integredig sy'n cysylltu'n ddi-dor lwybrau rheilffyrdd, bysiau, tacsî, cerdded a beicio, gan ddarparu gwell hygyrchedd, cyfleusterau i deithwyr, a mwy o gapasiti. Bwriad y gyfnewidfa newydd hon yw gweithredu fel porth arbennig i'r dref, gan wella cysylltedd, rhoi hwb i brofiad ymwelwyr, a chasglu buddsoddiad pellach sy'n gysylltiedig â phrosiectau mawr fel ailddatblygu Castell Caerffili.

Seilwaith Cymunedol a Chymdeithasol

- 8.98 Mae seilwaith cymunedol a chymdeithasol yn hanfodol i gyflawni datblygiad cynaliadwy, cymunedau cydlynol a llesiant trigolion y fwrdeistref sirol. Mae'n darparu'r gwasanaethau a'r cyfleusterau sy'n ategu prif ddefnyddiau tai, cyflogaeth a manwerthu. Mae'r 2RLDP yn diffinio seilwaith cymunedol a chymdeithasol fel y cyfleusterau hynny a ddefnyddir gan gymunedau lleol at ddibenion cymdeithasol, iechyd, addysg a diwylliannol.
- 8.99 Gall cyfleusterau cymunedol fod mewn perchnogaeth neu gael eu darparu gan y sector cyhoeddus, y sector preifat neu grwpiau cymunedol. Gellir ystyried bod cyfleusterau o'r fath yn briodol mewn ardaloedd preswyl a di-breswyl, lle maent yn bodloni'r polisiâu cynllunio perthnasol, gan eu bod yn gwasanaethu anghenion y gymuned ehangach. Er bod rhagdybiaeth gyffredinol o blaid cyfleusterau cymunedol, dylent adlewyrchu egwyddorion creu lleoedd cadarn a chyfrannu'n gadarnhaol at lesiant cymunedol lleol. Rhaid i unrhyw gynigion ar gyfer cyfleusterau cymunedol fod ar raddfa sy'n briodol i'r anheddiad lle maent wedi'u lleoli a chefnogi rôl a swyddogaeth yr anheddiad hynny.

CF1: Cyfleusterau Cymunedol a Chymdeithasol

Mae'r lleoliadau canlynol wedi'u nodi ar gyfer cyfleusterau cymunedol a chymdeithasol:

	Safle	Anheddiad	Cyfleuster
CF1.1	Tir i'r gogledd o Carno Street	Rhymni	Addysg
CF1.2	Tir yn Heolddu	Bargod	Addysg/Hamdden
CF1.3	Tir yn Oakfield Street	Ystrad Mynach	Iechyd/Addysg/Hamdden
CF1.4	Hen Ysgol Pontllan-fraith	Coed Duon	Iechyd/Heddlu
CF1.5	Tir ar Fferm Pant-ysgawen	Oakdale a Chroespenmaen	Iechyd
CF1.6	Tir ym Mharc Abertridwr	Abertridwr	Iechyd/Hamdden

- 8.100 Mae'r 2RLDP yn cydnabod bod mynediad da i gyfleusterau cymdeithasol a chymunedol yn hanfodol er mwyn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau cymdeithasol o fewn a rhwng gwahanol gymunedau yn y Fwrdeistref Sirol, gan ddarparu cyfle i bobl fyw bywydau iach, diogel a chytbwys. Pan nodir angen, mae'r Cynllun yn ceisio sicrhau bod cyfleusterau'n cael eu darparu mewn modd priodol ac mewn lleoliadau priodol.
- 8.101 Wrth leoli cyfleusterau newydd neu newid cyfleusterau, bydd y Cyngor a'i sefydliadau partner yn chwarae rhan hanfodol wrth gefnogi a datblygu'r model

darpariaeth. Bydd ymagwedd arloesol a chydweithredol o ddarparu gwasanaethau yn cael ei flaenoriaethu, yn enwedig trwy gyd-leoli tai, cyfleusterau cymdeithasol a chymunedol.

CF2: Diogelu a Gwella Cyfleusterau Cymunedol a Chymdeithasol

Bydd cynigion ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd neu gynigion sy'n ceisio cadw, gwella neu gynnal cyfleusterau cymunedol presennol yn cael eu cefnogi. Mae hyn yn cynnwys darparu cyfleusterau cymunedol aml-ddefnydd, gan gynnwys cyd-leoli gofal iechyd, ysgolion, llyfrgelloedd a chyfleusterau hamdden.

Ni chaniateir cynigion a fyddai'n effeithio'n andwyol neu'n arwain at golli cyfleusterau cymdeithasol a chymunedol presennol neu arfaethedig, ac eithrio yn yr amgylchiadau canlynol:

- A Os darperir cyfleuster newydd o fudd cymunedol cyfatebol o fewn y gymuned mewn lleoliad amgen cynaliadwy, hawdd ei gyrraedd; neu**
- B Gellir dangos nad yw'r cyfleuster presennol bellach yn angenrheidiol ar gyfer y defnydd presennol, nac unrhyw ddefnyddiau cymdeithasol a chymunedol eraill; neu**
- C Nid yw bellach yn economaidd hyfyw, ymarferol nac ymarferol i gadw'r adeilad neu'r safle at ddefnydd cymunedol amgen; ac**
- D Mae pob ymdrech resymol wedi'i wneud i gadw'r cyfleuster, gan gynnwys tystiolaeth i gadarnhau bod yr eiddo neu'r safle wedi cael ei farchnata'n rhagweithiol ac yn gadarnhaol am o leiaf 6 mis gyda thelerau masnachol rhesymol, ac nad oes unrhyw ddiddordeb realistig yn ei gadw ar gyfer y defnydd presennol neu ddefnydd cymunedol amgen.**

8.102 Cydnabyddir y gall cyfleoedd ar gyfer cyfleusterau cymdeithasol a chymunedol newydd fod yn aml yn gyfyngedig, yn enwedig lle nad yw'r rhain yn cael eu hariannu'n fasnachol ond yn cael eu cymhorthdal gan y Cyngor. O ganlyniad, mae'r 2RLDP yn nodi egwyddor sylfaenol o gadw cyfleusterau presennol lle mae'r rhain yn darparu rôl hanfodol a chynaliadwy yn eu cymunedau.

8.103 Nod y polisi hwn yw diogelu'r holl gyfleusterau cymdeithasol a chymunedol presennol ac arfaethedig sy'n chwarae rhan werthfawr yn eu cymunedau. Ni chaniateir datblygu a fyddai'n arwain at golli cyfleusterau o'r fath ac a fyddai'n cael effaith andwyol ar y gymuned y bwriedir iddynt wasanaethu ynddi oni bai bod y meini prawf polisi yn cael eu bodloni.

Hamdden

8.104 Mae hamdden yn elfen sylfaenol o fywyd yn ein cymunedau. Mae mynediad at le a chyfleusterau ar gyfer gweithgareddau hamdden anffurfiol a ffurfiol yn rhan o

gyfansoddiad ein haneddiadau ac maent yn cyfrannu'n sylweddol at lesiant ein preswylwyr. Mae'r cynllun yn ceisio sicrhau bod cyfleusterau hamdden ffurfiol ac anffurfiol priodol yn cael eu darparu i gefnogi twf y fwrdeistref sirol a'r cymunedau presennol.

LE1: Mannau Agored a Chyfleusterau Hamdden mewn Tai Newydd

Dylai pob datblygiad tai o 10 uned neu fwy neu sydd o faint mwy na 0.3ha, ddarparu cyfleusterau hamdden fel rhan o'r datblygiad arfaethedig er mwyn bodloni Safonau Meysydd Chwarae (Cymru).

Dylid cyflwyno'r ddarpariaeth hon ar y safle lle bo hynny'n bosibl. Pan nad yw darpariaeth ar y safle yn bosibl, gall darpariaeth oddi ar y safle, neu gyfraniad tuag at uwchraddio cyfleuster presennol, fod yn briodol os yw:

- A Lleoliad y ddarpariaeth o fewn pellter cerdded rhesymol i'r safle; a**
- B Lefel y ddarpariaeth yn addas ar gyfer maint y datblygiad.**

- 8.105 Dylai dyluniad a chynllun datblygiad preswyl newydd ymgorffori ardaloedd digonol o fannau agored cyhoeddus, ardaloedd chwarae naturiol, chwarae mewn coetir, mannau llawn cynefinoedd ar gyfer hamdden anffurfiol y gellir eu defnyddio fel rhan annatod o'r datblygiad. Dylid cymryd gofal i sicrhau y dylid ei ddylunio yn y fath fodd fel manteisio ar dopograffeg y safle, creu golygfeydd agored ac osgoi ardaloedd atodol o ofod na ellir eu defnyddio. Pan fo digon o le agored yn bodoli ger y safle datblygu, bydd angen i ddatblygwyr ystyried sut i fanteisio ar yr adnodd hwn a thrwy hynny ddarparu cysylltiadau cyhoeddus wedi'u cynllunio'n dda o fewn y datblygiad i'r ardaloedd hyn o dir trwy ddarparu llwybr troed a / neu lwybr beicio newydd.
- 8.106 Mae maint y tir sydd ei angen ar gyfer darpariaeth chwarae plant a chwaraeon awyr agored yn seiliedig ar safonau Meysydd Chwarae (FIT) (a ddiweddarwyd yn 2024):
- Cyfanswm y mannau agored (parciau a gerddi, amwynderau mannau gwyrdd, mannau naturiol a lled-naturiol): o leiaf 3.2 hectar fesul 1000 o bobl (32 metr sgwâr y pen);
 - Cyfanswm chwaraeon awyr agored: o leiaf 1.6 hectar fesul 1000 o bobl (16 metr sgwâr y pen); ac
 - Cyfanswm y gofod chwarae (offer ar gyfer chwarae ac ardaloedd dynodedig a darpariaeth chwarae anffurfiol): o leiaf 0.55 hectar fesul 1000 o bobl (5.5 metr sgwâr y pen).
- 8.107 Bydd angen cytuno ar ofynion manwl gywir ar gyfer pob safle gyda'r Cyngor gan y gallai ffactorau lleol olygu bod angen diwygio'r safonau hyn, er enghraifft lleoliad ac ansawdd y ddarpariaeth bresennol. Lle bo angen, bydd y Cyngor yn ceisio cadw at rwymedigaethau cynllunio o dan Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref (1990) er mwyn sicrhau darpariaeth briodol o gyfleusterau o'r fath. Dylid cyflwyno manylion mewn perthynas â chynnal a chadw a, lle bo hynny'n briodol, rheolaeth cyfleusterau yn y dyfodol fel rhan o unrhyw gais.

LE2: Diogelu Mannau Agored

Bydd cynigion datblygu sy'n arwain at golli, lleihau neu ddirywio mannau agored presennol yn cael eu caniatáu dim ond lle gellir dangos:

- A Byddai nifer y mannau agored sy'n weddill yn y gymdogaeth yn parhau'n ddigonol i wasanaethu anghenion lleol; ac**
- B Nid oes gan y man agored werth amwynderau sylweddol fel rhan o ddyluniad a chynllun yr ardal; neu**
- C Darperir mannau agored newydd cyfatebol neu o ansawdd gwell, o ran maint, swyddogaeth, hygyrchedd a gwerth amgylcheddol, mewn lleoliad addas i wasanaethu'r un gymuned.**

- 8.108 Mae mannau agored yn hanfodol i greu lleoedd actif a chymdeithasol a hyrwyddo amgylcheddau iachach. Mae diogelu mannau agored yn sicrhau bod cymunedau yn parhau i gael mynediad at adnoddau hamdden, cymdeithasol ac amgylcheddol hanfodol sy'n cefnogi llesiant corfforol a meddyliol yn uniongyrchol. Mae mannau agored yn cynnwys parciau cyhoeddus, amwynderau mannau gwyrdd, cyfleusterau chwaraeon awyr agored ac ardaloedd chwarae i blant.
- 8.109 Bydd angen i gynigion datblygu a fyddai'n arwain at golli rhywfaint, neu'r cyfan, o le agored ddangos bod digon o fannau agored yn yr ardal i ddiwallu anghenion y gymuned leol. Er mwyn gwneud hynny, rhaid cyflwyno asesiad mannau agored cadarn fel rhan o gais cynllunio sy'n nodi nad yw colli'r man agored yn arwain at ddiffyg darpariaeth, nac yn gwaethygu diffyg darpariaeth presennol.
- 8.110 Mae'r polisi hwn yn ceisio cadw ardaloedd o fannau agored sydd wedi'u cynllunio fel rhan o ardal neu ddatblygiad ehangach, gan fod y rhain yn elfennau wedi'u cynllunio o fewn y strydlun sydd â gwerth amwynderau sylweddol, boed hynny fel gofod anffurfiol neu oherwydd gwerth tirwedd. Nid yw'r polisi hwn yn ceisio amddiffyn rhag colli mannau agored ar ddamwain (gofod sy'n cael ei adael ar ôl i'r datblygiad gael ei ystyried, oni bai ei fod yn arwain at ddiffyg darpariaeth).
- 8.111 Pan wneir darpariaeth amgen, dylai hyn fod o ddarpariaeth gyfwerth neu ansawdd uwch o'i gymharu â'r ardal a gollwyd. Ystyrir hyn yn nhermau maint, swyddogaeth, hygyrchedd a gwerth amgylcheddol y darpariaethau newydd.

LE3: Diogelu Cyfleusterau Hamdden Ffurfiol

Ni chaniateir cynigion a fyddai'n effeithio'n andwyol neu'n arwain at golli cyfleusterau hamdden presennol neu arfaethedig, ac eithrio dan yr amgylchiadau canlynol:

- A Darperir cyfleuster newydd sydd o fudd cymunedol cyfatebol gan y datblygwr o fewn y gymuned mewn lleoliad amgen cynaliadwy, hawdd ei gyrraedd; neu**
- B Gellir dangos nad oes angen y cyfleuster presennol mwyach ar gyfer y defnydd hamdden presennol neu unrhyw ddefnydd hamdden arall; neu**
- C Mae gormodedd o ddarpariaeth o'r fath yn yr ardal, ac ni fyddai colli'r cyfleuster yn arwain at ddiffyg darpariaeth.**

8.112 Mae cyfleusterau hamdden lleol yn bwysig i iechyd a llesiant cymunedol y fwrdeistref sirol. Yn ogystal, mae'r cyfleusterau hyn yn aml yn darparu'r elfennau allweddol i gyflawni aneddiadau mwy cynaliadwy trwy ddarparu cyfleusterau o fewn cyrraedd hawdd i bobl ar droed neu feic, gan greu lleoedd cynaliadwy, actif, cynhwysol a chysylltiedig â chymdeithasol. Mae'r polisi hwn yn ceisio cadw cyfleusterau o'r fath er mwyn sicrhau bod cyfleusterau'n parhau i fod yn hygyrch ac wedi'u dosbarthu'n dda o fewn aneddiadau.

8.113 At ddibenion y polisi hwn, mae cyfleusterau hamdden ffurfiol yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol:

- Rhandiroedd
- Tir sy'n gysylltiedig â chyfleusterau cymunedol;
- Cyfleusterau chwaraeon awyr agored eraill (cyrtiau tenis, lawntiau bowllo, caeau criced, cyrsiau golff ac ati);
- 'Darpariaeth i blant a phobl ifanc' (meysydd chwarae, MUGA, LEAP, LAP, parciau sglefrio ac ati);
- Caeau chwaraeon (wedi'u dynodi).

LE4: Diogelu parciau, gerddi a mannau agored ffurfiol cyhoeddus

Mae Polisi LE4 yn diogelu'r parciau, gerddi ac ardaloedd mannau agored ffurfiol cyhoeddus canlynol:

LE4.1	Parc Coffa'r Rhyfel, Rhymni
LE4.2	Wellington Way, Rhymni
LE4.3	Y Lawnt, Abertyswg
LE4.4	Cae'r Brenin Sior, Markham
LE4.5	Parc Bargod, Bargod
LE4.6	Wern Crescent, Nelson
LE4.7	Maes y Sefydliad, Hengoed
LE4.8	Parc Maesycwmwr, Maesycwmwr
LE4.9	Parc Ystrad Mynach, Ystrad Mynach
LE4.10	Coetir Tir-y-berth, Tir-y-berth
LE4.11	Pwll Sunflower Field, Hengoed
LE4.12	Sunflower Field, Ystrad Mynach
LE4.13	Maes y Sioe, Coed Duon
LE4.14	The Circle, Oakdale
LE4.15	Maes Adloniant Oakdale
LE4.16	Tir Lles, Cefn Fforest
LE4.17	Parc Coffa Syr Harold Finch, Pontllan-fraith
LE4.18	Caeau Libanus, Pontllan-fraith
LE4.19	Y Bryn, Pontllan-fraith
LE4.20	Parc Islwyn, Pontllan-fraith
LE4.21	Beech Avenue/Treowen Avenue, Penlwyn/Pontllan-fraith
LE4.22	Parc Caetwmcyn, Trecelyn
LE4.23	Cae Rygbi Trecelyn, Trecelyn
LE4.24	Parc Trelyn, Trelyn
LE4.25	Lawnt Gwyrdd Coffa Cwmcarn, Cwmcarn
LE4.26	Parc Waunfawr, Crosskeys
LE4.27	Parc Tredegar, Rhisga
LE4.28	Cae Hamdden Tŷ Isaf, Pont-y-meistr
LE4.29	Maes Athletau Pont-y-meistr, Pont-y-meistr
LE4.30	Maes Lles Abercarn, Abercarn
LE4.31	Tir i'r de-orllewin o Duffryn Terrace, Wattsville

LE4.32	Parc Feeder Row, Cwmcarn
LE4.33	Parc Crymlyn (wrth ymyl Mining School Hill), Crymlyn
LE4.34	Parc Lles Senghenydd, Senghenydd
LE4.35	Parc Abertridwr, Abertridwr
LE4.36	Parc Llanbradach, Llanbradach
LE4.37	Parc Aneurin / Mynwent Penyrheol, Caerffili
LE4.38	Parc Morgan Jones, Caerffili
LE4.39	Parc Lansbury, Caerffili
LE4.40	Parciau Dafydd Williams / Owain Glyndŵr, Caerffili
LE4.41	Ger yr Eglwys a'r Gofeb Ryfel, Machen
LE4.42	Parc Cymunedol Bedwas, Bedwas
LE4.43	Parc Glan yr Afon, Bedwas (wrth ymyl yr A468), Bedwas

8.114 Mae parciau a gerddi ffurfiol ac ardaloedd o fannau agored ffurfiol yn elfennau hanfodol o leoedd cynaliadwy o ansawdd uchel sy'n cefnogi llesiant corfforol a meddyliol, rhyngweithio cymdeithasol, a chydlyniant cymunedol. Dylid osgoi gostyngiadau cynyddol yn eu ffiniau o blaid datblygiad adeiledig er mwyn iddynt fod ar gael i genedlaethau'r dyfodol eu mwynhau.

8.115 Mae llawer o barciau yn cynnwys atyniadau fel arddangosfeydd blodau, planhigion, caeau chwarae, meysydd chwarae plant a nodweddion dŵr addurniadol. Er ei bod yn bwysig ymgorffori rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer datblygiadau dethol a fydd yn cydgrynhoi'r defnyddiau hyn fel mannau cysgodi, pafiliynau a storfeydd, mae'n hanfodol bod yr agwedd hamdden yn cael ei diogelu a'i gwella er budd llesiant cymunedol.

LE5: Diogelu Parciau Gwledig

Mae parciau gwledig sy'n cyfrannu at Barc Rhanbarthol y Cymoedd yn cael eu gwarchod yn y lleoliadau canlynol:

LE5.1	Parc Bryn Bach, Rhymni/Tredegar
LE5.2	Parc Cwm Darran, Deri
LE5.3	Parc Coetir Bargod, Bargod
LE5.4	Parc Penallta, Ystrad Mynach
LE5.5	Pwll Pen-y-fan, Croespenmaen
LE5.6	Parc Gwledig Dyffryn Sirhywi, Ynysddu/Crosskeys

8.116 Mae parciau gwledig yn gyfleusterau ar raddfa fawr, llai ffurfiol sy'n cynnig adnodd gwerthfawr ar gyfer gweithgareddau hamdden a thwristiaeth mewn lleoliadau gwledig, yn agos at brif ganolfannau poblogaeth y Fwrdeistref Sirol. Er mwyn cydnabod eu cyfraniad i'r dirwedd fel atyniadau twristiaeth yn eu rhinwedd eu

hunain ac i sicrhau eu bod yn parhau i wasanaethu'r diben hwn, mae'r Cynllun yn diffinio eu ffiniau.

- 8.117 Dylid diogelu parciau gwledig rhag unrhyw ddatblygiad amhriodol, a dylai cynigion datblygu newydd gyfrannu tuag at wella swyddogaeth hamdden, ecolegol a thwristiaeth parciau gwledig.
- 8.118 Mae nifer wedi cael eu datblygu ar dir a oedd unwaith wedi'i orchuddio gan ddiwydiant trwm ond sydd bellach wedi'i adfer, gyda phob un yn cynnig amrywiaeth o weithgareddau hamdden. Mae llwybrau beicio eisoes wedi'u hadnabod yn y Fwrdeistref Sirol, ac mae'n ymddangos bod y parciau amrywiol ar hyd Cwm Rhymni, Sirhywi ac Ebwy yn cynnig potensial i gysylltu'r rhain. Bydd hyn yn bwydo i'r rhwydwaith cysylltiadau a fydd yn ei thro yn rhan o Barc Rhanbarthol y Cymoedd.

LE6: Hen Lofa Markham

LE6.1 Mae tir wedi'i ddyrannu ar gyfer cynllun defnydd cymysg sy'n ymgorffori defnydd hamdden, ynni adnewyddadwy a sgiliau gwledig.

- 8.119 Mae'r safle pum hectar hwn yn rhan o hen Lofa Markham. Gallai'r cynnig datblygu ddarparu ardal hamdden, technoleg ynni adnewyddadwy a chanolfan hyfforddi sgiliau gwledig.
- 8.120 Bydd ardal hamdden, sy'n cynnwys teithiau cerdded, llwyni a choed yn hyrwyddo bioamrywiaeth, gan wneud yr ardal yn ddeniadol, gan annog defnyddwyr i gymryd diddordeb ym myd natur wrth wneud ymarfer corff. Gallai prosiect ynni adnewyddadwy gynnwys cyfle ar gyfer ynni gwynt, solar neu ynni dŵr, gan gyflenwi ynni 'gwyrdd' i bobl leol wrth barchu natur a'r dirwedd. Gallai canolfan hyfforddi gynnig addysgu sgiliau galwedigaethol a gwledig fel garddio, gosod perthi, gwaith coed a chodi waliau cerrig sych, gan gynnig sgiliau amgen, gan wella cyfleoedd cyflogaeth yn y dyfodol.

9 LLEOEDD CYNHYRCHOL A MENTRUS

Cyflogaeth

- 9.1 Mae'r strategaeth genedlaethol 'Ffyniant i Bawb: cynllun gweithredu economaidd', a baratowyd gan Lywodraeth Cymru, yn nodi datganiad o fwriad clir i adeiladu economi ar sylfeini cadarn, i ddatblygu diwydiannau Cymru'r dyfodol a grymuso pob rhanbarth i ddod yn fwy cynhyrchol.
- 9.2 Wrth geisio cefnogi'r strategaeth genedlaethol, mae PCC yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol annog a chefnogi datblygiadau sy'n cynhyrchu ffyniant economaidd ac adfywio. Gwneir hyn drwy gynigion datblygu sy'n cyfrannu at adeiladu economi gref, ymatebol a chystadleuol. Fel y cyfryw, rhaid i awdurdodau cynllunio lleol sicrhau bod digon o dir o'r math cywir ar gael yn y lleoedd cywir ac ar yr adeg iawn i gefnogi twf ac arloesi.
- 9.3 Mae'r fwrdeistref sirol wedi'i lleoli o fewn ardal Cytundeb Dinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd (CCRCD). Yn nhermau economaidd, mae'r Fargen Ddinesig yn ceisio:
- Cyflawni cynnydd o 5% yn GYC ar gyfer y rhanbarth,
 - Creu hyd at 25,000 o swyddi newydd yn y rhanbarth.
- 9.4 Mae'r 2RLDP wedi cydnabod ac adlewyrchu hyn fel rhan o'i strategaeth sylfaenol, trwy geisio lefel o dwf a fydd yn darparu poblogaeth economaidd weithgar i sicrhau cynnydd posibl mewn swyddi sy'n gymesur ag uchelgeisiau Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Er mwyn gwneud hyn, bydd angen i'r 2RLDP nodi tir ar gyfer datblygu cyfleoedd cyflogaeth a fydd yn helpu mynd i'r afael â phwysau economaidd ac yn ystyried gwytnwch ei sylfaen economaidd bresennol.

SP12: Rheoli Twf Cyflogaeth

Yn unol â Pholisi SP1 ac er mwyn bodloni'r gofyniad o 40.3ha o gyflogaeth, mae ystod o safleoedd yn cael eu dyrannu a'u diogelu ar gyfer defnydd dosbarth B, i'w categorioedd fel a ganlyn:

- A** Parciau busnes;
- B** Prif safleoedd cyflogaeth;
- C** Safleoedd cyflogaeth eilaidd.

- 9.5 Er mwyn cefnogi'r economi leol, dyrennir 40.3ha o dir ar gyfer datblygiadau newydd sy'n gysylltiedig â chyflogaeth. Mae hyn yn cynnwys darparu amrywiaeth o safleoedd cyflogaeth ar draws y fwrdeistref sirol. Mae'r cynllun yn dyrannu ac yn diogelu ystod o safleoedd cyflogaeth sy'n darparu ar gyfer ystod eang o ddefnydd cyflogaeth. Er mwyn hwyluso hyn, mae'r polisi yn nodi'r tri chategori o safleoedd cyflogaeth. Mae'r categorïau safleoedd yn cynnwys rhywfaint o hyblygrwydd (gweler Polisi EP3: Cyfyngiadau Dosbarth Defnydd – Busnes a Diwydiant) o ran yr ystod defnydd a ganiateir ar draws y portffolio o dir a ddyrannwyd.

EM1: Safleoedd Cyflogaeth a Ddyrannwyd

Mae'r safleoedd canlynol wedi'u dyrannu at ddefnydd dosbarth B, yn unol â'u dynodiadau priodol fel y'u nodir ym Mholisi SP12:

Cyfeirnod y Safle	Enw'r Safle	Anheddiad	Maint (Ha)	Math
EM1.1	Ystâd Ddiwydiannol Blaenau'r Cymoedd	Rhymni	5.2	Prif safle
EM1.2	Tir yn Nhŷ Du	Nelson	2.8	Parc busnes
EM1.3	Estyniad Tredomen	Ystrad Mynach	4.2	Parc busnes
EM1.4	Llwyfandir 1, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	17.8	Prif safle
EM1.5	Llwyfandir 2, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	7.0	Prif safle
EM1.6	Llwyfandir 4, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	2.0	Prif safle
EM1.7	Tir yn Ystâd Ddiwydiannol Trecenydd	Caerffili	1.3	Safle eilaidd

Safleoedd ychwanegol nad ydynt yn cyfrif tuag at y cyflenwad tir cyflogaeth

EM1.8	Parc Gogledd Hawtin	Gelli-haf	4.5	Prif safle
-------	---------------------	-----------	-----	------------

EM2: Safleoedd Cyflogaeth wedi'u Diogelu

Mae'r safleoedd canlynol wedi'u diogelu i'w defnyddio fel safleoedd dosbarth B, yn unol â'u dynodiadau priodol fel y'u nodir ym mholisi SP12:

Cyfeirnod y Safle	Enw'r Safle	Anheddiad	Math
EM2.1	Ystâd Ddiwydiannol Blaenau'r Cymoedd	Rhymni	Safle eilaidd
EM2.2	Ystâd Ddiwydiannol Capital Valley	Rhymni	Safle eilaidd
EM2.3	Ystâd Ddiwydiannol Maerdy	Rhymni	Safle eilaidd
EM2.4	Parc Busnes Newydd Tredegar	Tredegar Newydd	Prif safle
EM2.5	Ystâd Ddiwydiannol Lôn yr Angel	Aberbargod	Safle eilaidd
EM2.6	Ystâd Ddiwydiannol Bowen	Aberbargod	Safle eilaidd
EM2.7	Tŷ Du	Nelson	Parc busnes
EM2.8	Parc Tredomen	Ystrad Mynach	Parc busnes
EM2.9	Parc Busnes Dyffryn	Ystrad Mynach	Prif safle
EM2.10	Ystâd Ddiwydiannol Tir-y-Berth	Tir-y-Berth	Safle eilaidd
EM2.11	Ystâd Ddiwydiannol Penallta	Hengoed	Safle eilaidd
EM2.12	Ystâd Ddiwydiannol Britannia	Pengam	Safle eilaidd
EM2.13	Ystâd Ddiwydiannol Dewi Sant	Pengam	Safle eilaidd
EM2.14	Parc Hawtin	Gelli-haf	Prif safle
EM2.15	Ystâd Ddiwydiannol Newbridge Road	Coed Duon	Safle eilaidd
EM2.16	Ystâd Ddiwydiannol Tram Road	Coed Duon	Safle eilaidd
EM2.17	Parc Busnes Coed Duon	Coed Duon	Safle eilaidd
EM2.18	Ystâd Ddiwydiannol Penmaen	Coed Duon	Safle eilaidd
EM2.19	Parc Busnes Maes-y-coed	Coed Duon	Safle eilaidd
EM2.20	Llwyfandir 1, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	Prif safle
EM2.21	Llwyfandir 2, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	Prif safle
EM2.22	Llwyfandir 4, Parc Busnes Oakdale	Oakdale a Chroespenmaen	Prif safle
EM2.23	Ystâd Ddiwydiannol Pen-y-fan	Oakdale a Chroespenmaen	Prif safle
EM2.24	Ystâd Ddiwydiannol Croespenmaen	Oakdale a Chroespenmaen	Safle eilaidd
EM2.25	Ystâd ddiwydiannol Nine Mile Point	Cwmfelin-fach	Safle eilaidd

EM2.26	Ystâd ddiwydiannol Blackvein (gogledd a de)	Wattsville	Safle eilaidd
EM2.27	Gogledd Celyn (De)	Trecelyn	Prif safle
EM2.28	Ystâd ddiwydiannol Tywysog Cymru	Abercarn	Safle eilaidd
EM2.29	Ystâd Ddiwydiannol y Drenewydd	Crosskeys	Safle eilaidd
EM2.30	Ystâd Ddiwydiannol Heol y Parc	Rhisga a Phont-y-meistr	Safle eilaidd
EM2.31	Parc Tŷ-du	Rhisga a Phont-y-meistr	Safle eilaidd
EM2.32	Parc Busnes Caerffili	Caerffili	Prif safle
EM2.33	Ystâd Ddiwydiannol Pontygwindy	Caerffili	Safle eilaidd
EM2.34	Ystâd Ddiwydiannol Trecenydd	Caerffili	Safle eilaidd
EM2.35	Ystâd Ddiwydiannol y Gorllewin	Caerffili	Safle eilaidd
EM2.36	Ystâd Ddiwydiannol Pantglas	Bedwas a Thretomos	Prif safle
EM2.37	Ystâd ddiwydiannol Tŷ Bedwas	Bedwas a Thretomos	Safle eilaidd

- 9.6 Mae'r polisiâu uchod yn categoreiddio safleoedd cyflogaeth er mwyn sicrhau bod y defnydd cyflogaeth priodol yn cael ei ganolbwyntio ar y safleoedd cyflogaeth cywir. Mae hyn yn ceisio sicrhau rheolaeth effeithiol o dwf a datblygiad cyflogaeth ledled y fwrdeistref sirol, gan gyflawni'r twf cyflogaeth a ragwelir a bodloni uchelgeisiau twf cenedlaethol a rhanbarthol. Mae'r categoreiddio yn berthnasol i safleoedd cyflogaeth arfaethedig a phresennol a bydd cynigion ar gyfer defnydd y cyfeirir atynt isod ac a nodir gan y categoreiddio perthnasol (e.e. Dosbarth Defnydd B1 ar gyfer Parciau Busnes yn unig).

EM3: Cyfyngiadau Dosbarthiadau Defnydd – Busnes a Diwydiant

Bydd cynigion yn ddarostyngedig i'r cyfyngiadau canlynol:

- A** Ar safleoedd a nodwyd fel parciau busnes, dim ond os ydynt:
 - i** O fewn dosbarthiadau defnydd B1 neu B8; neu'n
 - ii** Darparu cyfleuster neu wasanaeth ategol i'r prif ddefnydd cyflogaeth.
- B** Ar safleoedd a nodwyd fel prif safleoedd cyflogaeth, dim ond os ydynt yn cael eu caniatáu ar safleoedd cyflogaeth:
 - i** O fewn dosbarthiadau defnydd B1, B2 neu B8; neu
 - ii** 'Defnydd unigryw' priodol; neu
 - iii** Darparu cyfleuster neu wasanaeth ategol i'r prif ddefnydd cyflogaeth.
- C** Ar safleoedd a nodwyd fel safleoedd cyflogaeth eilaidd, dim ond os ydynt:
 - i** O fewn dosbarthiadau defnydd B1, B2 neu B8; neu
 - ii** 'Defnydd unigryw' priodol; neu
 - iii** Darparu cyfleuster neu wasanaeth ategol i'r prif ddefnydd cyflogaeth; neu
 - iv** Yn wasanaeth masnachol derbyniol nad yw'n gysylltiedig ag unrhyw ddefnydd dosbarth B.

- 9.7 Mae ystadau diwydiannol yn y fwrdeistref sirol yn cynnwys busnesau sydd wedi'u categorioeddio o fewn dosbarthiadau defnydd B1, B2 a B8 o'r Gorchymyn Dosbarthiadau Defnydd Cynllunio Gwlad a Thref, er bod enghreifftiau hefyd o ddefnydd unigryw ac, i raddau cyfyngedig iawn, defnydd arall nad yw'n ddosbarth B ar nifer o safleoedd. Mae pob safle a ddyrannwyd neu ei ddiogelu ar gyfer defnydd dosbarth B2 yn cael ei ystyried yn addas, mewn egwyddor, ar gyfer lleoliad cyfleusterau rheoli gwastraff yn yr adeilad.
- 9.8 Byddai enghreifftiau o ddefnydd unigryw priodol yn cynnwys masnachwyr adeiladu, iardiau contractwyr cludo nwyddau, depos cerbydau a swyddfeydd rheoli tacsis. Mae enghreifftiau o wasanaethau masnachol nad ydynt yn gysylltiedig â defnydd dosbarth B y gellid eu hystyried yn dderbyniol ar safleoedd cyflogaeth eilaidd yn cynnwys cyfleusterau ffitrwydd a chwarae dan do, meithrinfeydd dydd, a busnesau atgyweirio a chynnal a chadw cerbydau masnachol. Nid yw'r enghreifftiau a roddir wedi'u bwriadu i fod yn rhestr gynhwysfawr a bydd pob cynnig yn cael ei ystyried yn ôl ei rinweddau ei hun ond, yn gyffredinol, ni fyddai defnydd A1 (manwerthu) yn cael ei ystyried yn dderbyniol. Bydd cynigion ar gyfer defnydd o'r fath yn cael eu hystyried yn erbyn y prawf dilyniannol ar gyfer datblygu masnachol a'r ymagwedd 'Canol Trefi yn Gyntaf' a nodir ym Mholisi 6 Cymru'r Dyfodol ac ym Mholisi Cynllunio Cymru.

EM4: Defnydd Amgen ar Safleoedd Cyflogaeth wedi'u Dyrannu/Diogelu

Bydd yn ofynnol i gynigion ar gyfer defnydd y tu allan i ystod y rhai a ystyrir fel rhai y gellir eu caniatáu o dan Bolisi EM3 ddangos y canlynol:

- A** Bod y cynnig o fudd cymunedol sylweddol a fyddai'n gwrthbwyso effaith defnyddio'r safle neu'r lleoliad dan sylw, neu ran ohono, ar gyfer defnydd amgen; a
- B** Nad yw'r safle neu'r lleoliad dan sylw, neu ran ohono, bellach yn addas nac yn gallu cael ei ddefnyddio ar gyfer y defnydd a nodwyd, ar ôl cael ei farchnata'n rhagweithiol ar gyfer defnydd o'r fath am gyfnod rhesymol ar gyfradd y farchnad wedi'i gefnogi gan ymgyrch farchnata ffurfiol wedi'i chynnal gan asiant eiddo masnachol a/neu brisiwr cymwys a phrofiadol ac o ganlyniad, bernir ei bod yn annhebygol o ddod ymlaen ar gyfer y defnydd a nodwyd.

Bydd asesu cynigion yn erbyn darpariaethau'r polisi hwn, lle bo hynny'n berthnasol, yn amodol ar gymhwyso Polisi Cymru'r Dyfodol 6 – Canol Trefi yn Gyntaf.

- 9.9 Mae polisi cenedlaethol (TAN 23) yn gofyn am gynnwys polisi sy'n seiliedig ar feini prawf i reoli rhyddhau defnydd nad yw'n ddosbarth B ar safleoedd cyflogaeth. Er bod polisi EM3 yn mabwysiadu ymagwedd hyblyg trwy nodi'r ystod o ddefnydd a ganiateir ar safleoedd a nodwyd yn unol â'r categoraiddio a bennwyd, mae yna achosion lle bydd cynigion yn dod ymlaen ar gyfer defnydd y tu allan i'r ystod yma. Cydnabyddir bod angen i'r fframwaith polisi fod yn ddigon hyblyg i ystyried newid mewn amodau economaidd a chaniatáu rhyddhau tir cyflogaeth mewn amgylchiadau cyfyngedig iawn. Felly, bernir ei bod yn briodol a gofynnol i gynigion o'r fath ddangos bod amodau economaidd o'r fath wedi'u bodloni cyn cael eu hystyried yn dderbyniol. Mewn perthynas â'r ail faen prawf, bernir y dylid marchnata safleoedd/leoliadau am gyfnod o ddim llai na chwe mis.
- 9.10 Mae Polisi Cymru'r Dyfodol 6 - Canol Trefi yn Gyntaf yn ei gwneud yn ofynnol lleoli cyfleusterau masnachol, manwerthu a chymunedol newydd ar raddfa sylweddol yng nghanol trefi, gyda'r ymagwedd hon hefyd yn cael ei hannog ar gyfer cynlluniau llai. O ganlyniad, bydd y polisi hwn yn cael ei gymhwyso o fewn y cyd-destun yma, a bydd cynigion ar gyfer defnydd o'r fath yn cael eu hystyried yn erbyn y prawf dilyniannol ar gyfer datblygu masnachol a nodir yn y polisi cenedlaethol.

Twristiaeth a'r Economi Ymwelwyr

- 9.11 Yn ogystal â chynyddu'r sylfaen gyflogaeth, bydd yr 2RLDP hefyd yn ceisio ehangu a gwella canol trefi a'r cynnig ymwelwyr er mwyn helpu i greu twf economaidd ar gyfer y fwrdeistref sirol. Mae twristiaeth yn gwneud cyfraniad pwysig i'r economi leol. Mae gweithgareddau adfywio yn canolbwyntio ar wella twristiaeth yn gyffredinol, ynghyd ag ehangu ac annog gweithgareddau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth a datblygu llety ymwelwyr. Elfen allweddol wrth ddarparu gwell cynnig ymwelwyr yw

cynyddu hygyrchedd trwy drafnidiaeth gynaliadwy, gan gynnwys gwelliannau metro a gwelliannau gweithredol lleol sy'n cysylltu asedau twristiaeth gyda'i gilydd.

TM1: Rheoli Twf Twristiaeth

Bydd y Cyngor yn ceisio ehangu a gwella twristiaeth gynaliadwy yn y Fwrdeistref Sirol drwy:

- A Hwyluso datblygiad atyniadau a digwyddiadau ymwelwyr cynaliadwy;**
- B Hwyluso datblygiad llety ymwelwyr mewn lleoliadau priodol;**
- C Gwella hygyrchedd i atyniadau a digwyddiadau ymwelwyr trwy wneud y mwyaf o drafnidiaeth gynaliadwy a theithio llesol; a**
- D Diogelu a gwella asedau naturiol a hanesyddol y fwrdeistref sirol sy'n rhoi hunaniaeth unigryw i'r fwrdeistref sirol.**

- 9.12 Mae twristiaeth yn gyfrannwr hanfodol i economi a hunaniaeth ddiwylliannol Caerffili, gan gynnig cyfleoedd ar gyfer adfywio, creu swyddi, a llesiant cymunedol. Mae'r fwrdeistref sirol yn ymfalchïo mewn asedau treftadaeth sylweddol fel Castell Caerffili, tirweddau hanesyddol, ac atyniadau naturiol fel Coedwig Cwmcarn, sydd gyda'i gilydd yn sail i'w heconomi ymwelwyr. Fodd bynnag, gallai twf twristiaeth heb ei reoli arwain at effaith amgylcheddol andwyol, mwy o bwysau ar seilwaith, colli cymeriad ac effeithiau negyddol ar les cymunedol a gwneud lleoedd.
- 9.13 Er mwyn cyflawni hyn, mae'r cynllun yn hyrwyddo ymagwedd gynaliadwy o ddatblygu twristiaeth, gan sicrhau bod twf yn cyd-fynd ag egwyddorion creu lleoedd, gwynwch hinsawdd a llesiant cymunedol. Nod y cynllun yw gwneud y mwyaf o fanteision economaidd a chymdeithasol wrth leihau niwed amgylcheddol, gan sicrhau bod Caerffili yn parhau i fod yn gyrchfan ddeniadol, wydn a chynaliadwy ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

TM2: Datblygu Economi Twristiaeth ac Ymwelwyr

Bydd cynigion datblygu sy'n cefnogi ac yn gwella economi twristiaeth ac ymwelwyr y fwrdeistref sirol yn cael eu caniatáu dan yr amodau canlynol:

- A Mae'r cynigion yn hyrwyddo ffurfiau cynaliadwy o dwristiaeth;**
- B Nid yw'r cynigion yn rhagfarnu yn erbyn cynigion adfywio na chyfleusterau twristiaeth presennol;**
- C Nid yw'r cynigion yn arwain at effeithiau amgylcheddol a thirwedd annerbyniol;**
- D Nid yw'r cynigion yn effeithio'n andwyol ar ddefnydd tir cyfagos; ac**

- 9.14 Er mwyn sicrhau twf twristiaeth cynaliadwy, mae'r 2RLDP yn ceisio gwneud y mwyaf o gyfleoedd i wella a chydlynu'r ystod o lety, cyfleusterau ac atyniadau i dwristiaid yn y fwrdeistref sirol. Mae'r polisi hwn yn ceisio annog datblygiad sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, sy'n cynyddu'r ystod o weithgareddau sydd ar gael i ymwelwyr mewn lleoliadau priodol, wrth wrthsefyll cynigion datblygu a allai arwain at effeithiau andwyol.
- 9.15 Mae prosiectau datblygu twristiaeth yn rhan bwysig o adfywio Canol Trefi yn y fwrdeistref sirol. Mae'r Cyngor wedi paratoi cynlluniau adfywio ar gyfer ei ganolfannau ac mae datblygiad sy'n gysylltiedig â thwristiaeth yn rhan allweddol o'r rhain. Pan fydd cynigion yn cael eu cynnig yng Nghanol Trefi, dylent gyfrannu'n gadarnhaol tuag at ehangu'r cynnig i ymwelwyr a chyfrannu'n gadarnhaol tuag at yr economi nos lle bo hynny'n briodol.

TM3: Diogelu Cyfleusterau Twristiaeth Presennol

Bydd cynigion a fyddai'n arwain at golli, neu leihau graddfa a chyfleuster twristiaeth presennol yn cael eu caniatáu yn unig dan yr amodau canlynol:

- A** Ni fyddai'r golled yn effeithio'n andwyol ar ystod ac ansawdd y cyfleusterau twristiaeth sydd ar gael yn yr ardal a'r fwrdeistref sirol; a
- B** Gellir dangos nad yw'r cyfleuster bellach yn addas nac yn ariannol hyfyw ac nad oes disgwyl iddo ddod yn ariannol hyfyw ar gyfer defnydd twristiaeth.

- 9.16 Mae'r polisi hwn yn ceisio cadw cyfleusterau twristiaeth presennol i gynnal yr amrywiaeth a'r dewis twristiaeth yn y fwrdeistref sirol. Byddai colli cyfleuster twristiaeth i ddefnydd arall yn dderbyniol yn unig lle y gellir dangos nad yw'r cyfleuster bellach yn addas nac yn hyfyw ar gyfer defnydd twristiaeth, ac na fyddai ei golli yn effeithio'n andwyol ar ystod ac ansawdd y cyfleusterau twristiaeth sydd ar gael yn yr ardal a'r fwrdeistref sirol. Er mwyn cefnogi cais am newid defnydd o gyfleuster twristiaeth, byddai angen i'r datblygwr ddarparu'r wybodaeth ganlynol fel rhan o gais cynllunio:
- Hyd yr amser y mae cyfleuster wedi bod yn wag a'r rhesymau pam ei fod yn wag, megis
 - Gwybodaeth am nawdd
 - Hoffter cwsmeriaid
 - Cyfraddau defnydd (ar gyfer llety i dwristiaid)
 - Manylion sy'n dangos bod y safle wedi'i farchnata at ddefnydd twristiaeth am bris rhesymol am gyfnod priodol
 - Addasrwydd yr adeilad ar gyfer defnydd priodol i dwristiaid.

TM4: Diogelu Asedau Twristiaeth Sylweddol

Mae'r asedau twristiaeth sylweddol canlynol wedi'u nodi fel rhai i'w diogelu o ran eu defnydd o dwristiaeth a bydd cynigion ar gyfer eu gwella yn cael eu cefnogi:

TM4.1 Coedwig Cwmcarn

TM4.2 Castell Caerffili

- 9.17 Castell Caerffili a Choedwig Cwmcarn yw'r prif atyniadau i dwristiaid yn y fwrdeistref sirol, ac mae'n hanfodol bod eu defnydd ar gyfer twristiaeth yn cael ei ddiogelu.
- 9.18 Castell Caerffili yw un o dirnodau treftadaeth mwyaf eiconig Cymru a'r castell mwyaf yng Nghymru. Mae'n atyniad mawr i ymwelwyr domestig a rhyngwladol ac mae'n chwarae rhan ganolog yn economi hunaniaeth ddiwylliannol a thwristiaeth y fwrdeistref sirol, gan gefnogi adfywio tref Caerffili a chyfrannu at amcanion creu lleoedd trwy angori tref Caerffili fel canolfan fasnachol a diwylliannol fywiog, gan gyfrannu at fusnesau lleol ac economi'r nos. Mae Cadw, sy'n berchen ar y castell, wedi buddsoddi £10 miliwn i gyflawni gwelliannau sylweddol i'r Castell fel rhan o'u cynnig i wneud y castell yn ddynodiad cenedlaethol i dwristiaid. Mae'r gwelliannau hyn yn cynnwys:
- Adeiladu canolfan ymwelwyr newydd sy'n cynnwys caffi, toiledau, siop a gofod addysgol.
 - Adfer y Neuadd Fawr (neuadd wleda ganoloesol),
 - Adnewyddu'r Porthdy Dwyreiniol Mewnol (to a ffenestri newydd),
 - Ailagor cwrs dŵr y porth canoloesol.
 - Llwybrau mynediad ehangach, rampiau, a gwres o dan y llawr mewn ardaloedd ymwelwyr allweddol.
 - Gosod dehongli cynhwysfawr ac arddangosfeydd rhyngweithiol, arddangosfeydd digidol, adrodd straeon clyweled, a gardd flodau gwyllt.
- 9.19 Mae Coedwig Cwmcarn yn gyrchfan hamdden awyr agored blaenllaw sy'n cynnig beicio mynydd, heicio a llwybrau natur. Mae'n rhan annatod o dwristiaeth egnïol y fwrdeistref sirol ac mae'n hyrwyddo iechyd a llesiant trwy weithgareddau awyr agored ac yn cefnogi twristiaeth gynaliadwy trwy annog teithio llesol a phrofiadau ecogyfeillgar. Mae'r goedwig yn ategu twristiaeth treftadaeth trwy arallgyfeirio'r cynnig ymwelwyr, denu twristiaid antur a theuluoedd, a chyfrannu at ddatblygiad economaidd cefn gwlad.

Seilwaith Digidol

- 9.20 Mae seilwaith digidol yn elfen hanfodol o leoedd cynhyrchol a mentrus, sy'n sail i dwf economaidd, cysylltedd cymdeithasol a mynediad at wasanaethau mewn cymdeithas gynyddol ddigidol. Mae cyfathrebu electronig yn seilwaith hanfodol a dylai awdurdodau cynllunio gefnogi rhwydweithiau digidol o ansawdd uchel, fel band

eang a chysylltedd symudol, i sicrhau bod cartrefi, busnesau a chymunedau wedi'u cysylltu'n dda ac yn wydn i ofynion technolegol yn y dyfodol.

DI1: Seilwaith Digidol

Bydd cynigion ar gyfer seilwaith telathrebu a thechnoleg ddigidol yn cael eu hystyried yng ngoleuni gofynion technegol a gweithredol ac yn cael eu caniatáu o dan yr amodau canlynol:

- A Mae'r datblygiad yn cyfrannu tuag at amcanion datblygu diogelu at y dyfodol a chynigion adfywio neu mae'n rhan o fwriad arfaethedig i ddatblygu rhwydwaith ehangach; ac**
- B Mae'r datblygiad yn ymgorffori'r holl fesurau rhesymol i leihau unrhyw effaith andwyol sylweddol oherwydd lleoliad ac ymddangosiad allanol yr offer, ac mae'r dyluniad yn lleihau'r effaith a achosir gan ei ymddangosiad gweledol; ac**
- C Ni fyddai unrhyw effaith andwyol sylweddol ar dreftadaeth naturiol, yr amgylchedd hanesyddol, neu amwynder trigolion cyfagos; ac**
- D Mae'r cais yn cyd-fynd â thystiolaeth o gydymffurfio â chanllawiau'r llywodraeth ar effeithiau seilwaith telathrebu ar iechyd.**

- 9.21 Mae seilwaith telathrebu a thechnoleg ddigidol digonol ac effeithlon yn fwyfwy hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. Mae cyfathrebu electronig diogel yn sail i gystadleurwydd economaidd, a gall ddarparu cyfleoedd i aelwydydd a busnesau gyflawni ffyrdd dymunol yn gymdeithasol ac yn amgylcheddol o fyw a gweithio. Mae Cymru'r Dyfodol yn amlinellu sut mae seilwaith cyfathrebu digidol yn hanfodol i lwyddiant a economaidd busnesau a'u gallu i gystadlu yn y dyfodol ac yn cefnogi'r broses o ddarparu seilwaith a gwasanaethau cyfathrebu digidol ledled Cymru ac mae gofyn i ddatblygiadau newydd gynnwys darparu seilwaith band eang cyflym o'r cychwyn cyntaf.
- 9.22 Mae'r polisi hwn yn cefnogi datblygu seilwaith telathrebu lle bo angen, wrth ddiogelu rhag unrhyw effeithiau andwyol ar amwynderau preswyl, asedau treftadaeth naturiol ac adeiledig, tirweddau sensitif a dynodiadau amgylcheddol eraill. Dylai datblygwyr ymgysylltu'n rhagweithiol â pherchnogion neu weithredwyr defnyddiau sensitif (fel ysbytai, cyfleusterau gofal plant neu sefydliadau addysgol) yn gynnar yn y broses ddatblygu i drafod unrhyw faterion technegol neu amwynderau eraill a allai godi o ganlyniad i'r datblygiad.

Ynni a Datgarboneiddio

- 9.23 Mae'r 2RLDP yn hyrwyddo twf economaidd cynaliadwy er mwyn cynorthwyo cyflawni twf economaidd yn unol ag strategaeth y cynllun a dyheadau Dinas-Ranbarth Caerdydd. Mae datgarboneiddio yn hanfodol wrth fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd ac mae'r system gynllunio yn gyfrwng pwysig i gyflawni hyn. Bydd

angen i'r 2RLDP gefnogi'r nodau datgarboneiddio strategol canlynol os yw am gyflawni twf cynaliadwy i'r fwrdeistref sirol:

- Creu Lleoedd Strategol;
- Hyrwyddo cynhyrchu a defnyddio ynni adnewyddadwy;
- Lleihau a chyfyngu ar y defnydd o danwydd ffosil;
- Hyrwyddo newid moddol a blaenoriaethu teithio llesol a thrafnidiaeth gynaliadwy.

Bydd twf ar draws y Fwrdeistref Sirol yn gofyn am ynni ac mae'r 2RLDP yn ceisio hyrwyddo cynhyrchu ynni adnewyddadwy a di-garbon yn y fwrdeistref sirol er mwyn helpu cyflawni datgarboneiddio. **Targedau Ynni Adnewyddadwy**

- 9.24 Mae PCC yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol nodi targedau heriol ond cyraeddadwy ar gyfer ynni adnewyddadwy o fewn y cynllun datblygu lleol.
- 9.25 Canllawiau Ymarfer Llywodraeth Cymru: Mae *Planning for Renewable and Low Carbon Energy – A Toolkit for Planners (Sept 2015)* (Saesneg yn unig) yn cael ei argymhell o fewn PCC fel methodoleg dderbyniol ar gyfer datblygu sylfaen dystiolaeth i lywio polisiau ynni adnewyddadwy gofodol a dyraniadau i'w cynnwys yn y 2RLDP. Paratowyd Asesiad Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel (RLCEA) gan yr Ymddiriedolaeth Garbon yn 2020. Mae hyn yn asesu'r capasiti presennol ar gyfer ynni adnewyddadwy yn y Fwrdeistref Sirol a'r capasiti ynni adnewyddadwy posibl ar gyfer y dyfodol yn ogystal â galluoedd damcaniaethol ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy.
- 9.26 Mae Cynllun Ynni Ardal Leol y Cyngor yn coladu tystiolaeth i nodi'r llwybr mwyaf effeithiol i'r Awdurdod gyrraedd targed sero-net, yn unol â thargedau cynhyrchu ynni adnewyddadwy cenedlaethol.
- 9.27 Gan ddefnyddio'r Cynllun Ynni Ardal Leol, yr RLCEA a thystiolaeth arall, fel y manylir yn EB24: Ynni Adnewyddadwy, cyfrifwyd targed mesuradwy o botensial adnoddau yr ardal. Mae Tabl 2 yn nodi'r targed ynni adnewyddadwy ar gyfer y 2RLDP.

Tabl 2 Targed Ynni Adnewyddadwy

Targed Seiliedig ar Adnoddau									
Technoleg Ynni	Uchafswm Damcaniaethol Amcangyfrifedig (ETM)		Capasiti wedi'i osod ar hyn o bryd		Targed Isel (gan gynnwys y capasiti gosodedig cyfredol)		Targed Uchel (gan gynnwys y capasiti gosodedig cyfredol)		Sylwadau
Pŵer									
	M W	MWh y flwyddyn	M W	MWh y flwyddyn	M W	MWh y flwyddyn	M W	MWh y flwyddyn	

Gwynt ar y tir	137	314,000	18	33,000	110.4	261,000	205	485,000	Mae targed uchel yn fwy na'r ETM gan fod hyn wedi'i gyfrifo gan dybio tyrbinau 2MW. Mae ceisiadau cynllunio cymeradwy i'w hadeiladu o fewn cyfnod y cynllun yn nodi tyrbinau mwy ac yn fwy na'r ETM ar gyfer yr ardal llai cyfyngedig y maent wedi'u lleoli ynddi gan 61.9MW. Mae ceisiadau sy'n aros am benderfyniad yn yr un modd yn nodi tyrbinau mwy ac yn rhagori ar yr ETM ar gyfer yr ardaloedd llai cyfyngedig a nodwyd gan RLCEA gan 60.6MW. Mae ymgysylltu â rhanddeiliaid wedi awgrymu na fydd unrhyw osodiadau datblygiad o arwyddocâd cenedlaethol ychwanegol yn debygol o fewn cyfnod y cynllun.
Solar wedi'i osod ar y ddaear (ac eithrio graddau dosbarth u tir 1-3)	740	719,000	41	35,000	96	93,000	136	132,000	ETM ar gyfer solar sy'n deillio o Gynllun Ynni Ardal Leol Caerffili.
Targed wedi'i alinio â Strategaeth Twf 2RLDP									
					Targed Isel (dyraniadau newydd yn unig)		Targed Uchel (dyraniadau newydd yn unig)		
					MW	MWh y flwyddyn	MW	MWh y flwyddyn	
PV solar wedi'i osod ar doeau (wedi'i ailalinio â chyfradda u twf yr 2RLDP)	Mae targedau yn ymwneud â datblygiad newydd yn unig, sy'n gysylltiedig â strategaeth twf yr 2RLDP	16	14,000	5.53	5,400	11.1	10,800	Mae tua 2,767 o unedau tai newydd drwy ddyraniadau o fewn y cynllun; nid yw'r targedau yn cynnwys cartrefi sydd eisoes yn cael eu hadeiladu, anheddau presennol neu eiddo masnachol. Mae targed isel yn tybio 50% o ddefnydd ac argaeledd. Mae targed uchel yn tybio 100% o ddefnydd ac argaeledd.	
Cyfanswm Pŵer		75	82,000	212	359,400	352	627,800		
Gwres									
Pympiau Gwres (wedi'u hail-alinio â chyfradda u twf yr 2RLDP)	Mae targedau yn ymwneud â datblygiadau newydd yn unig, sy'n gysylltiedig â strategaeth twf yr 2RLDP	1.73*	Heb ei adrodd	6.9	11,000	13.8	22,100	Mae tua 2,767 o unedau tai newydd drwy ddyraniadau o fewn y cynllun; nid yw'r targedau yn cynnwys cartrefi sydd eisoes yn cael eu hadeiladu, anheddau presennol neu eiddo masnachol. Mae targedau yn tybio Cyd-ffeithlonrwydd Perfformiad o 3 ac fe'u cyfrifir gan ddefnyddio amcangyfrif o'r galw am wres ar gyfer 2,767 o eiddo. Mae'r targed isel yn cynrychioli galw am wres o 4 MWh/cartref/blwyddyn gyda defnydd o 50% a'r targed uchel o 8 MWh/cartref/blwyddyn gyda defnydd o 100%.	
Cyfanswm Gwres				6.9	8,000	13.8	16,100		
Cyfanswm Gwres a Phŵer			82,000	219	367,400	366	643,900		

- 9.28 Mae Cymru'r Dyfodol yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor fod yn rhagweithiol wrth gynhyrchu ynni adnewyddadwy ac mae'n nodi Ardaloedd Wedi'u Hasesu ymlaen llaw ledled Cymru lle mae ynni gwynt ar raddfa fawr yn dderbyniol mewn egwyddor, a lle derbynnir yr egwyddor o newid tirwedd. Ar raddfa leol, bydd y Cyngor yn cefnogi ac yn annog cynlluniau priodol ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy a bydd hefyd yn cydweithio â darparwyr ynni i gyflawni cynlluniau priodol.

EN1: Cynhyrchu Ynni Adnewyddadwy

Bydd cynigion datblygu ar gyfer datblygu ynni adnewyddadwy a charbon isel, gan gynnwys seilwaith cysylltiedig, yn cael eu caniatáu o dan yr amodau canlynol:

- A) Dangoswyd nad oes safle amgen ar gael sy'n llai sensitif neu'n fwy hyfyw;**
- B) Mae cyfleoedd cysylltu â'r grid ac oddi ar y grid wedi'u harchwilio a'u hoptimeiddio'n llawn;**
- C) Ni fyddai'r cynnig yn arwain at effeithiau cronol annerbyniol pan gaiff ei ystyried ochr yn ochr â datblygiadau presennol neu ddatblygiadau sydd wedi derbyn caniatâd;**
- D) Ni fyddai unrhyw effeithiau annerbyniol ar gymeriad tirwedd, neu hunaniaeth amlwg y Fwrdeistref Sirol;**
- E) Bydd nodweddion presennol bioamrywiaeth yn cael eu cynnal, gyda budd net i fioamrywiaeth wedi'i sicrhau lle bynnag y bo modd;**
- F) Byddai amwynderau preswyl yn cael eu diogelu, heb unrhyw effeithiau annerbyniol sy'n deillio o sŵn, llwch, arogl, traffig, neu aflonyddu arall ar draws pob cam o'r datblygiad;**
- G) Gwneir darpariaeth ar gyfer datgomisiynu, tynnu seilwaith, ac adfer y safle i safon y cytunwyd arno ar ddiwedd ei oes weithredol;**
- H) Mae manteision cyffredinol y cynnig, gan gynnwys budd amgylcheddol, economaidd, cymdeithasol a chymunedol, yn amlwg yn gorbwyso unrhyw effeithiau andwyol gweddilliol.**

- 9.29 Er mwyn hyrwyddo effeithlonrwydd ynni ymhellach, mae Polisi Cynllunio Cymru yn mynnu bod Adroddiad Ynni yn cyd-fynd â cheisiadau am ddatblygiadau mawr.

EN2: Cynhyrchu Ynni Adnewyddadwy ar Safleoedd Mawr

Bydd yn ofynnol cyflwyno Adroddiad Ynni yn achos pob datblygiad preswyl newydd ar gyfer 100 neu fwy o unedau preswyl neu ddatblygiad newydd gyda chyfanswm arwynebedd llawr o 1000 metr sgwâr neu fwy, er mwyn pennu dichonoldeb a hyfywedd ymgorffori cynhyrchu ynni adnewyddadwy, rhwydweithiau gwresogi ardal a/neu dechnoleg di-garbon / carbon isel ar y safle (gan gynnwys technolegau microgynhyrchu) o fewn y datblygiad.

- 9.30 Bydd y Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i geisiadau sy'n bodloni darpariaethau'r polisi hwn gyd-fynd ag 'Adroddiad Ynni'. Bydd angen i'r asesiad nodi sut y gall y cynnig gyfrannu at lefelau uwch o gynhyrchu ynni o ffynonellau adnewyddadwy a charbon isel ac a ellir gwneud unrhyw gysylltiadau â ffynonellau ynni adnewyddadwy presennol ai peidio.

Mwynau

- 9.31 Mae'r 2RLDP, yn unol â gofynion polisi cenedlaethol a rhanbarthol, yn annog dull cynaliadwy o gynllunio mwynau, gan sicrhau bod adnoddau gwerthfawr, prin yn cael eu diogelu ar gyfer echdynnu posibl yn y dyfodol tra'n ei gwneud yn ofynnol bod cynigion yn ystyried ystyriaethau amgylcheddol ac amwynderau ac yn ceisio osgoi effeithiau andwyol sylweddol, gan gynnwys defnyddio mesurau adfer ac ôl-ofal priodol.
- 9.32 Er bod Cymru'r Dyfodol yn nodi mwynau fel maes polisi y mae'n mynd i'r afael ag ef drwy baratoi CDS, mae PCC a Nodyn Cyngor Technegol Mwynau 1 (MTAN1) yn ei gwneud yn ofynnol i'r 2RLDP gynnal banc tir 10 mlynedd ar gyfer creigiau wedi'u malu (nid oes gan y fwrdeistref sirol hanes o gynhyrchu tywod a graean ar y tir) drwy gydol cyfnod y cynllun.

MN1: Mwynau

Bydd y Cyngor yn cyfrannu at y galw am gyflenwad parhaus o fwynau trwy'r mesurau canlynol:

- A** Diogelu adnoddau hysbys o dywod a graean; a chreigiau wedi'u malu;
- B** Cynnal banc tir o gronfeydd wrth gefn agregau a ganiateir trwy gydol cyfnod y cynllun am isafswm o 10 mlynedd;
- C** Annog defnydd effeithlon a phriodol o fwynau o ansawdd uchel, diogelu seilwaith mwynau a gwneud y mwyaf o'r potensial ar gyfer defnyddio agregau eilaidd ac agregau wedi'u hailgylchu fel dewis amgen i adnoddau a gafwyd o dir prif safleoedd.

- 9.33 Er mwyn hwyluso hyn, mae MTAN1 yn gofyn am baratoi Datganiadau Technegol Rhanbarthol (DTRh). Cyhoeddwyd 2il Adolygiad DTRh ym mis Medi 2020 ac fe'i cymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Ionawr 2021. Nododd gyfanswm dosraniad ar

gyfer y fwrdeistref sirol dros 25 mlynedd o 13.37 mt (miliwn tunnell), sy'n cynrychioli gwarged o 17.91 mt mewn cronfeydd wrth gefn a ganiateir. Ar adeg cyhoeddi, roedd gan y fwrdeistref sirol fanc tir o 58.5 mlynedd, llawer mwy na'r isafswm gofyniad o ddeng mlynedd.

MN2: Datblygiad Cynaliadwy Adnoddau Mwynol

Caniateir echdynnu adnoddau mwynol pan fo cynigion o'r fath yn bodloni'r meini prawf canlynol:

Gellir dangos bod angen echdynnu i ddiwallu anghenion cenedlaethol, rhanbarthol neu leol, ac na ellir diwallu angen o'r fath o ddeunyddiau eilaidd neu wedi'u hailgylchu neu gronfeydd wrth gefn presennol;

Mae'r defnydd terfynol arfaethedig yn briodol ac yn cynrychioli defnydd effeithlon a chynaliadwy o'r adnodd;

Ni fyddai'r cynnig yn achosi niwed amlwg i amwynderau preswyl, yn enwedig o ran mynediad, creu traffig, sŵn, dirgryniad, llwch, ansawdd aer ac arogl;

Ni fyddai'r cynnig yn arwain at effeithiau andwyol sylweddol o ran y canlynol:

- i iechyd y cyhoedd;**
- ii y dirwedd, treftadaeth naturiol, a'r amgylcheddau diwylliannol a hanesyddol;**
- iii ansawdd a maint y dyfroedd a reolir, a'r seilwaith dŵr a charthffosiaeth presennol;**
- iv buddiannau amaethyddol;**
- v ymsuddiant ac ansefydlogrwydd y ddaear.**

E Byddai cyfleoedd ar gyfer ailddefnyddio a/neu ailgylchu gwastraff mwynol yn cael eu gwneud i'r eithaf;

F Byddai mwynau wedi'u hechdynnu yn cael eu cludo ar y rheilffordd, lle bynnag y bo'n bosibl; ac

G Mae cynigion adfer ac ôl-ofal priodol wedi'u cyflwyno, gan gynnwys rheoli safle ar ôl cau.

9.34 Yn unol â'r argymhellion a nodir yn 2il Adolygiad DTRh, nid oes unrhyw ddarpariaeth yn y dyfodol ar gyfer prif agregau, gan gynnwys dyraniadau ar gyfer gweithio yn y dyfodol, wedi'u nodi yn yr 2RLDP. Fodd bynnag, mae'r diwydiant mwynau yn parhau i fod yn weithredol yn y fwrdeistref sirol gyda chalchfaen a thywodfaen yn parhau i gael eu gweithio mewn gwahanol safleoedd. Mae mwynau yn adnodd pwysig y dylid ei warchod ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol mewn ardaloedd priodol. Mae Polisi MN2 yn nodi'r meini prawf y bydd pob cynnig ar gyfer gwaith mwynau newydd yn cael ei asesu yn eu herbyn ac yn cadw at ofynion polisi cenedlaethol.

MN3: Ardaloedd Diogelu

Mae'r ardaloedd canlynol wedi'u nodi fel rhai sy'n cael eu diogelu ar gyfer echdynnu a gweithio agregau:

- A Ardaloedd Diogelu Categori 1:**
 - i Tywod a graean;
 - ii Agregau manyleb uchel – tywodfaen;
 - iii Agregau manyleb uchel – calchfaen carbonifferaidd
- B Ardaloedd Diogelu Categori 2:**
 - iv Tywod a graean;
 - v Tywodfaen;
 - vi Calchfaen

- 9.35 Mae ardaloedd diogelu ar gyfer calchfaen, tywodfaen (gan gynnwys agregau manyleb uchel) a thywod a graean wedi'u hamlinellu ar y map cynigion, yn unol â Map Diogelu Agregau De-ddwyrain Cymru.

MN4: Datblygu mewn Ardaloedd Diogelu

Bydd cynigion datblygu a allai effeithio ar ardaloedd diogelu mwynau yn cael eu hystyried yn erbyn y gofynion canlynol, fel sy'n berthnasol:

- A Ni fydd cynigion ar gyfer defnydd parhaol o fewn ardaloedd diogelu**
 - i Gellir dangos nad yw'r mwynau bellach o unrhyw werth neu werth posibl; neu
 - ii Gellir echdynnu'r mwynau yn foddhaol cyn i'r datblygiad ddigwydd; neu
 - iii Mae angen gwirioneddol am y datblygiad; neu
 - iv Mae'r cynnig yn cynnwys datblygiad mewnlenwi o fewn ardal adeiledig, datblygiad deiliaid tai, neu estyniad i adeilad presennol;
- B Ni fydd cynigion ar gyfer defnydd dros dro o fewn ardaloedd diogelu a nodwyd yn cael eu cymeradwyo oni bai bod yr amodau canlynol yn cael eu bodloni:**
 - i Gellir eu cychwyn a'u cwblhau; ac
 - ii Mae'r safle yn cael ei adfer i gyflwr nad yw'n atal echdynnu mwynau;

o fewn yr amserlen y mae'n debygol y bydd angen yr adnodd.

- 9.36 Mae'n bwysig bod mynediad at adnoddau mwynol yn cael ei ddiogelu er mwyn atal sterileiddio trwy fathau eraill o ddatblygiad parhaol. Nid yw diogelu yn dangos

derbyn gwaith mwynau, ond bod lleoliad ac ansawdd y mwynau yn hysbys a bod y cyfyngiadau amgylcheddol sy'n gysylltiedig ag echdynnu wedi'u hystyried.

MN5: Parthau Clustogi

Ni chaniateir cynigion ar gyfer ennill a gweithio mwynau, a defnyddiau sensitif sy'n ymwneud â meddiannaeth pobl yn rheolaidd, o fewn y parthau clustogi safleoedd mwynau canlynol:

MN5.1	Chwarel y Bryn – gweithredol
MN5.2	Chwarel Gelligaer – gweithredol
MN5.3	Chwarel Caerllwyn – segur
MN5.4	MN5.2 Chwarel Hafod Fach – gweithredol
MN5.5	Chwarel Pont-ymister – segur
MN5.6	Chwarel Machen – gweithredol
MN5.7	MN5.7 Chwarel Cefn Onn – segur
MN5.8	Chwarel Cwmleyshon – anweithgar
MN5.9	Chwarel Blaengwynlais – anweithredol

- 9.37 Mae parthau clustogi yn darparu ardaloedd diogelu o amgylch gweithfeydd mwynau a ganiateir ac arfaethedig, lle dylid gwrthsefyll datblygiad mwynau pellach, yn ogystal â datblygiad newydd a fyddai'n sensitif i effaith andwyol gan gynnwys tai preswyl, ysbytai ac ysgolion. Gellir ystyried datblygiadau eraill derbyniol a allai fod yn llai sensitif, gan gynnwys defnydd diwydiannol, swyddfeydd ac ategol sy'n gysylltiedig â gwaith mwynau, fesul achos.

Mae parthau clustogi o 200m (fel sy'n ofynnol gan MTAN 1 yn achos chwareli creigiau caled) wedi'u dynodi o amgylch safleoedd gweithredol, anweithredol a segur ac maent wedi'u hamlinellu ar y map cynigion. Er y gall safleoedd segur gadw caniatâd cynllunio sy'n bodoli oherwydd echdynnu blaenorol, ni all gweithio ailddechrau ar y safleoedd hynny heb gymhwyso amodau llawn, cyfoes. Mewn rhai achosion, efallai na fydd unrhyw obaith o weithio yn y dyfodol, a bydd y Cyngor yn ystyried strategaethau priodol ar gyfer defnydd ac adfer yn y dyfodol.

MN6: Safleoedd Anweithredol

Bydd mesurau i atal rhagor o waith mwynau a, lle bo hynny'n briodol, i ystyried gwaith adfer a thirweddu, yn cael eu hystyried yn y safleoedd anweithredol canlynol:

- MN6.1 Chwarel Caerllwyn**
- MN6.2 Chwarel Cefn Onn**
- MN6.3 Chwarel Pont-y-meistr**

- 9.38 Mae'r polisi hwn yn ceisio cyflwyno mesurau i atal echdynnu mwynau pellach ar safleoedd sy'n anweithredol a lle nad yw gweithio mwynau bellach yn cael ei ystyried yn briodol yn y lleoliadau hyn. Mae'r ymagwedd hon yn cyd-fynd â'r polisi cenedlaethol, sy'n nodi y dylid adnabod safleoedd anweithredol sydd â chaniatâd cynllunio ar gyfer gwaith yn y dyfodol lle bernir eu bod yn annhebygol o ddod yn weithredol eto yn y dyfodol rhagweladwy o fewn y cynllun datblygu ac a ddylai fod yn destun strategaeth addas.
- 9.39 Er mwyn adnabod safleoedd o'r fath, mae'r Cyngor yn gweithio gyda thirfeddianwyr/gweithredwyr i benderfynu ar y defnydd o safleoedd segur yn y dyfodol. Pan fydd safleoedd yn cael eu hadnabod fel rhai anweithredol, bydd y Cyngor yn ceisio mesurau i atal echdynnu pellach a sicrhau adfer a thirweddu i ddileu unrhyw amheuaeth ynghylch ailweithio posibl. Gall mesurau o'r fath gynnwys mesurau fel gorchmynion gwahardd.

Rheoli Gwastraff

- 9.40 Mae Cymru'r Dyfodol yn cydnabod gwastraff fel maes polisi sydd angen fframwaith cydgyssylltiedig drwy baratoi Cynllun Datblygu Strategol. Yn y cyfamser, mae trefniadau monitro rhanbarthol yn llywio'r gwaith o baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol.
- 9.41 Er nad oes angen penodol am gyfleusterau rheoli gwastraff wedi'i nodi ar lefel ranbarthol, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol ddatblygu ymagwedd gynaliadwy o reoli gwastraff, gan gynnwys adnabod lleoliadau addas ar gyfer cyfleusterau rheoli gwastraff yn ogystal â meini prawf y bydd ceisiadau ar gyfer datblygiad o'r fath yn cael eu mesur yn eu herbyn, gan gydnabod mai'r lleoliadau mwyaf priodol fydd y rhai sydd â'r effaith leiaf andwyol ar y boblogaeth leol a'r amgylchedd a chyda'r cyfraniad mwyaf posibl tuag at fframwaith seilwaith eang.

WM1: Rheoli Gwastraff Cynaliadwy

Er mwyn hwyluso'r gwaith o reoli gwastraff yn gynaliadwy, bydd y Cynllun yn:

- A** Sicrhau bod cynigion rheoli gwastraff yn cydymffurfio ag egwyddorion yr hierarchaeth gwastraff sy'n cefnogi'r rhai sy'n symud gwastraff i fyny'r hierarchaeth;
- B** Cefnogi rhwydwaith integredig a digonol o osodiadau rheoli gwastraff sy'n ystyried y cysyniad gosod agosaf priodol ac egwyddorion hunangynhaliath lle bo angen;
- C** Ystyried bod cyfleusterau rheoli trin gwastraff yn yr adeilad yn dderbyniol mewn egwyddor ar safleoedd sydd wedi'u dyrannu a'u diogelu ar gyfer defnydd dosbarth B2, yn amodol ar Bolisi WM2 ac ystyriaethau cynllunio perthnasol eraill; ac yn
- D** Cefnogi'r economi gylchol drwy annog lleihau cynhyrchu gwastraff a'r defnydd o ddeunyddiau wedi'u hailddefnyddio a'u hailgylchu yng nghyfnodau dylunio, adeiladu a dymchwel datblygu.

- 9.42 Mae Tuag at Ddyfodol Diwastraff yn nodi polisïau, targedau ac egwyddorion lefel uchel Llywodraeth Cymru mewn perthynas â rheoli gwastraff. Er mwyn cydymffurfio â'r Gyfarwydddeb Fframwaith Gwastraff, cymhwysir yr hierarchaeth gwastraff ganlynol fel gorchymyn blaenoriaeth mewn deddfwriaeth a pholisi atal a rheoli gwastraff:
- Atal;
 - Paratoi i'w aildddefnyddio;
 - Ailgylchu;
 - Adfer arall e.e. adfer ynni; a
 - Gwaredu.
- 9.43 Mae polisi cynllunio cenedlaethol yn ei gwneud yn ofynnol i Gynlluniau Datblygu Lleol wneud darpariaeth ar gyfer seilwaith rheoli gwastraff amrywiol a sicrhau bod lleoliadau addas yn cael eu hadnabod ar gyfer cyfleusterau o'r fath. Dylid cynnwys polisïau sy'n seiliedig ar feini prawf y bydd ceisiadau am gyfleusterau o'r fath yn cael eu penderfynu yn eu herbyn hefyd. Dylai patrwm a natur y ddarpariaeth adlewyrchu nid yn unig y polisi gwastraff cenedlaethol, ond hefyd y sefyllfa gyfredol fel y nodir yn yr adroddiad monitro cynllunio gwastraff. Dylai Cynllun Datblygu Lleol, mewn egwyddor, gefnogi'r dyhead o symud Tuag at Ddyfodol Diwastraff.
- 9.44 Dylai datblygu, a chynlluniau datblygu, gadw at egwyddorion yr economi gylchol. Dylai hyn gynnwys hyrwyddo aildddefnyddio; dylunio gwastraff; gwneud dewisiadau dylunio y gellir eu haddasu; ac ymgorffori cyfleusterau ailgylchu mewn datblygiad. Mae'r polisi strategol a nodir uchod yn cadw at bolisi cynllunio a rheoli gwastraff cenedlaethol ac mae wedi'i gynllunio i fframio'r cyd-destun ar gyfer y polisi sy'n seiliedig ar y meini prawf isod.

WM2: Cyfleusterau Rheoli Gwastraff – Safleoedd Cyflogaeth

Mae safleoedd sydd wedi'u dyrannu neu eu diogelu fel safleoedd cyflogaeth sylfaenol neu eilaidd yn cael eu nodi fel rhai sy'n addas, mewn egwyddor, ar gyfer cyfleusterau rheoli gwastraff newydd yn yr adeilad.

Rhaid i gynigion ar gyfer defnyddiau o'r fath:

A) Cydymffurfio â darpariaethau Polisi WM3, a;

B) Dangos nad ydynt yn gwrthdaro â defnyddiau cyfagos sy'n bodoli eisoes, neu na fyddant yn rhagfarnu datblygiad gweddill safleoedd o'r fath at eu prif bwrpas.

- 9.45 Mae TAN 21 yn nodi bod ystadau diwydiannol presennol, yn gyffredinol, yn debygol o fod yn addas ar gyfer cyfleusterau rheoli gwastraff modern o fewn adeiladau oherwydd eu tebygrwydd o ran natur ac ymddangosiad allanol i adeiladau a phrosesau diwydiannol. Er gwaethaf hyn, bydd angen asesu cynigion o ran eu heffaith bosibl ar ystyriaethau amgylcheddol ac amwynderau, yn enwedig o ran defnydd tir cyfagos. Mae polisi cenedlaethol yn ei gwneud yn ofynnol i asesiadau cynllunio gwastraff gael eu cynnal a'u cyflwyno ynghyd â cheisiadau cynllunio, er

mwyn dangos sut mae cynigion yn bodloni amcanion Tuag at Ddyfodol Diwastraff a'r Cynllun Sector Casgliadau, Seilwaith a Marchnadoedd (CIM).

WM3: Cyfleusterau Rheoli Gwastraff

Bydd cynigion ar gyfer cyfleusterau trin gwastraff newydd yn cael eu caniatáu dim ond pan fo'r holl feini prawf canlynol wedi'u bodloni:

- A)** Mae angen wedi'i nodi;
- B)** **Maent yn cyd-fynd ag egwyddorion yr hierarchaeth gwastraff, a'r Gyfarwydddeb Fframwaith Gwastraff;**
- C)** **Ni fyddent yn cael effaith andwyol sylweddol ar amwynderau neu'r amgylchedd;**
- D)** Maent yn darparu ar gyfer adfer cynhwysfawr ac ôl-ofal y safle, lle bo hynny'n berthnasol ac yn briodol; ac
- E)** **Mae asesiad cynllunio gwastraff wedi'i gynnal.**

- 9.46 Er bod cyfleusterau rheoli gwastraff newydd yn yr adeilad yn cael eu hystyried yn dderbyniol, mewn egwyddor, ar safleoedd cyflogaeth sylfaenol ac eilaidd, ystyrir bod caniatáu nodi safleoedd a allai fod yn addas mewn mannau eraill, lle bo hynny'n ddibynnol ar angen, wrth sicrhau hefyd fod cynigion perthnasol yn cael eu hasesu'n briodol a'u hystyried wedi'u lleoli'n gynaliadwy mewn perthynas â mathau eraill o ddatblygu a lleoliadau mwy ymylol, yn fuddiol. Mae TAN 21 yn ei gwneud yn ofynnol i asesiadau cynllunio gwastraff gael eu cynnal a'u cyflwyno ynghyd â cheisiadau cynllunio, er mwyn dangos sut mae cynigion yn bodloni amcanion Tuag at Ddyfodol Diwastraff a'r Cynllun Sector Casgliadau, Seilwaith a Marchnadoedd (CIM).

10 LLEOEDD UNIGRYW A NATURIOL

- 10.1 Mae tirwedd ôl-ddiwydiannol, bioamrywiaeth ac adnoddau naturiol y Fwrdeistref Sirol yn rhan hanfodol o'i hunaniaeth unigryw, y dylid ei gydnabod, ei warchod lle bo angen, a'i wella lle bo hynny'n bosibl. Rhaid rheoli'r amgylchedd naturiol, ei ecosystemau, ei gynefinoedd, ei nodweddion daearegol, a'i ddyfrffyrdd, yn gynaliadwy i wella gwytnwch ecosystemau, a diogelu uniondeb a nodweddion tirweddau lleol er lles cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.
- 10.2 Mae cynnal a gwella bioamrywiaeth yn rhan sylfaenol o'r 2RLDP. Mae'r cynllun yn ceisio sicrhau bod penderfyniadau datblygu yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at rwydweithiau ecolegol, seilwaith gwyrdd, ac adferiad natur, gan gydnabod eu rôl hanfodol wrth fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd, gwella ansawdd aer a dŵr, a chefnogi cymunedau iach a gwydn. Mae diogelu ardaloedd pwysig ar gyfer bioamrywiaeth a chynefinoedd, rhywogaethau ac ecosystemau sensitif wedi'i ymgorffori ledled yr 2RLDP a'i sylfaen dystiolaeth ategol, gyda phwyslais clir ar gynnal a gwella asedau naturiol yn hytrach na'u peryglu.
- 10.3 Mae lleoedd unigryw a naturiol hefyd yn cynnwys tirweddau diwylliannol a hanesyddol Cymru, y mae llawer ohonynt yn cael eu gwarchod trwy ddynodiadau cenedlaethol. Mae'r 2RLDP yn ceisio diogelu diddordeb arbennig a lleoliad y tirweddau dynodedig hyn, gan sicrhau bod datblygiad newydd yn ymateb yn sensitif i gymeriad a threftadaeth leol. Trwy ymgorffori'r egwyddorion hyn, mae'r 2RLDP yn ceisio sicrhau bod nodweddion unigryw naturiol a diwylliannol wrth wraidd creu lleoedd, gan arwain twf mewn ffordd sy'n amgylcheddol gyfrifol, wedi'i wreiddio'n lleol ac sy'n adlewyrchu ymdeimlad unigryw y sir.

Tirwedd

- 10.4 Mae gan y fwrdeistref sirol dirwedd unigryw sydd wedi'i llunio gan etifeddiaeth mwyngloddio a diwydiant. Mae sawl rhan o'r dirwedd yn bwysig am ei nodweddion naturiol, gweledol, daearegol, diwylliannol a hanesyddol. Mae'r 2RLDP yn cydnabod pwysigrwydd yr ardaloedd hyn ac wedi'u gwarchod lle bo angen, i'w cynnal ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

LS1: Ardaloedd Tirwedd Arbennig (ATA)

Mae'r ardaloedd canlynol wedi'u dynodi'n Ardaloedd Tirwedd Arbennig:

LS1.1 Cwm Rhymni Uchaf

LS1.2 Gelligaer

LS1.3 Mynydd Eglwysilan

LS1.4 Gogledd Caerffili

LS1.5 De Caerffili

LS1.6 Mynyddislwyn

Ni chaniateir cynigion perthnasol o fewn Ardaloedd Tirwedd Arbennig dynodedig ond os ydynt yn bodloni'r meini prawf canlynol:

A Rhaid i'r cynnig gadw neu wella cymeriad a rhinweddau unigryw yr Ardaloedd Tirwedd Arbennig.

B Rhaid i'r dyluniad barchu'r priodweddau lleol o ran ffurf, deunyddiau a manylion, ac integreiddio'r datblygiad yn sensitif i'r dirwedd amgylchynol.

- 10.5 Mae Ardaloedd Tirwedd Arbennig (ATA) yn ddynodiadau anstatudol lleol sy'n ceisio gwarchod ardaloedd sy'n arddangos nodweddion tirwedd, hanesyddol, diwylliannol, naturiol a daearegol nodedig o fewn y fwrdeistref sirol. Maent yn elfennau pwysig yn lleol o dreftadaeth naturiol yr amgylcheddau gwledig a threfol ac yn darparu hanes byw o esblygiad tirwedd yr ardal yn ogystal â chefnidir diwylliannol a lleoliad gweledol. Mae dynodiad ATA yn tynnu sylw at ystyriaeth gyfannol y dirwedd, gyda phwyslais ar natur 'arbennig' a nodweddion unigryw y dirwedd yn yr ardaloedd hyn.
- 10.6 Bydd yr ardaloedd hyn yn cael eu diogelu rhag unrhyw ddatblygiad a fyddai'n niweidio eu nodweddion neu nodweddion unigryw. Nid yw'r polisi wedi'i gynllunio i atal datblygiad. Fodd bynnag, bydd angen i ymgeisydd ddangos na fydd unrhyw gynnig datblygu yn cael effaith annerbyniol ar y nodweddion neu nodweddion penodol sy'n gysylltiedig â'r ATA. Pan fo'n debygol o fod mwy na mân effeithiau tirwedd a gweledol, rhaid i geisiadau datblygu gael eu cefnogi gan Asesiad Effaith Gweledol Tirwedd sy'n gwerthuso effeithiau posibl y datblygiad ac yn amlinellu mesurau lliniaru priodol i fynd i'r afael ag unrhyw effeithiau andwyol.
- 10.7 Mae Ardaloedd Tirwedd Arbennig yn y fwrdeistref sirol wedi'u dynodi gan ddefnyddio LANDMAP, sef y pecyn cymorth cenedlaethol cydnabyddedig gorau sydd ar gael i ddarparu gwybodaeth a llywio gwneud penderfyniadau ar dirweddau lleol. Mae'n gwahanu'r dirwedd yn ardaloedd pum agwedd, sef tirweddau daearegol, gweledol a synhwyraidd, cynefinoedd tirwedd, tirweddau diwylliannol a thirweddau hanesyddol. Mae'r system yn caniatáu i wybodaeth gael ei chasglu, ei threfnu a'i gwerthuso o fewn set ddata sy'n gyson yn genedlaethol. Mae pob ATA wedi'i nodi gan ddefnyddio LANDMAP a'r fethodoleg dynodiad ATA. Mae hyn yn cydnabod y gall ATA gynnwys rhannau bach o'r dirwedd leol nad ydynt yn arddangos yr un lefel o bwysigrwydd tirwedd.

LS2: Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol

Mae'r ardaloedd canlynol wedi'u dynodi fel Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol (VILL):

LS2.1 Gogledd Cwm Rhymni

LS2.2 Man-moel

LS2.3 Abercarn

LS2.4 Rhydri

Bydd cynigion perthnasol o fewn Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol (VILL) yn cael eu ganiatáu pan ydynt yn cadw neu'n gwella nodweddion neu rinweddau gweledol a synhwyraidd nodedig y tirwedd.

- 10.8 Mae Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol yn ddynodiadau anstatudol sy'n ceisio diogelu nodweddion gweledol a synhwyraidd unigryw y tirwedd y fwrdeistref sirol a sut rydym yn gweld ac yn ymateb i'r dirwedd o'n cwrpas. Mae Tirweddau Lleol o Bwysigrwydd Gweledol wedi'u nodi gan ddefnyddio haen weledol a synhwyraidd LANDMAP yn unig.
- 10.9 Bydd datblygu yn cael ei ganiatáu dim ond lle mae'n cadw ac, lle bo hynny'n briodol, yn gwella nodweddion tirwedd weledol a synhwyraidd nodweddiadol y Dirwedd Leol o Bwysigrwydd Gweledol. Dylai cynigion datblygu ddangos bod y nodweddion hyn o'r haen agwedd LANDMAP gweledol a synhwyraidd yn cael eu cadw ac, lle bo'n briodol, wedi'u gwella er budd y dirwedd weledol.

LS3: Lletemau Gwyrdd

Mae lletemau gwyrdd yn cael eu nodi er mwyn atal cyfuno aneddiadau ac i gynnal natur agored y tir yn:

Mae rhestr lawn o'r dynodiadau safleoedd hyn ar gael yn Atodiad 8.

- 10.10 Ystyrir bod yr angen i ddiffinio a chynnal mannau agored rhwng ac o fewn ardaloedd ac aneddiadau trefol i'w hatal rhag ymdoddi i'w gilydd yn bwysig i'r fwrdeistref sirol ddiogelu uniondeb yr amgylchedd adeiledig a naturiol. O fewn lletemau gwyrdd, bwriedir gwrthsefyll unrhyw gynnis datblygu na fyddai'n cynnal cymeriad agored y dirwedd.
- 10.11 Bydd cynigion datblygu o fewn lletemau gwyrdd yn cael eu hystyried yn unig lle mae'r defnydd naill ai'n ffafriol i'r cymeriad presennol neu'n gwella cymeriad lletemau gwyrdd.

- 10.12 Bydd cynigion datblygu sy'n debygol o effeithio ar fioamrywiaeth leol yn cael eu hystyried yn unol â'r bennod berthnasol o Bolisi Cynllunio Cymru yn y lle cyntaf, ac yna'r polisiau lleol penodol a nodir isod, sydd wedi'u llywio gan Asesiad Seilwaith Gwyrdd a Glas y Cyngor.

NA1: Safleoedd Lleol ar gyfer Cadwraeth Natur

Mae'r ardaloedd canlynol wedi'u dynodi am eu gwerth cadwraeth natur:

NA1.1: Safleoedd sy'n bwysig i gadwraeth natur (SINC)

NA1.2: Gwarchodfeydd Natur Lleol (LNR)

NA1.3: Safleoedd Geoamrywiaeth Rhanbarthol Pwysig (RIGS)

Mae rhestr lawn o'r dynodiadau safleoedd hyn ar gael yn Atodiad 6.

- 10.13 Mae Safleoedd sy'n bwysig i gadwraeth natur, Gwarchodfeydd Natur Lleol, a Safleoedd Geoamrywiaeth Rhanbarthol Pwysig yn ddynodiadau anstatudol lleol sy'n gwneud cyfraniad gwerthfawr tuag at warchod bioamrywiaeth a rhwydweithiau ecosystemau ar lefel leol. Bydd cynigion datblygu sy'n debygol o gael effaith ar yr ardaloedd dynodedig hyn yn cael eu hystyried yn unol â Pholisi NA2.

NA2: Datblygiad sy'n Effeithio ar Safleoedd Lleol ar gyfer Cadwraeth Natur

Ni chaniateir datblygiad a fyddai'n cael effaith andwyol ar Safleoedd Lleol dynodedig ar gyfer Cadwraeth Natur ac eithrio lle:

- A Gellir dangos yn glir bod manteision y datblygiad yn gorbwyso'r effaith andwyol bosibl; neu**
- B Gellir lliniaru unrhyw golli nodweddion presennol, a'r mesurau gwneud iawn am hynny a ddarperir ar y safle lle bo hynny'n bosibl er mwyn cyflenwi budd net i fioamrywiaeth.**

- 10.14 Bydd datblygiad fel arfer yn cael ei ganiatáu lle na fyddai'n achosi niwed annerbyniol i nodweddion penodol y Safle Cadwraeth Natur. Pan fo niwed yn anochel, dylid ei leihau trwy weithredu mesurau lliniaru effeithiol i sicrhau nad oes gostyngiad yng ngwerth cadwraeth natur cyffredinol yr ardal neu'r nodwedd. Lle nad yw hyn yn bosibl, dylid darparu mesurau gwneud iawn sydd wedi'u cynllunio i warchod, gwella a rheoli cynefinoedd a rhywogaethau naturiol nodedig yn lleol. Pan fo angen

mesurau lliniaru neu wneud iawn ond lle nad yw hynny'n bosibl, mae caniatâd cynllunio yn debygol o gael ei wrthod.

NA3: Coed, Coetiroedd a Pherthi

Bydd cynigion datblygu ar safleoedd sy'n cynnwys coed, coetiroedd a pherthi, neu sy'n ffinio â choed, yn cael eu hasesu yn unol â'r Safon Brydeinig briodol a dim ac fe'u caniateir yn unig o dan yr amodau canlynol::

- A) Mae cynigion datblygu wedi gwneud pob ymdrech resymol i gadw, amddiffyn ac integreiddio coed, coetiroedd neu berthi sy'n bresennol yn y safle datblygu.**
- B) Pan fo angen arolygon coedwigaeth ac Asesiadau Goblygiadau Coedwigaeth, maent yn cael eu cyflwyno fel rhan o gais cynllunio ac yn cynnwys yr holl ofynion lliniaru, iawndal gwella neu reoli sy'n angenrheidiol i fynd i'r afael ag effeithiau'r datblygiad arfaethedig.**
- C) Mae dyluniad y datblygiad arfaethedig yn diogelu systemau gwreiddiau nodweddion tirwedd a gedwir, ac mae'r datblygwr yn eu diogelu'n ddigonol am gyfnod yr holl weithgareddau datblygu ar y safle.**
- D) Pan fydd coed, coetiroedd neu berthi yn cael eu tynnu, gwneir darpariaeth newydd addas fel rhan o'r datblygiad arfaethedig.**

10.15 Mae coed, coetiroedd a pherthi yn gwneud cyfraniad cadarnhaol i'r amgylchedd naturiol ac adeiledig. Maent yn gwella gwerth amwynderau, cymeriad, ac amrywiaeth y dirwedd, yn darparu cynefin hanfodol ar gyfer bioamrywiaeth, ac yn cynnig manteision amgylcheddol sylweddol fel gwrthbwysio sŵn a gwella ansawdd aer.

10.16 Gall coed feddiannu rhan sylweddol o safle datblygu ac oherwydd eu maint posibl gallant gael dylanwad mawr ar gynllunio a'r defnydd o'r safle. Mae arolygon coedwigaeth yn gwerthuso coed a gwrychoedd, yn asesu effeithiau datblygiad ac yn cynnig mesurau lliniaru addas. Mae asesiadau manwl, gan gynnwys arolygon topograffig, arolygon / categoreiddio coed, cynlluniau cyfyngiadau coed ac asesiadau goblygiadau coedwigaeth, yn darparu gwybodaeth bwysig am ansawdd a maint y coed sy'n bresennol ac yn nodi camau lliniaru effeithiau posibl datblygu, gan gynnwys y broses adeiladu, ar goed a pherthi a'u systemau gwreiddiau.

10.17 Dylid rhoi mesurau effeithiol ar waith i ddiogelu coed, coetiroedd a pherthi presennol sydd wedi'u hadnabod fel rhai sy'n deilwng o gael eu cadw trwy'r broses arolwg coedwigaeth. Bydd y nodweddion hyn, os cânt eu hintegreiddio'n mewn modd sensitif a chyda gofal dyledus, yn gwella ansawdd y datblygiad a'i amwynderau, yn diogelu bioamrywiaeth a'r dreftadaeth naturiol, ac yn lleihau colli coed a choetiroedd.

10.18 Lle na ellir osgoi colli coed, coetiroedd a pherthi, dylid lleihau'r golled i'r lleiafswm drwy ddarparu rhai priodol yn eu lle a, lle na ellir ei osgoi, bydd angen i'r datblygwr

gyflwyno cynllun tirlunio sy'n dderbyniol i'r Cyngor sy'n nodi'n glir y plannu newydd i liniaru'r golled ar y safle. Bydd hyn yn sicrhau bod amwynderau, tirwedd a gwerth ecolegol cyffredinol y safle a'i leoliad yn cael eu cadw.

Seilwaith Gwyrdd a Glas

- 10.19 Mae seilwaith gwyrdd a glas, a elwir yn gyffredin yn Seilwaith Gwyrdd yn cyfeirio at y rhwydwaith o nodweddion naturiol a lled-naturiol yn y Fwrdeistref Sirol, gyda seilwaith gwyrdd yn ymwneud â nodweddion tir, a seilwaith glas yn ymwneud ag elfennau sy'n seiliedig ar ddŵr.
- 10.20 Mae'n ofynnol yn statudol i'r Cyngor gyflawni'r ddyletswydd bioamrywiaeth a'r ddyletswydd i gyflawni datblygu cynaliadwy yn golygu bod y Seilwaith Gwyrdd yn ystyriaeth bwysig mewn unrhyw gynnig datblygu a rhaid iddo fod yn elfen sylfaenol o'u dyluniad. Rhaid i'r Cyngor gynnal a gwella'r Seilwaith Gwyrdd yn eu penderfyniadau a bydd angen i'r 2RLDP sicrhau bod gwella'r Seilwaith Gwyrdd wrth galon y cynllun. Bydd angen i ddatblygwyr ddangos bod pob cyfle posib wedi'i gymryd i gryfhau'r Seilwaith Gwyrdd fel rhan o unrhyw gynigion datblygu a bod eu datblygiadau yn darparu Budd Net i Fioamrywiaeth.

GI1: Seilwaith Gwyrdd a Glas

Bydd disgwyl i gynigion datblygu gynnal a gwella rhwydweithiau seilwaith gwyrdd a glas ac fe'u caniateir yn unig lle maent yn:

- A) Cynnal ac integreiddio asedau seilwaith gwyrdd a glas presennol trwy ddyluniad a chynllunio priodol safle.**
- B) Gwella ansawdd, ehangder, cysylltedd ac aml-ddefnydd y rhwydwaith seilwaith gwyrdd a glas.**

- 10.21 Bydd pob cynnig datblygu yn cael ei ystyried yn seiliedig ar eu graddfa berthnasol, a phan fo colli neu ddifrodi rhwydwaith seilwaith gwyrdd a glas presennol yn anochel, bydd angen mesurau lliniaru a gwneud iawn priodol a chymesur.
- 10.22 Bydd y Cyngor yn penderfynu a oes angen datganiad seilwaith gwyrdd yn seiliedig ar raddfa'r cynigion ac a oes nodweddion naturiol yn bresennol ar y safle y gellir eu cadw a'u gwella. Efallai y gofynnir i ddatblygwyr gyflwyno datganiad seilwaith gwyrdd i gefnogi cynigion datblygu.
- 10.23 Bydd yn ofynnol i bob datblygiad mawr gyflwyno asesiad ac uwchgynllun seilwaith gwyrdd a glas fel rhan o gynigion datblygu i gefnogi ymagwedd sy'n seiliedig ar natur wrth ddylunio a chynllunio safleoedd.
- 10.24 Rhaid i bob datblygiad geisio gwneud y mwyaf o seilwaith gwyrdd a glas ar y safle a gwella cysylltedd seilwaith gwyrdd o fewn ac o amgylch y safle â'r rhwydwaith seilwaith gwyrdd ehangach. Rhaid i ddatblygu hefyd wneud y mwyaf o gyfleoedd i gyflawni aml-ddefnydd trwy ddwyn swyddogaethau seilwaith gwyrdd a glas ynghyd.

- 10.25 Gall datblygu arwain at gynyddu risgiau fel llifogydd, llygredd dŵr ac aer, sŵn, ymyrraeth golau, halogiad tir, ac ansefydlogrwydd, a gall pob un ohonynt niweidio iechyd dynol a bioamrywiaeth. Mae newid yn yr hinsawdd a mwy o bwysau datblygu yn cynyddu'r risgiau hyn, gan hyn olygu bod ymyrraeth polisi rhagweithiol yn hanfodol.

EP1: Iechyd y Cyhoedd a Diogelu'r Amgylchedd

Bydd datblygiad yn cael ei ganiatáu dim ond pan y gellir dangos na fydd yn cyflwyno, neu'n gwaethygu risg annerbyniol o niwed i iechyd y cyhoedd neu'r amgylchedd oherwydd y canlynol:

- A) Dŵr, aer, sŵn, llwch neu olau, llygredd;**
- B) Rhywogaethau goresgynnol ac anfrodorol;**
- C) Llygredd tir;**
- D) Ansefydlogrwydd tir;**
- E) Rheoli a gwaredu gwastraff;**
- F) Unrhyw risg sylweddol arall i iechyd a / neu ddiogelwch y cyhoedd**

- 10.26 Mae'r polisi hwn yn hanfodol i ddiogelu iechyd y cyhoedd, ansawdd yr amgylchedd, ac uniondeb ecosystemau ar draws y Fwrdeistref Sirol. Mae'n adlewyrchu dyletswyddau statudol o dan Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004, Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynlluniau datblygu atal niwed a hyrwyddo datblygu cynaliadwy.
- 10.27 Mae gwella ansawdd aer yn hanfodol i ddiogelu iechyd, lles a gwytnwch economaidd ein cymunedau. Mae ansawdd aer wedi gwella yn ystod y blynyddoedd diwethaf; fodd bynnag, gall hyd yn oed lefelau cymharol isel o lygredd effeithio ar bobl o bob oedran, ac yn enwedig ar gyfer grwpiau agored i niwed a chymunedau sydd eisoes yn profi amddifadedd. Mae tystiolaeth Llywodraeth y Deyrnas Unedig a Llywodraeth Cymru yn dangos bod llygredd aer yn parhau i fod y risg amgylcheddol mwyaf sylweddol i iechyd y cyhoedd. Mae Strategaeth Awyr Caerffili 2026-2031 yn nodi sut y bydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn gweithio dros y pum mlynedd nesaf i greu lleoedd glanach ac iachach i bawb. Bydd gofynion clir ar gyfer asesu a lliniaru ansawdd aer yn cael eu nodi yn y Canllawiau Cynllunio Atodol.
- 10.28 Rhaid i gynigion datblygu gael eu dylunio a'u cyflwyno mewn modd sy'n atal cyflwyno neu ledaenu rhywogaethau estron goresgynnol. Pan fo rhywogaethau estron goresgynnol yn hysbys neu yr amheuir eu bod yn bresennol, rhaid i geisiadau cynllunio gael eu cefnogi gan yr arolygon priodol ac asesiad risg wedi'i baratoi gan weithiwr proffesiynol â chymwysterau priodol. Dylai'r asesiad hwn nodi'n

glir y mesurau a gynigir i reoli, dileu neu gynnwys rhywogaethau estron goresgynnol yn ystod y gwaith adeiladu a thrwy gydol y cyfnod ôl-adeiladu.

- 10.29 Er bod gan Cyfoeth Naturiol Cymru rôl reoleiddiol mewn perthynas ag ansawdd dŵr, mae gan y system gynllunio rôl hanfodol i'w chwarae hefyd wrth gyfyngu ar effeithiau andwyol datblygu ar yr amgylchedd dŵr.

EP2: Ardaloedd Draenio Critigol

Mae'r ardaloedd canlynol wedi'u dynodi fel ardaloedd draenio critigol:

EP2.1: Afon Rhymni, Rhan Uchaf

EP2.2: Dalgylch Nant Tywn Harris

EP2.3: Dalgylch Nant Porset

Bydd yn ofynnol i gynigion datblygu sy'n debygol o effeithio ar yr ardaloedd hyn gyflwyno Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd sy'n mynd i'r afael yn glir ag unrhyw risgiau ac effeithiau posibl.

- 10.30 Mae Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Lleol y Cyngor (2024) yn nodi Ardaloedd Draenio Critigol fel ardaloedd o'r Fwrdeistref Sirol sydd mewn perygl sylweddol o lifogydd o ddŵr wyneb ffo, dŵr daear a chysiau dŵr eraill. Mae Ardaloedd Draenio Critigol yn cael eu hystyried fel dalgylchoedd pwysig lle gallai datblygiad waethygu pryder presennol o berygl llifogydd ac achosi llifogydd ychwanegol naill ai ar y safle neu mewn mannau eraill.
- 10.31 Felly, bydd cynigion datblygu sy'n debygol o effeithio ar yr ardaloedd hyn yn gofyn am Asesiad o Ganlyniadau Llifogydd gan ymgynghorydd cymwys priodol, sy'n mynd i'r afael yn glir ag unrhyw risgiau ac effeithiau posibl.
- 10.32 Gellir dod o hyd i ardaloedd draenio critigol ar fap cynigion yr 2RLDP, ac i gael rhagor o wybodaeth, dylai datblygwyr ymgynghori ag Asesiad Seilwaith Gwyrdd a Glas y Cyngor.

EP3: Awyr Dywyll a Goleuo Sensitif

Rhaid i gynigion datblygu sy'n cynnwys goleuadau artiffisial allanol fod yn cyd-fynd â manylion goleuadau priodol ac, lle bo'n gymesur, strategaeth oleuo. Bydd disgwyl i gynigion ddangos y canlynol:

- A) Mae goleuadau yn hanfodol ar gyfer y datblygiad arfaethedig;
- B) Mae math, dwysedd a maint y goleuadau y lleiafswm angenrheidiol;
- C) Mae gollyngiadau golau y tu hwnt i ffin y safle yn cael eu lleihau;
- D) Mae disgleirdeb yn cael ei atal ac mae'r defnydd o amwynderau cyfagos yn cael ei barchu;
- E) Mae cymeriad gweledol a thirwedd yr amgylchedd adeiledig a naturiol yn cael ei gadw;
- F) Mae awyr dywyll yn cael ei gynnal mewn lleoliadau cefn gwlad agored;
- G) Mae effeithiau andwyol ar fioamrywiaeth a chysylltedd ecolegol yn cael eu hosgoi neu eu lleihau; ac
- H) Mae effeithiau goleuadau cronrus ac wedi'u cyfuno yn cael eu hasesu a'u lliniaru.

- 10.33 Mae'r polisi hwn yn ceisio cyfyngu ar effeithiau andwyol goleuadau artiffisial, er enghraifft llewyrch, gollyngiad golau, disgleirdeb awyr, ac aflonyddwch ecolegol, trwy sicrhau bod datblygiad yn defnyddio goleuadau priodol yn unig lle bo angen, yn lleihau ymyrraeth golau, ac yn parchu'r amgylcheddau naturiol ac adeiledig.
- 10.34 Bydd angen mesurau lliniaru addas i leihau a sgrinio gollyngiadau golau a goleuo ymwithiol. Mae'r polisi hwn yn hanfodol i ddiogelu nodweddion naturiol a rhywogaethau a chynefinoedd gwarchodedig a nodir eu bod yn bwysig ar gyfer bioamrywiaeth, yn ogystal â'r cefn gwlad cyfagos.

Datblygu yng Nghefn Gwlad Agored

- 10.35 Mae llawer o adeiladau y tu allan i ffiniau anheddiad wedi mynd yn anaddas i'r diben y cawsant eu hadeiladu ar ei gyfer yn wreiddiol, a heb ddefnydd buddiol gallant ddod yn ddiangen a throï'n adfeilion. Wrth asesu ceisiadau cynllunio ar gyfer ailddefnyddio neu addasu adeilad, y prif ystyriaethau fydd a yw natur a maint y defnydd newydd a manylion unrhyw newidiadau i'r adeilad yn dderbyniol yn nhermau cynllunio.
- 10.36 Wrth ganiatáu datblygiad y tu hwnt i'r ffin anheddiad, mae angen cydbwysedd gofalus i warchod, diogelu a gwella'r amgylchedd gwledig trwy ddull sensitif o ddylunio gan gynnwys graddfa, ffurf, lleoliad a defnyddio deunyddiau, a dylai pob un

ohonynt fod yn briodol i gyd-destun y datblygiad arfaethedig. Dylid ystyried cymeriad yr adeilad ei leoliad uniongyrchol a'i leoliad ehangach.

RU1: Trosi adeiladau yng nghefn gwlad

Caniateir trosi adeilad y tu allan i ffiniau anheddiad dim ond o dan yr amodau canlynol:

A) Mae'r defnydd, graddfa, ffurf, lleoliad, dyluniad a'r deunyddiau arfaethedig yn briodol i'w gyd-destun.

B) Mae'r cynigion yn bodloni'r holl feini prawf canlynol:

- I. Ar gyfer trosi i ddefnydd preswyl, gellir dangos bod yr adeilad wedi'i farchnata'n briodol, am bris priodol a rhesymol, ar gyfer defnydd amgen a bod y defnydd amgen wedi'i ganfod yn anhyfyw; ac**
- II. Yn achos adeiladau sydd wedi'u hystemyn neu eu hadeiladu fel rhan o hawliau datblygu amaethyddol a ganiateir, gellir dangos bod yr adeiladau wedi cael eu defnyddio at y dibenion amaethyddol y cawsant eu hadeiladu ar eu cyfer am gyfnod estynedig.**
- III. Ni fydd adeiladau a adeiladwyd, eu haddasu neu eu hailadeiladu ar ôl 1947 yn addas i'w haddasu at ddibenion preswyl;**
- IV. Nid yw'r adeilad gwreiddiol yn un dros dro ei natur ac mae'n adeiladwaith parhaol, sylweddol;**
- V. Tystiwyd bod yr adeilad yn strwythurol gadarn ac yn gallu cael ei drosi neu ei adfer heb newid neu ailadeiladu mawr;**
- VI. Gall yr adeilad ddarparu ar gyfer y defnydd arfaethedig heb newid ei gymeriad presennol yn sylweddol;**
- VII. Nid yw'r datblygiad yn arwain at ddomestigeiddio neu drefoli lleoliad gwledig neu golled annerbyniol o gefn gwlad heb ei ddatblygu;**
- VIII. Gellir dangos na fyddai'r datblygiad arfaethedig yn arwain at alw am adeiladau ychwanegol neu adeiladau newydd a fyddai'n cael effaith annerbyniol ar gymeriad ac ymddangosiad yr ardal.**

10.37 Dylai cynigion ar gyfer trosi adeiladau y tu allan i ffin yr anheddiad barchu arddulliau a deunyddiau adeiladu lleol a dylent gydymdeimlo â chymeriad yr adeilad gwreiddiol a'r lleoliad. Er mwyn i'r trosi fod yn dderbyniol, dylai'r adeilad fod yn strwythurol gadarn, fel y dangosir gan arolwg strwythurol priodol, a gellir ei drosi neu ei adfer heb newid neu ailadeiladu mawr. Dylai'r adeilad fod o adeiladwaith parhaol a sylweddol, ac ni ddylai ei drosi arwain fel arall at ddomestigeiddio neu drefoli lleoliad gwledig. Ni fydd adeiladau sy'n adfeilion neu wedi'u gadael fel arfer yn cael eu hystyried yn addas i'w haddasu.

RU2: Ymestyn adeiladau yng nghefn gwlad

Caniateir ymestyn adeilad y tu allan i ffiniau anheddiad dim ond o dan yr amodau canlynol:

A) Mae'r defnydd, graddfa, ffurf, lleoliad, dyluniad a'r deunyddiau arfaethedig yn briodol i'w gyd-destun.

B) Mae'r cynnig yn bodloni'r holl feini prawf canlynol:

- I. Nid yw'r estyniad yn arwain at golli cefn gwlad na chafodd ei ddatblygu; ac**
- II. Nid yw'r estyniad yn arwain fel arall at ddomestigeiddio na threfoli lleoliad gwledig.**

10.38 Efallai y bydd angen elfen o estyniad ar yr adeilad presennol er mwyn gallu cynnwys defnydd newydd. Pan gynigir codi estyniad dylai barchu cymeriad, maint a graddfa'r adeilad presennol, gyda'r strwythur gwreiddiol yn parhau i fod yn brif elfen. Bydd craffu gofalus ar gynigion a fyddai'n ymestyn ymhellach adeiladau sydd ag estyniadau blaenorol, er mwyn sicrhau nad oes cyfaddawdu ar raddfa a chymeriad yr adeilad gwreiddiol. Dylai cynigion barchu cymeriad, lleoliad a graddfa'r adeilad presennol a'i amgylchoedd uniongyrchol ac ehangach ac ni ddylai arwain at golled annerbyniol o dir heb ei ddatblygu.

RU3: Anheddau newydd yng nghefn gwlad

Caniateir ailosod annedd y tu allan i ffiniau anheddiad dim ond o dan yr amodau canlynol:

A) Mae'r defnydd, graddfa, ffurf, lleoliad, dyluniad a'r deunyddiau arfaethedig yn briodol i'w gyd-destun

B) Mae'r cynnig yn bodloni'r holl feini prawf canlynol:

- I. Nid yw'r adeilad presennol yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at gymeriad gwledig yr ardal leol;**
- II. Nid yw'r defnydd cyfreithiol a ganiateir o'r adeilad presennol wedi peidio;**
- III. Maent wedi'u cynllunio yn unol â safon adeiladu cynaliadwy gydnabyddedig (h.y. Dull Asesu Amgylcheddol y Sefydliad Ymchwil Adeiladu (BREEAM), Excellent neu Passivhaus);**
- IV. Tystiwyd nad yw'r adeilad presennol yn strwythurol gadarn ac nad yw'n gallu cael ei adfer neu ei drosi i ddefnydd amgen heb newid neu ailadeiladu mawr;**
- V. Ni ellir parhau i ddarparu ar gyfer defnydd yr adeilad presennol ac nad oes unrhyw ddewis amgen ymarferol a/neu briodol i'w ailddefnyddio;**
- VI. Dylai'r annedd newydd fod ar raddfa debyg i'r adeilad presennol;**
- VII. Bydd o'r ansawdd dylunio uchaf, gan ystyried cymeriad y safle a'r ardal ehangach;**
- VIII. Nid yw'r cynnig yn arwain at estyniad i'r cwrtil preswyl presennol.**

10.39 Er mwyn cynnal ffurfiau priodol o ddatblygiad yng nghefn gwlad ac osgoi eu disodli gan ddatblygiad amhriodol, dim ond lle y gellir bodloni RU3 y caniateir anheddau newydd. Mae'r polisi hwn wedi'i gynllunio i sicrhau nad ydynt yn cael eu dosbarthu fel adeiladau sydd angen eu hailadeiladu; a lle mae adeiladau'n cael eu disodli, mae'r datblygiad newydd yn cydymdeimlo â'i leoliad o ran defnydd a dyluniad.

RU4: Mentrau Gwledig ac Arallgyfeirio

Caniateir cynigion datblygu ar gyfer mentrau gwledig a chynlluniau arallgyfeirio o dan yr amodau canlynol:

- A** Maent yn gyson o ran graddfa ac yn gydnaws â'u lleoliad gwledig, gan gynnwys cadw a gwella nodweddion amgylcheddol.
- B** Mewn achosion lle mae'n ofynnol i gael adeiladau er mwyn cyflawni'r cynllun, mae adeiladau presennol yn cael eu hailddefnyddio lle bo hynny'n rhesymol ymarferol.
- C** Byddant yn ategu gweithrediad y busnes presennol, ac nid yn rhagfarnu yn ei erbyn.

10.40 Mae polisi cynllunio cenedlaethol yn cefnogi mentrau gwledig ac arallgyfeirio lle ceir tystiolaeth na fyddant yn cael effaith niweidiol ar yr amgylchedd naturiol. Nodyn Cyngor Technegol (TAN) 6: Mae Cynllunio ar gyfer Cymunedau Gwledig Cynaliadwy yn nodi y dylai'r 2RDLP hwyluso arallgyfeirio'r economi gwledig drwy ddarparu ar gyfer anghenion diwydiannau gwledig traddodiadol a mentrau newydd, tra'n cyfyngu ar unrhyw effeithiau ar gymunedau lleol.

10.41 Dylai mentrau gwledig newydd fod ar raddfa gymesur yn gyffredinol ac ni ddylent arwain at effeithiau annerbyniol ar y gymuned neu'r amgylchedd lleol. Gall Arallgyfeirio Gwledig gynnwys gweithgareddau fel da byw a ffermio da byw anhraddodiadol, cynhyrchu cynydau, datblygu sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, a chynigion ynni adnewyddadwy sy'n helpu i wella hyfywedd a chostau rhedeg y busnes presennol.

Yr Amgylchedd Hanesyddol

10.42 Yr amgylchedd hanesyddol yw'r term ar y cyd ar gyfer yr holl olion ffisegol sydd wedi goroesi o weithgarwch dynol yn y gorffennol ac sy'n cael eu gwerthfawrogi am eu harwyddocâd hanesyddol, diwylliannol, pensaernïol neu archeolegol. Mae'n cynnwys ystod eang o nodweddion gan gynnwys:

- Asedau hanesyddol dynodedig
 - Adeiladau Rhestredig;
 - Henebion Cofrestredig;
 - Ardaloedd Cadwraeth;
 - Parciau a Gerddi Hanesyddol Cofrestredig;
 - Tirweddau hanesyddol; ac
- Asedau hanesyddol nad ydynt wedi'u dynodi megis:
 - Capeli;
 - Sefydliadau glowyr;

- Blaen siopau traddodiadol;
- Adeiladau amaethyddol;
- Adeiladau o arwyddocâd lleol; a
- Pensaernïaeth leol.

- 10.43 Gall yr elfennau hyn fod uwchben neu o dan y ddaear, mewn lleoliadau trefol neu wledig a gallant gynnwys strwythurau a gofodau sydd wedi dod yn arwyddocaol dros amser.
- 10.44 Nid yw'r amgylchedd hanesyddol wedi'i gyfyngu i safleoedd mawreddog neu hynafol; mae hefyd yn cwmpasu treftadaeth bob dydd cymunedau sydd gyda'i gilydd yn adlewyrchu hanes cymdeithasol, economaidd a diwylliannol ardal, megis capeli, bythynnod glowyr, cofebion rhyfel a thirweddau ôl-ddiwydiannol.
- 10.45 Mae gan Fwrdeistref Sirol Caerffili amgylchedd hanesyddol cyfoethog ac amrywiol, sy'n amrywio o henebion cyn-hanesyddol a chestyll canoloesol i dirweddau diwydiannol a threfluniau sy'n adlewyrchu hunaniaeth ddiwylliannol a hanes cymdeithasol yr ardal. Mae'r asedau hanesyddol hyn yn ganolog i nodweddion y fwrdeistref sirol ac maent yn chwarae rhan hanfodol wrth lunio ei chymeriad, cefnogi llesiant cymunedol a chyfrannu at fywiogrwydd economaidd trwy adfywio, twristiaeth a chreu lleoedd.
- 10.46 Felly, mae diogelu, gwella ac ailddefnyddio'r amgylchedd hanesyddol mewn modd cynaliadwy yn hanfodol i gyflawni amcanion ehangach y Cyngor ar gyfer datblygiad cynaliadwy, gweithredu ar yr hinsawdd a llesiant cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r polisïau canlynol yn nodi fframwaith ar gyfer rheoli newid i asedau hanesyddol, gan sicrhau bod cynigion datblygu yn cadw arwyddocâd, yn hyrwyddo dylunio o ansawdd uchel ac yn agor cyfleoedd ar gyfer adfywio ac arloesi lle bo hynny'n briodol.
- 10.47 Mae'r amgylchedd hanesyddol yn elfen sylfaenol o greu lleoedd ym Mwrdeistref Sirol Caerffili ac mae'n chwarae rhan ganolog wrth gyflawni'r egwyddorion creu lleoedd strategol a nodir ym Mholisi SP6. Mae adeiladau, gofodau, tirweddau a threfluniau hanesyddol yn cyfrannu at hunaniaeth leol, yn cefnogi defnyddiau cymysg, yn atgyfnerthu patrymau aneddiadau cerddedadwy ac yn darparu lleoliadau unigryw ar gyfer bywyd cymunedol, gweithgarwch economaidd ac adfywio.
- 10.48 Bydd cynigion datblygu sy'n effeithio ar yr amgylchedd hanesyddol felly yn cael eu hasesu nid yn unig o ran eu heffaith ar arwyddocâd treftadaeth, ond hefyd ar sut maent yn cyfrannu'n gadarnhaol at ganlyniadau creu lleoedd, gan gynnwys llesiant diwylliannol, eu natur lleol unigryw, ailddefnydd cynaliadwy a chreu lleoedd cynhwysol o ansawdd uchel yn unol â Pholisi SP6.

HE1: Yr Amgylchedd Hanesyddol

Dylai amgylchedd hanesyddol y Fwrdeistref Sirol gael ei ddiogelu, ei warchod, ei wella a'i reoli mewn modd cynaliadwy fel cyfrannwr allweddol at ddatblygiad cynaliadwy, creu lleoedd a gwytnwch hinsawdd.

- 10.49 Mae'r polisi hwn yn cefnogi ymagwedd ragweithiol ac integredig o reoli'r amgylchedd hanesyddol, gan lynu at bolisi a chanllawiau cynllunio cenedlaethol a Strategaeth Amgylchedd Hanesyddol y Cyngor.
- 10.50 Mae cadwraeth a gwella'r amgylchedd hanesyddol yn cyfrannu'n uniongyrchol at natur unigryw ac atyniad anheddau'r fwrdeistref, gan gefnogi dyluniad o ansawdd uchel ac atgyfnerthu ymdeimlad o le. Mae hefyd yn chwarae rhan allweddol mewn adfywio a datblygu economaidd trwy annog ailddefnyddio adeiladau hanesyddol mewn ffordd addas, y mae llawer ohonynt yn amlwg yng nghanol trefi neu leoliadau tir llwyd.
- 10.51 Bydd y Cyngor yn gweithio gyda phartneriaid, rhanddeiliaid a chymunedau i ddarparu ymagwedd ragweithiol a gwerthfawr tuag at yr amgylchedd hanesyddol, wedi'i lywio gan y Cofnod Amgylchedd Hanesyddol, Arfarniadau Ardaloedd Cadwraeth, Canllawiau Cynllunio Atodol a'r Strategaeth Amgylchedd Hanesyddol.
- 10.52 At ddibenion yr 2RLDP, gall arwyddocâd ased hanesyddol ddeillio o'i werth tystiolaethol, hanesyddol, esthetig neu gymunedol, gan gynnwys ei ffabrig, ei leoliad, ei ffurf, ei ddefnydd, ei gysylltiadau a'i gyfraniad at gymeriad treflun neu dirwedd. Gall lefel yr arwyddocâd amrywio'n sylweddol rhwng asedau, a bydd y lefel o amddiffyniad a chraffu a gymhwysir trwy bolisiâu'r bennod hon yn gymesur â'r arwyddocâd hwnnw a chyda natur y gwaith arfaethedig. Lleoliad ased hanesyddol yw'r amgylchedd lle mae'n cael ei brofi. Nid yw ei ehangder yn sefydlog a gall newid wrth i'r ased a'i amgylcheddau esblygu. Gall elfennau o leoliad wneud cyfraniad cadarnhaol, negyddol neu niwtral at arwyddocâd.
- 10.53 Gall budd cyhoeddus gynnwys budd cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol neu economaidd y gellir eu dangos a'u cyflawni ac sy'n gysylltiedig â'r cynnig, ac na fyddent yn rhesymol yn cael eu cyflawni heb y datblygiad arfaethedig.

HE2: Adfywio ac Ailddefnyddio a Arweinir gan Dreftadaeth

Bydd cynigion datblygu sy'n cynnwys cadwraeth, atgyweirio neu ailddefnyddio asedau hanesyddol, gan gynnwys fel rhan o gynlluniau adfywio, yn cael eu cefnogi pan fyddant yn cyflawni'r canlynol:

- 1. Cadw a gwella cymeriad hanesyddol ac arwyddocâd yr adeilad neu'r safle;**
- 2. Cyfrannu at fywiogrwydd canol y dref, lles cymunedol neu ddatblygiad economaidd;**
- 3. Cefnogi dylunio o ansawdd uchel sy'n parchu'r cyd-destun lleol a'r dreflun;**
- 4. Darparu cynaliadwyedd amgylcheddol a chymdeithasol, gan gynnwys ailddefnyddio carbon ymgorfforedig; ac**
- 5. Cynnwys defnyddiau, mentrau neu dwristiaeth gymunedol neu ddiwylliannol sy'n hyrwyddo ymgysylltiad y cyhoedd â threftadaeth.**

Bydd dulliau hyblyg ac arloesol o ailddefnyddio adeiladau hanesyddol drwy eu haddasu, yn enwedig y rhai sydd mewn perygl neu sy'n cael eu tanddefnyddio, yn cael eu hannog lle maent yn sicrhau cynaliadwyedd hirdymor.

- 10.54 Mae adfywio a arweinir gan dreftadaeth yn offeryn pwerau ar gyfer adfywio canol trefi, cefnogi busnesau lleol a meithrin balchder dinesig. Ledled Bwrdeistref Sirol Caerffili, mae llawer o adeiladau hanesyddol, fel hen ysgolion, capeli, siopau a neuaddau cyhoeddus, yn wag, yn cael eu tanddefnyddio neu mewn perygl o ddirywio. Mae'r adeiladau hyn yn aml mewn sefyllfa dda i wasanaethu fel canolbwynt ar gyfer mentrau adfywio a chreu lleoedd, gan gynnig mannau unigryw, addasadwy sy'n cyfrannu at ymdeimlad o le.
- 10.55 Mae'r polisi hwn yn cefnogi ailddefnyddio asedau hanesyddol mewn ffordd addas fel modd o ddod ag adeiladau yn ôl i ddefnydd cynhyrchol a darparu budd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol. Mae'n annog hyblygrwydd o ran defnydd a dylunio ac mae'n cyd-fynd â strategaethau ehangach Caerffili ar gyfer adnewyddu canol trefi, gweithredu ar yr hinsawdd a llesiant cymunedol.
- 10.56 Mae adfywio a arweinir gan dreftadaeth hefyd yn cyfrannu at wydnwch hinsawdd drwy leihau'r angen am ddymchwel a deunyddiau newydd a chadw'r carbon ymgorfforedig mewn adeiladau hanesyddol. Lle bo hynny'n briodol, bydd y datblygiad yn cael ei gefnogi gan gyfleoedd ariannu, gweithio mewn partneriaeth ac arweiniad drwy Ganllawiau Cynllunio Atodol a'r Strategaeth Amgylchedd Hanesyddol.

- 10.57 Mae'r polisi hwn yn berthnasol ledled y Fwrdeistref Sirol, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, Ardaloedd Cadwraeth, canol trefi a lleoliadau a nodwyd mewn uwchgynlluniau adfywio.

HE3: Cyfleoedd Adfywio a Arweinir gan Dreftadaeth

Mae tir wedi'i nodi ar gyfer y cyfleoedd adfywio canlynol a arweinir gan dreftadaeth:

HE2.1	Tir yn hen Lofa Penallta
Defnydd tir	Tai/Manwerthu/Hamdden

HE2.2	Tir yn hen Lofa Navigation
Defnydd tir	Tai/Cyflogaeth

Bydd datblygu o fewn y safleoedd a nodwyd yn cael ei ganiatáu dim ond pan fo'n rhan annatod o'r adeiladau rhestredig ac yn sicrhau cadw, atgyweirio ac ailddefnyddio hirdymor hyfyw ohonynt, gyda chyflenwi wedi'u sicrhau trwy rwymedigaethau graddio a chynllunio priodol.

- 10.58 Mae hen Lofa Penallta yn cynnwys grŵp o adeiladau pwll glo rhestredig sy'n darparu ffocws unigryw ar gyfer yr ardal ehangach. Bydd cynllun cynhwysfawr a arweinir gan dreftadaeth sy'n cynnwys defnyddiau tai, manwerthu a hamdden yn cael ei gefnogi lle mae angen datblygu i sicrhau cadw, atgyweirio ac ailddefnyddio hirdymor hyfyw yr adeiladau rhestredig. Rhaid i natur, graddfa, cynllun a chyfnod datblygu cydweddu yn gadarnhaol i'w harwyddocâd a'u lleoliad a sicrhau bod manteision datblygu mewn mannau eraill o fewn y dyraniad yn gysylltiedig yn uniongyrchol â'u hadfywio.

Mae'r hen Lofa Navigation yn rhoi cyfle i sicrhau cadwraeth ac ailddefnyddio cynhyrchiol ei adeiladau diwydiannol rhestredig drwy gynllun defnydd cymysg cynhwysfawr sy'n cynnwys defnyddiau tai a chyflogaeth. Dylai datblygu atgyfnerthu cymeriad diwydiannol nodedig y safle a darparu gwerth economaidd a chymunedol newydd. Dylid cynllunio cynigion hefyd ystyried yr orsaf newydd a nodwyd o dan Bolisi TR4, gan gynnwys cysylltiadau cerdded, beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus addas, i gefnogi mynediad cynaliadwy ac adfywio ehangach.

HE4: Diogelu a Gwella Asedau Hanesyddol Dynodedig

Bydd cynigion datblygu sy'n effeithio ar asedau hanesyddol dynodedig neu eu lleoliadau yn cael eu caniatáu yn unig o dan yr amodau canlynol:

- A. Cadw neu wella arwyddocâd, cymeriad ac ymddangosiad yr ased neu'r ardal hanesyddol;**
- B. Maent yn seiliedig ar ddealltwriaeth glir o arwyddocâd yr ased, wedi'i lywio gan asesiad effaith treftadaeth gymesur;**
- C. Maent yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at hunaniaeth leol, creu lleoedd a chynaliadwyedd amgylcheddol.**

- 10.59 Mae'r polisi hwn yn ceisio sicrhau bod yr amgylchedd hanesyddol a'i asedau yn cael eu diogelu, eu gwella a'u hintegreiddio'n sensitif i ddatblygiadau newydd yn unol â'r dyletswyddau statudol a nodir yn Neddf Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 a'r polisi cynllunio cenedlaethol. Mae'r polisiâu yn y Cynllun hwn yn sicrhau bod yr holl asedau hanesyddol yn cael eu rheoli mewn ffordd gymesur, gan gydnabod eu lefelau gwahanol o arwyddocâd wrth geisio gwarchod a gwella'r amgylchedd hanesyddol yn ei gyfanrwydd.
- 10.60 Bydd disgwyl i ymgeiswyr ddangos dealltwriaeth gymesur o arwyddocâd treftadaeth a chyflwyno Asesiad Effaith Treftadaeth neu dystiolaeth briodol lle gall cynigion effeithio ar gymeriad neu leoliad asedau hanesyddol. Bydd y Cyngor hefyd yn annog ymgysylltiad cynnar â swyddogion cadwraeth er mwyn llywio ymatebion dylunio a dewisiadau deunyddiau priodol.
- 10.61 Mae'r polisi yn cefnogi ymagwedd adeiladol a rhagweithiol o reoli newid, gan gydnabod y gall addasu, atgyweirio ac ailddefnyddio asedau hanesyddol sydd wedi'u hystyried yn drylwyr arwain at ganlyniadau cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd cadarnhaol. Rhoddir cefnogaeth yn arbennig i gynigion sy'n ailddefnyddio adeiladau hanesyddol sydd mewn perygl neu sy'n cyfrannu at adfywio dan arweiniad treftadaeth.
- 10.62 Mae ôl-osod adeiladau traddodiadol a hanesyddol sensitif hefyd yn rhan bwysig o ymateb y Cyngor i newid yn yr hinsawdd. Mae hyn yn cynnwys gwella effeithlonrwydd ynni a gwytnwch adeiladu wrth ddiogelu arwyddocâd treftadaeth. Bydd y Cyngor yn cefnogi dulliau gweithredu cymesur, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, o addasu i'r hinsawdd sy'n parchu cymeriad a ffabrig asedau hanesyddol, gan dynnu ar arfer gorau a chanllawiau technegol lle bo hynny'n briodol.

HE5: Adeiladau o Ddiddordeb Lleol Arbennig

Bydd yn ofynnol i gynigion datblygu sy'n effeithio ar Adeiladau o Ddiddordeb Lleol Arbennig neu eu lleoliadau amlygu'r canlynol:

- A** Cadw neu wella arwyddocâd pensaernïol, hanesyddol neu gymunedol yr adeilad a'i gyfraniad at gymeriad lleol, hunaniaeth ac ymdeimlad o le;
- B** Dangos dealltwriaeth glir a chymesur o werth treftadaeth leol yr adeilad a'i rôl mewn creu lleoedd, gan gynnwys ei berthynas â strydoedd, mannau a defnydd cyfagos;
- C** Osgoi dymchwel, newid sylweddol neu golli ffabrig hanesyddol oni bai y gellir cyfiawnhau hynny'n glir trwy dystiolaeth a'i gefnogi gan fudd cyhoeddus sy'n cyfrannu'n gadarnhaol at ganlyniadau creu lleoedd yn unol â Pholisi SP6; ac
- D** Lle gellir cyfiawnhau newid, dylai cynigion ymgorffori dyluniad a deunyddiau o ansawdd uchel sy'n ymateb i'r cyd-destun ac sy'n parchu cymeriad yr adeilad ac sy'n cefnogi ei atgyweirio, ei addasu a'i aildddefnyddio mewn ffordd cynaliadwy.

Ni chaniateir cynigion a fyddai'n arwain at niwed anghyfiawn i Adeilad o Ddiddordeb Lleol Arbennig ac sy'n methu â dangos cyfraniad cadarnhaol at greu lleoedd a lles cymunedol.

- 10.63 Mae llawer o adeiladau hanesyddol ym Mwrdeistref Sirol Caerffili o bwysigrwydd pensaernïol neu hanesyddol lleol ond nid ydynt wedi'u dynodi'n statudol. Er efallai na fydd yr adeiladau hyn yn bodloni'r meini prawf ar gyfer rhestru cenedlaethol, maent yn elfennau pwysig wrth greu lleoedd, gan wneud cyfraniadau sylweddol i hunaniaeth leol, cymeriad a'r amgylchedd hanesyddol.
- 10.64 Er nad yw rhestru lleol yn dod â'r un amddiffyniad statudol â dynodiad cenedlaethol, mae'n ystyriaeth berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae'r polisi hwn yn sicrhau bod cynigion sy'n effeithio ar asedau a restrir yn lleol yn destun craffu priodol a bod unrhyw newidiadau yn cael eu cyfiawnhau'n drylwyr, yn gymesur ac yn cydymdeimlo â'u cymeriad.
- 10.65 Bydd y Rhestr Leol yn cael ei pharatoi, ei chynnal a'i hadolygu o bryd i'w gilydd yn unol â meini prawf dethol cyhoeddedig y Cyngor a'r Canllawiau Cynllunio Atodol cysylltiedig. Bydd y Rhestr ar gael i'r cyhoedd a bydd yn nodi'r adeiladau hynny y cydnabyddir eu bod yn gwneud cyfraniad sylweddol i'r amgylchedd hanesyddol lleol.

HE6: Galluogi Datblygiad

Bydd galluogi datblygiad a fyddai fel arall yn gwrthdaro â pholisïau cynllunio yn cael ei ganiatáu yn unig lle y gellir dangos yn glir mai dyma'r unig ffordd hyfyw o sicrhau cadwraeth hirdymor ased hanesyddol dynodedig, a lle mae'r budd i'r cyhoedd yn fwy na'r niwed.

Bydd angen i gynigion ddangos y canlynol:

- A Bydd y cynllun yn sicrhau dyfodol hirdymor, atgyweirio a chadwraeth yr ased hanesyddol a'i leoliad;**
- B Y swm o alluogi datblygiad yw'r lleiafswm angenrheidiol i gyflawni'r diben hwnnw;**
- C Mae ffurf, graddfa a dyluniad y datblygiad galluogi yn sensitif i'r ased hanesyddol, ei leoliad a'i amgylchedd ehangach;**
- D Mae arfarniad ariannol trylwyr a thryloyw, wedi'i wirio'n annibynnol lle bo angen, wedi'i ddarparu fel tystiolaeth o'r diffyg cadwraeth a chyfiawnhau maint y datblygiad galluogi;**
- E Mae'r holl atebion amgen rhesymol ar gyfer cadwraeth yr ased (gan gynnwys cymorth grant, perchnogaeth elusennol neu gymunedol, neu gynllun llai niweidiol) wedi'u hystyried yn llawn; ac**
- F Mae'r manteision cyffredinol o sicrhau dyfodol yr ased hanesyddol yn amlwg yn fwy na'r niwed sy'n deillio o'r datblygiad galluogi.**

- 10.66 Mae polisi cenedlaethol yn cydnabod, mewn achosion eithriadol, y gall datblygiad galluogi fod yr unig ffordd o sicrhau cadwraeth hirdymor ased hanesyddol. Gall datblygiad o'r fath fod yn groes i bolisïau eraill, ond gellir ei gyfiawnhau ar y sail bod y budd cyhoeddus o sicrhau dyfodol yr ased yn amlwg yn fwy nag anfanteision y datblygiad.
- 10.67 Ym Mwrdeistref Sirol Caerffili, mae nifer o asedau hanesyddol mewn perygl neu nad ydynt mewn defnydd, gan gynnwys tai gwledig mawr a hen adeiladau diwydiannol. Mewn rhai achosion, mae'r asedau hyn yn gofyn am fuddsoddiad sylweddol na ellir ei gyflawni trwy gyllid confensiynol neu ailddefnydd. Gall galluogi datblygiad felly ddarparu mecanwaith i ddatgloi cadwraeth lle nad oes ateb realistig arall yn bodoli.
- 10.68 Mae Polisi HE4 yn sicrhau bod unrhyw gynigion o'r fath yn cael eu profi'n drylwyr. Bydd gofyn i ymgeiswyr ddarparu arfarniad ariannol tryloyw a gwiriad annibynnol i ddangos y diffyg cadwraeth ac i ddangos mai graddfa galluogi datblygu yw'r lleiafswm angenrheidiol i sicrhau dyfodol yr ased. Bydd angen i gynigion hefyd ddangos sensitifrwydd mewn dylunio a lleoliad, ac i ddangos bod atebion amgen wedi'u hystyried yn llawn.
- 10.69 Bydd y Cyngor ond yn cefnogi galluogi datblygu lle mae'n sicrhau dyfodol hirdymor ased hanesyddol, lle mae'r dreftadaeth a'r budd cyhoeddus yn gorbwyso'r niwed yn sylweddol, a lle mai'r datblygiad yw'r dewis lleiaf niweidiol sydd ar gael.

HE7: Olion Archeolegol Heb eu Dynodi

Ni chaniateir cynigion datblygu sy'n effeithio ar olion archeolegol nad ydynt wedi'u dynodi oni bai eu bod wedi'u llywio gan arwyddocâd yr olion a bod graddfa'r effaith, yn:

- A Dangos bod unrhyw niwed i olion archeolegol yn cael ei leihau a'i gyfiawnhau;**
- B Cael eu llywio gan asesiad desg priodol a, lle bo angen, gwerthusiad maes ar lefel gymesur i arwyddocâd yr olion;**
- C Cadw olion archeolegol yn y fan a'r lle lle bo hynny'n cael eu cyfiawnhau gan eu harwyddocâd; neu, lle nad yw cadwraeth yn y fan a'r lle yn cael ei gyfiawnhau, sicrhau ymchwiliad, cofnodi, dadansoddi, archifo a lledaenu canlyniadau cyhoeddus archeolegol priodol.**

10.70 Mae olion archeolegol yn gofnod anadferadwy o orffennol y fwrdeistref sirol, yn amrywio o henebion cyn-hanesyddol ac aneddiadau Rhufeinig i gloddwaith canoloesol ac olion y cyfnod diwydiannol. Maent yn adnodd cyfyngedig ac anadferadwy, ac mae eu cadwraeth yn gwneud cyfraniad hanfodol at ddeall a gwerthfawrogi'r amgylchedd hanesyddol. Mae'r polisi hwn yn sicrhau bod ystyriaethau archeolegol yn cael eu hintegreiddio i'r broses gynllunio o'r cam cynharaf, gan sicrhau rheolaeth gymesur a chadarnhaol o olion hanesyddol wrth alluogi datblygiad i fynd rhagddo lle bo cyfiawnhad dros hynny.

10.71 Ar gyfer olion hanesyddol nad ydynt wedi'u dynodi, bydd y gofyniad ar gyfer cadwraeth ar y safle yn dibynnu ar allu dangos pwysigrwydd cenedlaethol trwy gynnal asesiad priodol. Yn ogystal, dylid ystyried olion archeolegol nad ydynt wedi'u dynodi, a'u harwyddocâd cymharol a graddfa'r effaith wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio

Bydd y graddau y dylid cadw olion archeolegol yn y fan a'r lle yn dibynnu ar eu harwyddocâd ac effaith debygol y cynnig. Er y dylid cadw olion o bwysigrwydd cenedlaethol amlwg fel arfer yn y fan a'r lle, gall cadwraeth hefyd fod yn briodol ar gyfer gweddillion o arwyddocâd rhanbarthol neu leol pan fo'r dystiolaeth yn ei gyfiawnhau.